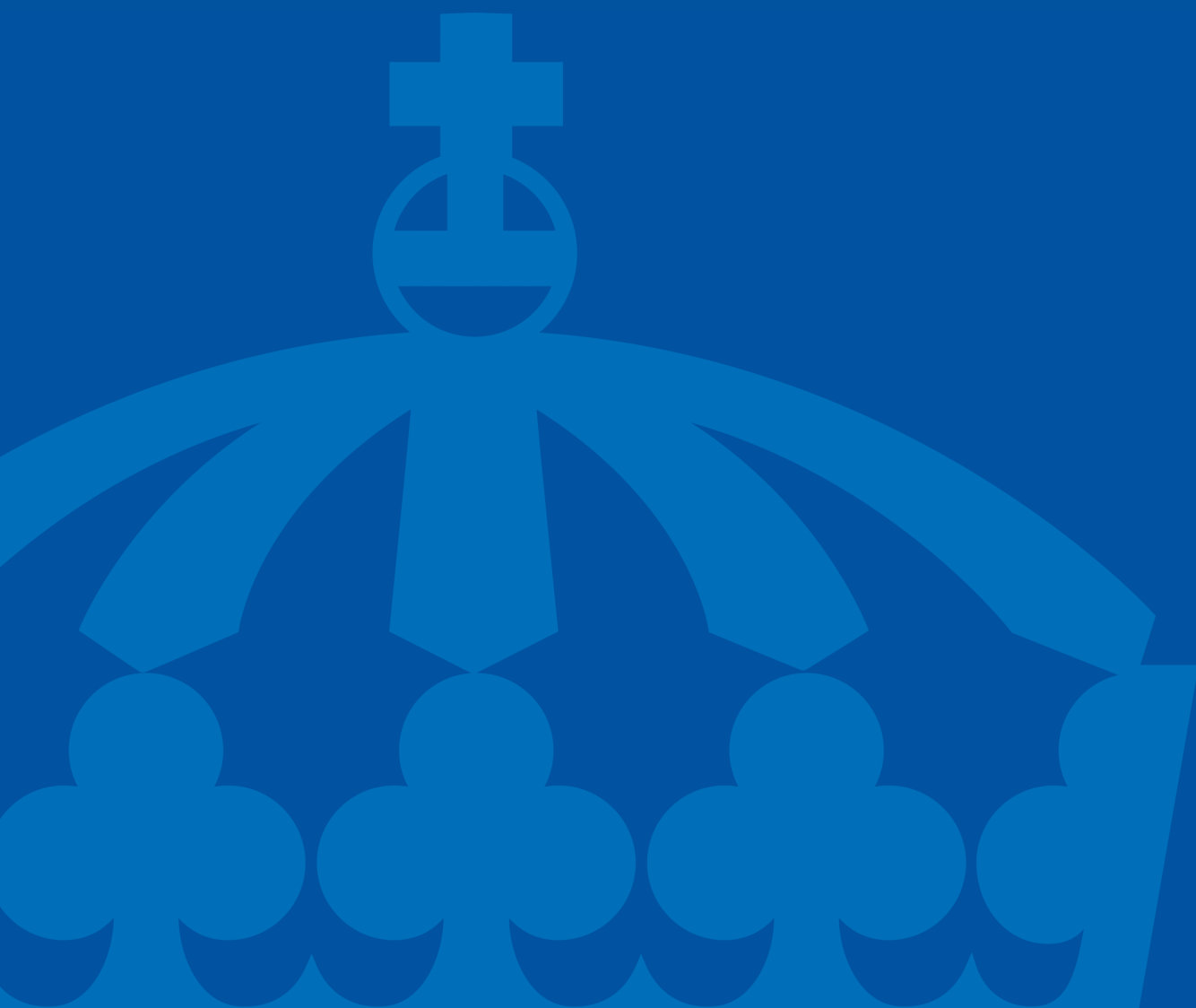


Årsredovisning 2009



Länsstyrelsen
Kalmar län

Årsredovisning 2009
Länsstyrelsens meddelandeserie 2010:03
ISSN: 0348-8748
Copyright: Länsstyrelsen Kalmar län
Redaktör: Anna Nyström
Upplaga: 150 ex



Årsredovisning för 2009

Jag intygar att årsredovisningen ger en rättvisande bild av verksamhetens resultat samt av kostnader, intäkter och myndighetens ekonomiska ställning.

Sven Lindgren

Landshövding i Kalmar län

100-09535-09

Landshövdingens sammanfattning av verksamhetsåret 2009	3
Verksamhet	6
Organisation	9
Året i siffror 2009	10
Länsstyrelsens sakområden mål och återrapporteringskrav	19
Sakområde Yrkesmässig trafik, körkort och trafikföreskrifter	19
Sakområde Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära ärenden	21
Sakområde Regional Tillväxt	24
Sakområde Infrastrukturplanering	33
Sakområde Hållbar samhällsplanering och boende	34
Sakområde Energi och klimat	37
Sakområde Kulturmiljö	41
Sakområde Skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar	47
Sakområde Naturvård, miljö- och hälsoskydd	49
Sakområde Lantbruk och landsbygd	79
Sakområde Fiske	85
Sakområde Social omvårdnad	88
Sakområde Jämställdhet	95
Sakområde Integration	96
Övrig återrapportering	98
Organisationsstyrning	100
Redovisning av kompetensförsörjning och sjukfrånvaro	102
Sammanställning över väsentliga uppgifter	107
Resultaträkning	108
Balansräkning	109
Anslagsredovisning	111
Tilläggsupplysningar och noter	113

LANDSHÖVDINGENS SAMMANFATTNING AV VERKSAMHETSÅRET 2009

Befolkningsutvecklingen

Den negativa trenden för befolkningsutvecklingen kan ha brutits, sett till länet som helhet. Under 2009 har länets befolkning ökat med 242 personer till 233 639 personer. Ökningen omfattar dock bara fyra kommuner - Kalmar, Mörbylånga och Mönsterås och Nybro med tillsammans 835 personer. Övriga åtta, av länets tolv kommuner, uppvisar ett vikande befolkningsunderlag, särskilt i länets norra delar. Det sker således en koncentration till Kalmar med omnejd. En viktig förklaring till ökningen i Kalmar är det utökade antalet studieplatser vid Linnéuniversitet.

Generellt sett ger befolkningsutvecklingen i länet anledning till oro. Alla grannlän till Kalmar uppvisar en bättre utveckling.

Arbetsmarknaden

Kalmar län har liksom alla andra delar av landet erfarit en förhöjd arbetslöshet till följd av lågkonjunkturen. Dock har både den öppna arbetslösheten och den totala obalansen hela tiden legat något under riksgenomsnittet. Vid årsskiftet uppgick den öppna arbetslösheten till 4,4 procent och den totala obalansen till 7,5 procent. Det är emellertid stora variationer mellan länets 12 kommuner – Ölandskommunerna uppvisar ett genomsnitt med 4,2 och Hultsfred 9,2 procent.

I absoluta tal uppgick arbetslösheten vid årsskiftet till 9 600 personer, varav 1 100 långtidsarbetslösa. En fjärdedel är ungdomar under 25 år. Vid krisen i början av 1990-talet uppgick antalet arbetslösa till 17 000 personer.

De företag som haft det mest besvärligt under året återfinns bland fordonsindustrins underleverantörer samt inom glas-, trä- och plastindustrierna. Det är också inom dessa områden som regeringens utsedda regionala samordnare – landshöv-

dingen och Regionförbundets ordförande – har lagt mest kraft på att hitta lösningar som kan mildra de negativa effekterna av varsel och uppsägningar.

30 procent av arbetskraften i länet arbetar inom tillverkningsindustrin. 99,2 procent av länets företag är små (< 50 anställda) och sysselsätter 65 procent av alla länets privatanställda.

Den stora andelen små företag är en förklaring till att länets näringsliv klarat lågkonjunkturen relativt väl. Andra förklaringar är länets stora andel av s.k. gröna näringar, jord- och skogsbruk samt livsmedelsindustri. Dessa branscher präglas av långsiktigt tänkande och blir därför inte lika lätt utsatta för snabba svängningar i konjunkturen.

Besöksnäringen utvecklas starkt i länet och ökade under 2009 antalet gästnätter med 10,5 procent, mest i hela Sverige. Inom detta område finns även framöver en stor utvecklingspotential.

Arbetsförmedlingens arbetsmarknadsprognos för Kalmar län visar att närmare hälften av de tillfrågade företagen tror på en ökad efterfrågan under 2010, även om arbetslösheten förväntas stiga ytterligare en tid. Framtidstron stiger åter.

Inom många områden råder det brist på arbetskraft, exempelvis byggnadsplåtslagare, kvalificerade verktygs- och maskiningenjörer, el-, tele- och GIS-ingenjörer, läkare och gymnasielärare i yrkesämnen. Med tanke på de stora pensionsavgångarna och det lägre antalet unga som kommer att inträda på arbetsmarknaden framöver, torde det inte dröja länge innan arbetslösheten också på andra områden kommer att förbytas i brist på arbetskraft.

Det växande gapet mellan dem som lämnar och dem som tillförs arbetskraften kommer

inom kort leda till en mer allmänt utbredd brist på arbetskraft. Därför är det viktigt att ta hand av alla ungdomar och invandrare, som idag i alltför stor utsträckning står utanför arbetsmarknaden och som i många fall behöver en kompletterande utbildning för svara upp mot den ökade efterfrågan på arbetskraft.

Regional samordning

Inom samordningsuppdraget mot varsel har Länsstyrelsen tillsammans med Regionförbundet tagit fram en lägesrapport och flera särskilda skrivelser till Regeringen med förslag till åtgärder för att minska risken för varsel och för att ge stöd till såväl arbetslösa som företag i länet över den rådande lågkonjunkturen. Länsstyrelsen har initierat en uppföljningsrapport varav framgår att många av de centralt genomförda åtgärderna kommer från småländska förslag till åtgärder. Arbetslösheten har inte ens nått hälften av nivån vid krisen under 1990-talets början men kreditbehovet hos företagen är ändå stort.

Efter det akuta läget med varsel och uppsägningar koncentreras nu den regionala samordningen på uppgiften att främja kompetensutveckling inom olika områden. Ett sådant exempel är insatser inom den småländska träindustrin. 75 % av Sveriges träindustri är lokaliserad inom 15 mils radie från Nässjö. Träindustrin har drabbats hårt av lågkonjunkturen. Det finns en stor förädlingspotential men som behöver ett samordnat innovationssystem för att kunna tas tillvara. De tre Smålandslänens regionala samordnare har därför tagit ett gemensamt initiativ för att mobilisera och koordinera resurser för att utveckla och profilera träindustrin i Småland och att knyta industrins kompetensbehov till den omfattande utbildning och forskning som bedrivs vid Linnéuniversitetet, m.fl.

Infrastrukturen

Den fysiska infrastrukturen är fortfarande eftersatt i Kalmar län till stort men för näringslivets konkurrenskraft och sam-

hällsutvecklingen i stort. Vägnetet är dåligt utbyggt. Inte ens i trafikverkens förslag till kommande 12-årsplan rymmer en utbyggnad av hela E22 till modern trafikstandard med säkra förbifarter vid tätorterna.

Järnvägsstandarden är besvärande låg. Trafiken på Kust-Kust-banan har nått kapacitetstaket. Medel satsas nu ur den regionala transportplanen för att öka kapaciteten genom investeringar i två mötesplatser, men mer behövs. Stångåldalsbanan (Kalmar-Linköping) behöver rustas. Tjustbanan (Västervik-Linköping) behöver rustas. Under vintern 2009/10 har tågtrafiken på den sistnämnda banan måst ersättas helt med buss, vilket är helt oacceptabelt, då detta försvårar möjligheten att knyta ihop arbetsmarknaden i den norra delen av Kalmar län med den i Östergötland. För närvarande går det inte att åka tåg till Oskarshamn, länets tredje kommun, och en av landets två hamnar för Gotlandstrafiken.

Inom de tre Smålandslänen arbetar ett regionalt godstransportråd. Rådet engagerar alla länsstyrelser, kommunala samverkansorgan, Vägverket och Banverket samt ett 10-tal företag med stort engagemang inom logistikområdet. Rådet har erhållit medel från Regionala strukturfonden för studier av möjligheterna att på ett effektivare och mer miljövänligt sätt utnyttja den befintliga infrastrukturen och för att söka vidga de mest besvärliga flaskhalsarna.

Viktiga förändringar i statens närvaro i Kalmar län

I och med 2009 års utgång överfördes betydande delar av Länsstyrelsen i Kalmar läns verksamhet till andra orter. Social tillsyn har förts till Socialstyrelsens regionkontor i Jönköping, trafik- och körkortsärenden har förts till Transportstyrelsen i Kristianstad och Norrköping och ansvaret för stiftelsefrågor till Länsstyrelsen i Östergötland.

Länsrätten i Kalmar försvinner och delas upp på de nya förvaltningsdomstolarna i

Linköping och Växjö. Skogsstyrelsens regionkontor i Västervik har upphört.

Högskolan i Kalmar gick vid årsskiftet 2009/10 samman med Universitetet i Växjö och bildade då Linnéuniversitetet med 31 000 studenter, varav 15 000 heltidsstuderande, 2 000 anställda och en omsättning på 1,5 mdkr, varav 350 mnkr till forskning och forskarutbildning.

Polismyndigheterna i Kalmar och Kronobergs län går samman under våren 2010 med en myndighetsledning förlagd till Växjö och den operativa ledningen till Kalmar.

Kalmar län har aldrig tillförts någon statlig myndighet med huvudkontor. Endast cirka 2 procent av arbetskraften i länet är statligt anställd, lägst av alla län. Den pågående utflyttningen av hittillsvarande statlig verksamhet innebär tyvärr att staten aktivt medverkar till en ökad regional obalans, där Kalmar län är förlorare. Det finns ingen logik i att statliga verksamheter, som inte kräver vare sig tillgänglighet för medborgarna eller lokalkännedom hos myndigheterna, koncentreras till orter där det bor mycket folk. Statlig närvaro borde i stället utgöra ett stöd för länets utveckling.

Länsstyrelsens prioriteringar och resultat

Prioriteringar

Länsstyrelsens fem viktigaste prioriteringar och insatser under året har utan inbördes prioritering varit

- Implementering av vattenförvaltningen i Länsstyrelsens övriga verksamhet parallellt med beredning av remissen av förvaltningsplanen för Södra Östersjöns vattendistrikt
- Samordning av det kärnkraftsrelaterade arbetet inom länsstyrelsen parallellt

med SKB:s val av plats för djupförvar av använt kärnbränsle

- Genomförandet av Landsbygdsprogrammet enligt den regionala strategin för programmet
- Tillståndsprovning för bl.a. miljöfarlig verksamhet
- Omställningsarbetet med introduktion av djurskyddsinspektörer och avveckling av tjänstemän som arbetat med social tillsyn samt trafik- och körkortsärenden.

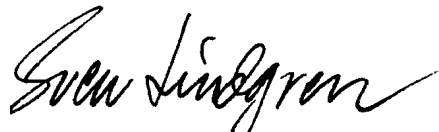
Resultat

Länsstyrelsen i Kalmar län har, genom aktiva prioriteringsbeslut i VP och budget och senare under året, genomfört en verksamhet med stor bredd och med tillräckligt god kvalitet utifrån tillgängliga resurser samt har en budget nära balans. Den nya organisation som infördes den 1 januari 2009 har medverkat till ett effektivare arbetssätt och en högre måluppfyllelse än som annars skulle ha varit möjlig.

Tack vare ovanstående arbete kan Länsstyrelsen uppvisa ett ekonomiskt utfall där anslagskrediten endast utnyttjas med drygt 200 tkr.

Under 2009 har det inkommit drygt 39 000 ärenden till Länsstyrelsen och drygt 35 000 beslut har fattats.

Jag vill avslutningsvis tacka alla medarbetare för ett gott verksamhetsresultat och för det goda samarbetsklimat som råder trots att året präglats av stora förändringar.



SVEN LINDGREN

VERKSAMHET

Länsstyrelserna ska vid redovisningen för sina uppgifter i 2 § förordningen (2007:825) med länsstyrelseinstruktion

- kortfattat och översiktligt redovisa en bedömning av länsstyrelsens arbete,
- redovisa de viktigaste prioriteringarna och insatserna under året (max fem stycken), samt
- redovisa en kortfattad och översiktlig bedömning av länsstyrelsens resultat

Länsstyrelsens arbete

Länsstyrelsen i Kalmar län har flera styrkeområden och har gett medborgarna en god service inom alla de områden som den regionala myndigheten ansvarar för enligt länsstyrelseinstruktion, regleringsbrev m.m. Samarbetet med kommunerna, andra statliga myndigheter och Regionförbundet är gott.

I årsredovisningen finns, i det följande, verksamhetsresultat redovisade för de uppdrag som ska åiterrapporteras. Länsstyrelsen konstaterar att antalet remisser och trenden med särskilda åiterrapporteringar direkt till centrala verk och departement vid sidan av årsredovisningen ökar.

Länsstyrelsens prioriteringar

Länsstyrelsens fem viktigaste prioriteringar och insatser under året har utan inbördes prioritering varit:

- Implementering av vattenförvaltningen i Länsstyrelsens övriga verksamhet parallellt med beredning av remissen av förvaltningsplanen för Södra Östersjöns vattendistrikt.
- Samordning av det kärnkraftsrelaterade arbetet inom Länsstyrelsen parallellt med SKB:s val av plats för djupförvar av använt kärnbränsle som SKB kommer att söka tillstånd för.
- Genomförandet av Landsbygdsprogrammet enligt den regionala strategin för programmet.
- Med anledning av samordningsuppdraget mot varsel prioritera tillståndsprovning för bl.a. miljöfarlig verksamhet.
- Omställningsarbetet med introduktion av djurskyddsinspektörer och avveckling av tjänstemän som arbetar med

social tillsyn samt trafik- och körkortsärenden.

Vattenförvaltning

Implementeringen av vattenförvaltningen inom Länsstyrelsen i Kalmar (tillika Vattenmyndighet för Södra Östersjöns vattendistrikt) och i distriktets övriga länsstyrelser har påbörjats inom flera olika områden, bl.a. genom att vattenförvaltningens statusklassning av vattenförekomster nyttjats vid prioritering av tillsyn och inventering av förorenade områden samt som kompletterande beslutsunderlag vid tillståndsprovning av miljöfarlig verksamhet som kan påverka vattenkvaliteten. Vattendelegationen beslutade liksom landets fyra övriga vattendelegationer, under landshövdingens ledning i december om fastställande av förvaltningsplanen med bl.a. statusklassningarna av hela distriktets vattenförekomster samt föreskrifter om miljökvalitetsnormer. Beslutet föregicks av ett mycket stort och transparent bearbetningsarbete av inkomna remissvar och flera möten på nationell nivå.

Samråd har skett i form av gemensamma möten med alla fem vattendelegationernas ledamöter, med representanter för miljödepartementet, Naturvårdsverket och flera andra centrala verk samt olika organisationer, bl.a. vid möten inom SAMVAT och Vattenforum. I fokus vid dessa möten har främst de nya miljö kvalitetsnormernas rättskraft och tillämpning samt möjligheterna att under vattenförvaltningens nästkommande sexårsperiod enligt EU:s vattendirektiv, komplettera befintliga statusklassningar vartefter nya fakta kan tas fram endera genom miljöövervakning eller modellering m.m. Länsstyrelsen i Kalmar har ansvaret för den nationella utvecklingen av databasverktyget VISS, <www.viss.lst.se>, där öppen tillgång till vattenförvaltningens underlag finns. Länsstyrelsen i Kalmar län deltar på olika sätt aktivt i det breda implementeringsarbete av vattenförvaltningsplanerna som nu förestår för en första uppföljning genom EU-kommissionen 2012.

Kärnkraftsärenden

Samordningen av det kärnkraftsrelaterade arbetet inom Länsstyrelsen har fortsatt även efter att SKB i juni meddelade att man valt att söka tillstånd för slutförvar av använt kärnbränsle i Forsmark i Uppsala län. Samordning eftersträvas bl.a. vid tillsynsarbetet ur beredskaps- och miljöperspektiv samt i tillsynsvägledning och samordnande tillsynsplanering med Oskarshamns kommun och andra berörda kommuner. En samordningsgrupp har bildats under ledning av Länsstyrelsens miljövårdsdirektör och arbetet syftar bl.a. till ökad intern informationsöverföring och tillsynsplanering samt koordinerade tillsynsplaner för beredskapsrelaterad tillsyn respektive miljötillsyn. Länsstyrelsen följer också kommunens planering för mervärdesinsatser bl.a. för att öka rekryteringsmöjligheterna för kärnkraftverket och för att differentiera näringslivet.

Landsbygdsprogrammet

Genomförandet av Landsbygdsprogrammet har genomförts med hög prioritet men har lett till försenade utbetalningar av miljö- och gårdsstöd p.g.a. faktorer som Länsstyrelsen i Kalmar inte kunnat påverka (av Jordbruksverket upphandlad och ledd blockdatabasredigering med efterföljande omprövningsbehov av beredda stödärenden, handdatorteknik samt ändrad betesmarksdefinition). Länsstyrelsen har i december 2009 inte kunnat betala ut gårds- och miljöstöd till mer än 70 % av dem som sökt dessa stöd. Dessa ärenden prioriteras särskilt under 2010. Kalmar läns särskilda karaktär av mångfacetterat jordbrukslandskap med bl.a. landets största betesmarksareal har inneburit särskilda svårigheter för sökande och för den kontrollerande myndigheten i det kategoriserade stödarbetet med nationellt utformade detaljregelverk.

Tillståndsprovning av miljöfarlig verksamhet

Länsstyrelsen har särskilt prioriterat tillståndsprovningen av miljöfarlig verksamhet bl.a. genom att lönekostnadsminskningarna (se nedan under Verksamhetsförändringar) inte drabbat denna verksamhet. Prioriteringen har lett till något kortare handläggningstider för vissa ärenden och ökade möjligheter till information om tillståndsprovningen till företag som trots finanskrisen planerar för utökad verksamhet.

Verksamhetsförändringar

Omställningsarbetet med introduktion av djurskydds- och livsmedelsinspektörer samt avveckling av personal inom verksamhetsområdena social tillsyn, yrkesmässig trafik samt körkort har krävt insatser både av personaladministrativ och ekonomisk karaktär av en större omfattning än vad Länsstyrelsen planerat för. Tillskottet till ramanslaget för övertagandet av djurskyddsarbetet har inte baserats på länens tillsynsutredningar utan på den generella ramanslagsfördelningsnyckeln där befolkningstalet för länen väger tungt. Detta har

lett till att Kalmar län, som är det tredje kotätaste länet i landet men bland de fem minst befolkade länen, endast kunnat anställa knappt hälften av de inspektörer som krävdes enligt tillsynsutredningen. Omprioriteringar av ramanslaget i övrigt har inte varit möjligt eftersom Länsstyrelsen, vilket bl.a. redovisats i budgetunderlaget i februari 2009, redan prioriterat bort och ned andra uppdrag enligt länsstyrelseinstruktionen och regleringsbrev. Anmälningssärenden har dels följt med vid verksamhetsövergången från kommunerna, dels ökat under året så att en planerad tillsyn med bl.a. oanmälda inspektioner inte kunnat utföras i tillräcklig utsträckning.

Med anledning av att verksamheterna som flyttats till Socialstyrelsen och Transport-

styrelsen flyttas så långt från Kalmar har inte någon anställd arbetsrättsligt sett behövt följa med till de nya myndigheterna eller pendla utan t.ex. haft rätt att begära förtida pension. Redovisningsinstruktioner för omställningskostnaderna för Trafik- och körkortsverksamheten meddelades inte Länsstyrelserna förrän den 23 december 2009 och tidigare under året beslutade regeringen om en större minskning av ramanslaget för den sociala omvårdnadsverksamheten än vad Länsstyrelsen haft kostnader för. Därför har Länsstyrelsen beslutat om och genomfört uppsägningar och lönekostnadsminskningar motsvarande tillsammans 16,5 årsarbetskrafter för att kompensera budgeten och hålla anslagskreditnivån inför 2010.

Länsstyrelsens resultat

Under 2009 har det inkommit drygt 39 000 ärenden till Länsstyrelsen och drygt 35 000 beslut har tagits. Detta är 2 000 färre beslut än föregående år, vilket till stor del förklaras av en lägre beslutstakt inom jordbrukssektorn till följd av den blockinventering som utförts under 2009 och den ökande ärendemängden inom djurskyddskontrollverksamheten.

Länsstyrelsen i Kalmar län har, genom aktiva prioriteringsbeslut i VP och budget och även senare under året, genomfört en verksamhet med stor bredd och med tillräckligt god kvalitet utifrån tillgängliga resurser samt har en budget nära balans.

Den nya organisation som infördes den 1 januari 2009 har medverkat till ett effektivare arbetssätt och en högre måluppfyllelse än som annars skulle ha varit möjlig.

Tack vare ovanstående arbete blir det ekonomiska utfallet för förvaltningsanslaget ett utnyttjande av anslagskrediten med drygt 200 tkr. Ett så lågt utnyttjande av anslagskrediten ställt i relation till de höga extraordinära kostnader som belastat 2009 års resultat är anmärkningsvärt. Detta har dock skett till priset av en lägre beslutstakt av ärenden inom flera områden och uppsägningar av flera kompetenta medarbetare.

Organisation

Länsstyrelsen i Kalmar län

Från 1 januari 2009 är Länsstyrelsen organiserad i tre avdelningar – Förvaltningsavdelningen, Miljö- och naturavdelningen och Landsbygdsavdelningen, vardera indelade i tre enheter, samt ett Ledningskansli och Vattenmyndighetens kansli. Länsledningen, de tre avdelningscheferna, kanslichefen, personalchefen och ekonomichefen utgör ledningsgrupp (Direktion). Länsstyrelsen har t.o.m. 31 december 2010 ett insynsråd bestående av åtta ledamöter, som utses av regeringen, med landshövdingen som ordförande. Från 1 januari 2008 är Länsstyrelsen en enrådighetsmyndighet.

Länsstyrelsen i Kalmar län är Vattenmyndighet för Södra Östersjöns vattendistrikt som omfattar avrinningsområden i sju län. Vattenmyndigheten har till uppgift att

beskriva kvaliteten på vattenmiljön i distriktet och initiera vattenförvaltning enligt förordning (2004:660) om förvaltning av kvaliteten på vattenmiljön som bygger på EU: s vattendirektiv. Vid Länsstyrelsen finns en Vattendelegation, där landshövdingen är ordförande, som beslutar om bl.a. förvaltningsplan för genomförande av EU: s vattendirektiv.

Vid Länsstyrelsen finns också en Miljöprövningsdelegation för prövning av tillstånd för miljöfarlig verksamhet. Delegationen, som består av ordförande och två miljöakkunniga, är självständig men administrativt knuten till Länsstyrelsen.

Organisation



ÅRET I SIFFROR 2009

Tabell A Verksamhetskostnader 2009

Tabellen skall innehålla verksamhetskostnader enligt resultaträkningen, oavsett finansiering. Objekt-koder som ingår i respektive verksamhetsgren framgår av tabellmallar för de olika verksamhetsgrenarna. Kostnader som definitionsmässigt är myndighetsövergripande skall redovisas som sådana, även om kostnaderna finansieras med externa medel (s.k. OH-pålägg).

VÄS- KOD	Sakområden och myndighetsövergripande verksamhet	Kostnader exkl OH		Kostnader inkl OH	
		Tkr	%	Tkr	%
20-21	Övrig förvaltning	4 466	2,50%	6 485	3,64%
24	Yrkesmässig trafik	274	0,15%	407	0,23%
25	Körkort och trafikföreskrifter m.m.	6 256	3,51%	8 859	4,97%
28	Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor	5 954	3,34%	8 592	4,83%
30	Regional tillväxt	2 476	1,39%	3 447	1,94%
34	Infrastrukturplanering	276	0,15%	407	0,23%
40	Hållbar samhällsplanering och boende	3 558	2,00%	5 139	2,89%
41	Stöd till boende	674	0,38%	981	0,55%
42	Omställning av energisystemet	63	0,04%	94	0,05%
43	Kulturmiljö	10 391	5,83%	12 316	6,92%
45	Krishantering, skydd mot olyckor och civilt försvar	6 103	3,42%	7 984	4,48%
50	Övergripande och gemensamt för naturvård och miljöskydd	10 803	6,06%	15 219	8,55%
51	Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden	29 484	16,53%	33 682	18,92%
52	Prövning och tillsyn för skydd av naturen	821	0,46%	1 212	0,68%
53	Vattenverksamhet	13 389	7,51%	16 988	9,54%
54	Mineral- och torvfyndigheter	0	0,00%	0	0,00%
55	Miljöfarlig verksamhet	3 435	1,93%	4 977	2,80%
56	Övrigt miljö- och hälsoskydd	43	0,02%	64	0,04%
57	Förorenade områden, efterbehandling	2 364	1,33%	3 322	1,87%
58	Restaurering	861	0,48%	1 134	0,64%
60	Lantbruk	27 282	15,30%	36 893	20,72%
61	Remnäring m.m. (enbart Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län)	0	0,00%	0	0,00%
62	Fiske	528	0,30%	706	0,40%
64	Skogsbruk (endast Gotlands län)	0	0,00%	0	0,00%
70	Social omvårdnad	5 942	3,33%	8 589	4,82%
80	Jämställdhet	9	0,00%	10	0,01%
85	Integration	387	0,22%	558	0,31%
SUMMA PRODUKTION		135 839	76%	178 068	100%
10	Myndighetsövergripande verksamhet	8 739	4,90%		
11	Administration och intern service	33 750	18,93%		
SUMMA VERKSAMHETSKOSTNADER EXKL		178 328	100%	178 068	100%
Resurssamverkan ¹⁾		702		962	
Totalsumma verksamhetens kostnader enl.		179 030		179 030	
<i>Myndighetsövergripande, adm och intern service uppdelat på: ³⁾</i>					
Nivå 1 (113-115)		26 792	30,77%		
Nivå 2 (110-112, 116-119)		6 957	7,99%		
Nivå 3 (100-109)		8 739	10,04%		
Personalkostnad, produktion (kk1 4, verksamhetskod 2-8)		87 058	48,80%		

1. Den del av kostnader för resurssamverkan som inte avser den egna länsstyrelsen redovisas på denna rad. Länsstyrelsens egen andel redovisas under relevant verksamhetskod, oftast adm. och intern service (11).

2. Totalsumma verksamhetskostnader skall överensstämma med verksamhetskostnaderna enligt resultaträkningen.

3. Summan på nivå 1-3 ska överensstämma med summan av Myndighetsövergripande verksamhet och Administration och intern service. Den procentuella fördelningen skall visa resp. nivåns andel av personalkostnaderna vg 2-8 (kk1 4).

Kommentarer till tabell A: Resurssamverkan avser arbete i regleringsbrevsuppdrag om gemensamma betaltjänster som redovisas av länsstyrelsen i Dalarna samt länsstyrelsernas gemensamma EA-förvaltning. Under 2009 avslutades Sydlänens gemensamma Agressosamverkan.

Tabell B.1 - Verksamhetskostnader 2007 - 2009, totalt och förvaltningsanslaget 5:1

VÄS- KOD	Sakområden och myndighetsövergripande verksamhet	2009	2009	2008	2007
		Tkr	Tkr	Tkr	Tkr
		kostnader tot	vara v ansl 5:1	kostnader tot	kostnader tot
20-21	Övrig förvaltning	4 466	3 653	3 380	3 143
24	Yrkesmässig trafik	274	265	419	298
25	Körkort och trafikföreskrifter m.m.	6 256	1 599	4 168	3 472
28	Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor	5 954	5 740	2 633	2 568
30	Regional tillväxt	2 476	1 539	3 006	6 249
34	Infrastrukturplanering	276	276	351	357
40	Hållbar samhällsplanering och boende	3 558	2 363	3 500	3 403
41	Stöd till boende	674	318	979	978
42	Omställning av energisystemet	63	-187	626	302
43	Kulturmiljö	10 391	2 939	8 258	8 931
45	Krishantering, skydd mot olyckor och civilt försvar	6 103	2 167	6 621	6 446
50	Övergripande och gemensamt för naturvård och miljöskydd	10 803	5 745	10 074	10 182
51	Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden	29 484	1 299	34 371	29 163
52	Prövning och tillsyn för skydd av naturen	821	491	941	1 489
53	Vattenverksamhet	13 389	965	9 007	7 705
54	Mineral- och torvfyndigheter	0	0	12	14
55	Miljöfarlig verksamhet	3 435	3 070	3 640	3 635
56	Övrigt miljö- och hälsoskydd	43	43	39	102
57	Förorenade områden, efterbehandling	2 364	561	2 240	3 830
58	Restaurering	861	312	947	982
60	Lantbruk	27 282	14 686	28 536	22 867
61	Remnärning m.m. (enbart Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län)	0	0	0	0
62	Fiske	528	280	777	969
64	Skogsbruk (endast Gotlands län)	0	0	0	0
70	Social omvårdnad	5 942	3 213	5 588	5 679
80	Jämställdhet	9	9	538	566
85	Integration	387	169	616	544
SUMMA PRODUKTION		135 839	51 513	131 267	123 874
10	Myndighetsövergripande verksamhet	8 739		7 893	8 502
11	Administration och intern service	33 750		32 791	30 329
SUMMA VERKSAMHETSKOSTNADER EXKL RESURSSAMVERKAN		178 328		171 951	162 705
Resurssamverkan ¹⁾		702		286	240
TOTALSUMMA VERKSAMHETENS KOSTNADER ENL RESULTATRÄKNINGEN ²⁾		179 030		172 237	162 945

¹ Den del av kostnader för resurssamverkan som ska belasta länsstyrelsen fördelat på respektive tvåsifferkod

² Totalsumma verksamhetskostnader ska överensstämja med verksamhetskostnader enligt resultaträkningar

Kommentarer: Eventuella skillnader mellan summor i Årsredovisning 2009 och 2008 för verksamhetsåren 2008 och 2007 avser avrundning. Resurssamverkan avser arbete i regleringsbrevsuppdrag om gemensamma betaltjänster som redovisas av länsstyrelsen i Dalarna samt länsstyrelsernas gemensamma EA-förvaltning. Under 2009 avslutades Sydlänens gemensamma Agressosamverkan.

Tabell B.2 - Årsarbetskrafter 2007 - 2009

VÄS- KOD	Sakområden och myndighetsövergripande verksamhet	2009	2009	2009	2008	2007
		årsarb totalt	årsarb varav kvinnor	årsarb varav män	årsarb totalt	årsarb totalt
20-21	Övrig förvaltning	6,72	3,92	2,80	5,87	4,66
24	Yrkesmässig trafik	0,55	0,01	0,55	0,76	0,56
25	Körkort och trafikföreskrifter m.m.	7,97	5,29	2,68	7,86	7,24
28	Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor	9,82	7,78	2,04	4,02	4,34
30	Regional tillväxt	2,38	1,09	1,29	4,11	6,77
34	Infrastrukturplanering	0,51	0,03	0,47	0,64	0,55
40	Hållbar samhällsplanering och boende	5,22	3,07	2,14	5,88	6,04
41	Stöd till boende	1,82	0,37	0,85	1,88	2,05
42	Omställning av energisystemet	0,08	0,01	0,08	0,70	0,39
43	Kulturmiljö	8,01	5,68	2,33	9,84	9,63
45	Krishantering, skydd mot olyckor och civilt försvar	6,23	3,20	3,03	6,96	7,10
50	Övergripande och gemensamt för naturvård och miljöskydd	15,85	7,61	8,25	17,48	16,06
51	Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden	16,99	5,89	11,10	24,56	26,58
52	Prövning och tillsyn för skydd av naturen	1,72	1,38	0,34	2,48	3,11
53	Vattenverksamhet	13,20	5,36	7,84	11,64	9,72
54	Mineral- och torvfyndigheter	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
55	Miljöfarlig verksamhet	6,08	3,34	2,74	6,32	6,60
56	Övrigt miljö- och hälsoskydd	0,10	0,05	0,05	0,06	0,21
57	Förorenade områden, efterbehandling	4,10	2,50	1,60	3,93	3,60
58	Restaurering	1,17	0,60	0,57	1,40	1,40
60	Lantbruk	40,31	22,42	17,89	45,02	39,43
61	Rennäring m.m.(enbart Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
62	Fiske	0,79	0,16	0,63	1,73	1,64
64	Skogsbruk (endast Gotlands län)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
70	Social omvårdnad	6,63	4,82	1,81	8,67	8,35
80	Jämställdhet	0,00	0,00	0,00	0,75	0,80
85	Integration	0,64	0,62	0,01	1,93	0,66
SUMMA PRODUKTION		156,90	85,21	71,09	174,5	167,5
10	Myndighetsövergripande verksamhet	7,90	4,22	3,50	8,12	8,64
11	Administration och intern service	13,04	5,59	7,44	19,73	18,00
SUMMA ÅRSARBETSKRAFTER EXKL		177,84	95,02	82,04	202,3	194,1
RESURSSAMVERKAN						
Resurssamverkan ¹⁾		0,75	0,71	0,04	0,16	0,09
TOTALT ANTAL ÅRSARBETSKRAFTER		178,59	95,73	82,07	202,5	194,2

¹⁾ Den del av årsarbetskrafterna för resurssamverkan som inte avser den egna länsstyrelsen redovisas på denna rad. Länsstyrelsens egen andel redovisas under relevant verksamhet på tvåsifvernivå.

Kommentarer: Eventuella skillnader mellan summor i Årsredovisning 2009 och 2008 för verksamhetsåren 2008 och 2007 avser avrundning

Tabell B.3 - Representation

Kostnader för representation (tkr)	2009	2008	2007
Intern representation (undergrupp 496 i baskontoplanen)	91	28	92
Extern representation (undergrupp 552 i baskontoplanen)	310	130	178

Kommentarer: De ökade kostnader för extern representation under 2009 förklaras genom att landshövding Sven Lindgren i sitt uppdrag som Sveriges representant i *State territorial representatives* genom länsstyrelsen i Kalmar arrangerat ett seminarium för *the State territorial representatives and water management* i Stockholm den 7 – 9 maj. Kostnaderna för detta har belastat ramanslaget för Länsstyrelsen i Kalmar och i efterhand fakturerats Finansdepartementet.

Tabell B.4 - Lokaler

Lokaler och service	2009	2008	2007
Lokalkostnader residens (tkr) 103	901	913	882
Lokalyta residens (m ²)	981	981	981
Lokalkostnad per m ² i residenset	919	931	899
Lokalkostnad exkl. residenset 113	9 258	7 699	7 277
varav lokalkostnader för kontorslokaler inkl. biytor	9 258	7 699	7 277
Lokalyta exkl. residens (m ²)	7 872	7 822	7 622
varav lokalyta för kontorslokaler inkl. biytor	7 872	7 822	7 622
Lokalkostnad per m ² exkl. residens	1 176	984	955
Lokalkostnad per m ² för kontorslokaler inkl. biytor	1 176	984	955
Lokalkostnad per årsarbetskraft exkl. residenset (tkr)	52	38	37
Lokalkostnad per årsarbetskraft för kontorslokaler inkl. biytor	52	38	37
Lokalyta per årsarbetskraft (m ²) för kontorslokaler inkl. biytor	44	39	39
Kostnader för lokalvård exkl. residens	696	850	842
Driftskostnader för larm och bevakning samt säkerhetsåtgärder i länsstyrelsens lokaler	93	88	83

Kommentarer: Lokalvård bedrivs på entreprenad genom ISS Facility Services. Lokalmässigt är det inga större avvikelser från 2008. Det har tillkommit ca 50 kvm kontor för djurskyddsinspektörer med stationeringsort i Vimmerby för att handlägga ärenden i norra delen av Kalmar län. Lokalerna hyrs av Skogsstyrelsen. I lokalhyran ingår kostnader för lokalvård. Per den 1 april 2010 lämnar Länsstyrelsen lokaler som hyrts för körkortssamhet. Detta kommer att minska lokalytan med 376 kvm.

Tabell B.5 - Avgifter och andra inkomster i övrigt

Avgifter m.m.	Ingående balans	Utgående balans	Antal beslutade ärenden	Intäkter, tkr	Kostnader, tkr (inkl. OH)	Netto, tkr
resultatområde/ärendegrupp						
Ärenden enl. stiftelseförordningen	12	0*				
- tillsyn			229*	65	143	-77
- registrering			83*	93	92	1
Ärenden enl. förordning om bevakningsföretag	8	5	206	53	194	-141
Kameraövervakning	8	11	56	106	100	6
Pantbanksärenden	0	0	2	4	3	1
Lönegarantiärenden	72	122	38	184**	255	-71

Kommentarer:*Samtliga ärenden enligt Stiftelseförordningen är avslutade per 31 december 2009 och överlämnade till länsstyrelsen i Östergötland. ** Ersättning från Kammarkollegiet (intäkter, tkr) avseende Lönegarantiärenden avser ersättning för antal kontrollavgifter för utbetalda lönegarantier från 2008.

Tabell C Kostnader och årsarbetskrafter 2009 per sakområdesindelning

VÄS-KOD	Verksamhetskostnader och årsarbetskrafter 2009 för Övrig förvaltning	Kostnader (tkr)	Årsarb totalt	Varav Kvinnor	Varav Män
200	Allmänt och övergripande inom övrig förvaltning	1 967	2,43	2,21	0,22
2009	Kompetensutveckling inom områdena 20 och 201	41	0,07	0,05	0,02
201	Allmänna val	656	1,44	0,10	1,34
202	Medborgarskap	13	0,03	0,03	0,00
203	Överförmyndare	52	0,08	0,00	0,08
204	Begravningsfrågor	39	0,08	0,05	0,03
205	Näringsrättsliga frågor	50	0,09	0,05	0,04
2051	Pantlåneverksamhet*	0	0,00	0,00	0,00
2052	Frågor enligt aktiebolagslagen, lagen om ekonomiska föreningar m.fl.	8	0,01	0,00	0,01
206	Stiftelser	6	0,01	0,01	0,00
2061	Stiftelser - registrering	60	0,10	0,06	0,04
2062	Stiftelser - tillsyn	93	0,17	0,13	0,04
207	Lönegaranti	201	0,29	0,29	0,00
208	Deponering, administration och fördelning av medel, allmänna arvsfonden m.m	19	0,03	0,03	0,00
2081	Deponerade medel	22	0,04	0,04	0,00
2082	Allmänna arvsfonden	0	0,00	0,00	0,00
2083	Bygdeavgifter	0	0,00	0,00	0,00
2084	Rederistöd	0	0,00	0,00	0,00
2085	Åborätten och allmänningar	0	0,00	0,00	0,00
211	Allmän kameraövervakning	67	0,12	0,04	0,08
212	Bevakningsföretag m.m	135	0,22	0,15	0,07
213	Ärenden enligt ordningslagen m.m överklaganden av polismyndighetens beslut	5	0,01	0,00	0,01
214	Delgivning, viten, diverse förordnanden	147	0,16	0,12	0,04
215	Lotterier, bingo. mm.	11	0,02	0,02	0,00
216	Kampssportsmatcher	0	0,00	0,00	0,00
218	Jakt och viltvård	875	1,30	0,55	0,75
219	Övriga ärenden inom övrig förvaltning	0	0,00	0,00	0,00
20-21	Totalt Övrig förvaltning exkl OH	4 466	6,72	3,92	2,80
	Andel av myndighetsövergripande kostnader (10+11)	2 019			
	Totalt Övrig förvaltning inkl OH	6 485			

Kommentarer: *2051 Pantlåneverksamhet redovisas under VÄS-Kod 205.

Tabell D, Redovisning av ärenden 2009

Nedanstående tabell svarar mot de krav på återrapportering som anges för samtliga områden. I de fall individärenden förekommer under regional tillväxt och infrastrukturplanering ska dessa redovisas även uppdelat efter kvinnor/män och juridiska personer, se tabell D.1.

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
Sakområde och del av sakområde	Ingående balans	Antal inkomna ärenden (exkl. initiativärenden)	Antal initiativärenden	Antal beslutade ärenden	Utgående balans (F=B+C+D-E)	Antal överklagade ärenden ¹	Antal överklagade ärenden som avgjorts i högre instans ²	varav antal ändrade ³	Antal ej beslutade ärenden, äldre än två år.
Myndighetsövergripande, administration och Intern service (10-11)	37	211	290	475	63	0	0	0	9
Övrig förvaltning (20-21)	195	1429	121	1526	219	16	8	2	17
varav stiftelser (206)**	12	248	52	312	0	0	0	0	0
varav allmän kameraövervakning (211)	8	55	4	56	11	3	2	2	0
varav bevakningsföretag m.m. (212)	9	170	34	206	7	0	0	0	0
Yrkemässig trafik (24)*	8	239	17	258	6	0	0	0	0
varav tillsyn och kontroll (utom taxiföra legitimationer) (243)*	3	84	16	100	3	0	0	0	0
Körkort och trafikföreskrifter mm inkl. s.k. gröna ärenden. (25)*	1569	16848	0	17133	1285	9	2	0	45
varav tillstånd exkl. s.k. gröna ärenden (251)*	476	2467	0	2518	426	0	0	0	22
varav s.k. gröna ärenden ² *	0	11523	0	11523	0				
varav körkortsinriparanden (253)*	878	2069	0	2209	738	0	0	0	15
Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor (28)	74	1043	86	806	397	14	9	1	3
varav Livsmedelskontroll (281)	1	16	9	21	5	0	0	0	0
varav Djurskydd (282)	42	858	51	610	341	14	9	1	0
varav Smittskydd (283)	15	133	21	129	40	0	0	0	3
varav Allmänna veterinära frågor (284)	16	19	3	29	9	0	0	0	0
Regional tillväxt (30)	30	22	3	33	22	0	0	0	6
Infrastrukturplanering (34)	3	43	0	36	10	0	0	0	0
Hållbar samhällsplanering och boende (40)	116	1045	5	1046	120	84	29	2	3
Stöd till boende (41)	445	359	0	800	89	9	7	0	2
Omställning av energisystemet (42)	2	4	0	6	0	0	0	0	0
Kulturmiljö (43)	294	675	38	714	293	4	2	1	10
Krishantering, skydd mot olyckor och civilt försvar (45)	48	69	47	114	50	0	0	0	7
varav tillsyn enligt lag om skydd mot olyckor samt uppföljning av kommunernas krishanteringssystem (456)	17	2	8	9	17	0	0	0	2
Övergripande och gemensamt för naturvård och miljöskydd (50)	38	216	15	159	110	32	23	7	2
Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden (51)	75	148	90	231	85	1	1	0	15
varav tillsyn av vattenskyddsområden (516)	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Prövning och tillsyn för skydd av naturen (52)	65	553	15	517	116	29	18	0	2
Vattenverksamhet (53)	136	268	31	284	151	10	3	2	23
varav tillsyn av vattenverksamheten (535)	84	169	5	165	95	8	2	1	17
Mineral- och torvfyndigheter (54)	0	2	0	1	1	0	0	0	0
Miljöfarlig verksamhet (55)	238	598	11	651	196	53	13	7	22
varav tillsyn av miljöfarlig verksamhet (555)	98	417	9	438	86	6	3	1	6

Tabell D, Redovisning av ärenden 2009 forts.

Sakområde och del av sakområde	Ingående balans	Antal inkomna ärenden (exkl. initiativ-ärenden)	Antal initiativ-ärenden	Antal beslutade ärenden	Utgående balans (F=B+C+D+E)	Antal överklagade ärenden ¹	Antal överklagade ärenden som avgjorts i högre instans ²	Varav antal ändrade ³	Antal ej beslutade ärenden, äldre än två år.
Övrigt miljö och hälsoskydd (56)	22	187	1	188	22	0	0	0	0
Förorenade områden, efterbehandling (57)	17	252	7	224	52	1	0	0	4
Varav tillsyn av förorenade områden och miljörisikområden (575)	10	235	4	218	31	1	0	0	2
Restaurering (58)	1	18	5	18	6	0	0	0	0
Lantbruk (60) ⁴	1854	14370	17	9862	6379	72	4	0	30
Varav stöd till jordbruket enligt EG:s förordningar (601)	1690	14004	5	9436	6263	70	3	0	0
Remnärning m.m. (enbart Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län (61)	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Fiske (62)	37	332	8	333	44	0	0	0	2
Skogsbruk (64)	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Social omvårdnad (70)*	197	412	156	521	243	3	0	0	2
Varav tillsyn och rådgivning (701)*	170	225	142	318	218	1	0	0	0
Jämställdhet (80)	1	0	0	0	1	0	0	0	1
Integration (85)	2	12	4	13	5	0	0	0	0
Summa	5504	39355	967	35949	9965	337	119	22	205
Varav Vattenmyndighetens ärenden	32	68	23	77	46	0	0	0	4
Varav Miljöprövnings-delegationens ärenden	60	5	0	43	22	4	2	1	8

¹ Avser ärenden som är beslutade av länsstyrelsen och överklagade till högre instans.

² Redovisa de ärenden som avgjorts i högre instans och vars domarbeslut inkommit till länsstyrelsen under 2009.

³ Avser ärenden som är ändrade substantiellt (t.ex. ska ändring av angivna tidpunkter ej beaktas) i förhållande till länsstyrelsens beslut.

⁴ Lantbruksärenden inkl. jordbruksrådgivningsärenden registrerade i IAKS och Ararat.

⁵ De länsstyrelser som diareför samtliga handledarskap redovisar denna grupp i sin helhet under 251

* Utgående balanser för ärendegruppen är från 2010 helt eller delvis överlämnade till Transportstyrelsen och Socialstyrelsen enligt följande: Samtliga ärenden i grupperna 24, 251, 252, 253 är överlämnade till Transportstyrelsen. I ärendegrupp 258 är ärenden avseende överlast överlämnade till Transportstyrelsen. Samtliga ärenden i grupperna 701 och 702 är överlämnade till Socialstyrelsen.

** Samtliga ärenden enligt Stiftelseförordningen är avslutade per 31 december 2009 och överlämnade till länsstyrelsen i Östergötland.

Tabell D.1 Redovisning av vissa ärenden uppdelat på kvinnor, män och juridiska personer

Det är avsändare/mottagare som avgör till vilken kategori i tabellen som ett ärende registreras.

Sakområde och del av sakområde	C			E			G		
	Antal inkomna ärenden under 2009			Antal beslutade ärenden under 2009			Antal överklagade ärenden under 2009		
	Kvinnor	Män	Jur. pers.	Kvinnor	Män	Jur. pers.	Kvinnor	Män	Jur. pers.
Kommunikationer (24-25, 34), exklusive s.k. gröna ärenden	918	4394	295	986	4613	305	0	6	3
Regional tillväxt (30)	0	1	24	0	2	31	0	0	0

Kommentarer till tabell D och D.1

Antalet inkomna ärenden och initiativärenden under 2009 uppgick till drygt 39 000 st. Under 2008 var motsvarande antal knappt 38 000 st. Ökningen av antalet ärenden är tydligast inom Körkort och trafikföreskrifter (25), Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor (28), Förorenade områden, efterbehandling (57) samt Fiske (62). För ärendegruppen Stöd till boende (41) är minskningen av ärenden markant (697 inkomna ärenden 2008 och inga inkomna ärenden 2009). Hållbar samhällsplanering och boende (40) samt Lantbruk (60) har också en minskad ärendemängd jämfört med 2008.

Som en följd av att antalet beslutade ärenden minskat från drygt 38 000 under 2008 till drygt 35 000 under 2009 har den utgående ärendebalansen ökat med drygt 90 % (5 120 ärenden per 31 december 2008 till 9 965 ärenden per 31 december 2009). Ökningen återfinns inom Lantbruk (60) och inom Livsmedel, djurskydd och allmänna veterinära frågor (28).

Mängden överklagade ärenden som avgjorts i högre instans är ungefär lika mellan 2008 och 2009. Antalet ärenden som ändrats i högre instans är inte heller det förändrat nämnvärt, från 18 ärenden 2008 till 22 ärenden 2009.

Antalet ej beslutade ärenden som är äldre än två år har ökat med 75 % mellan 2008 och 2009.

Övrig förvaltning (20-21)

Inom övrig förvaltning har ärendemängden ökat från 2008. Till övervägande delen avser ökningen fler ärenden gällande de särredovisade grupperna stiftelser (206), kameraövervakning (211) och bevakningsföretag (212). En förändring av kyrkans organisation där vissa församlingar

försvunnit vid hopslagningar tillsammans med att ärendegruppen (206) flyttar från Länsstyrelsen i Kalmar till Länsstyrelsen i Östergötland har resulterat i ett högre antal inkomna ärenden. Ökningen inom kameraövervakning (211) kan tillskrivas en generell ökning av användandet av övervakningskameror. Ärenden avseende bevakningsföretag (212) avser ett bevakningsföretag som expanderat och ett som nystartats.

Körkort och trafikföreskrifter mm (25)

Ärendemängden har ökat vilket delvis beror på nya former av körkort som t.ex. EU-mopedkörkort. Denna ärendegrupp flyttades vid årsskiftet till Transportstyrelsen.

Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor (28)

Inom djurskydd (282) återfinns en stor ökning av ärenden jämfört med 2008 som främst beror på att djurskyddshandläggningen flyttats från kommunerna till Länsstyrelsen. Ärenden avseende smittskydd (283) har minskat något men är fortfarande påverkat av främst salmonella-ärenden och blåtungautbrotten.

Krishantering, skydd mot olyckor och civilt försvar (45)

Minskningen i andelen initiativärenden mellan åren 2008 och 2009 kan framförallt härledas till att antalet registerkontroller sjunkit.

Infrastrukturplanering (34)

Ärendeökningen mellan åren hänger ihop med att andelen remisser ökat, från 3 st 2008 till 11 st 2009.

Kulturmiljö (43)

Andelen initiativärenden inom Fornminnen (431) har minskat från 87 st 2008 till 22 st 2009 därför att det under 2008 skickades ut information till markägare på vilkas mark fornvård bedrivs.

Hållbar samhällsplanering och boende (40)

Den stora minskningen av andelen inkomna ärenden från 1 315 st 2008 till 1 044 st 2009 hänger ihop med en total minskning av antagna detaljplaner, färre samråd om detaljplaner och färre utställningar av detaljplaner.

Stöd till boende (41)

Under 2009 kom det färre bidragsansökningar avseende radonsaneringar och betydligt färre ansökningar om Offrot än 2008. Dessutom upphörde möjligheten att söka stöd till konvertering från olja i mars 2007 men Länsstyrelsen kunde inte avsluta dessa ärenden före 2008, om ytterligare medel skulle tillföras (vilket inte skedde).

Lantbruk (60)

Antalet inkomna ärenden inom verksamheten stöd till jordbruket enligt EG's förordningar (601) minskade från 14 255 stycken under 2008 till 14 004 stycken under 2009. Antalet

ärenden minskar av flera orsaker. Antalet gårdar med djur minskar, främst är det äldre brukare som slutar, vilket leder till färre ansökningar om kompensationsbidrag. Betemarksansökningar har minskat, förmodligen beroende på den nya betemarksdefinitionen.

Under 2009 togs 100 tilläggsutbetalningsbeslut för ärenden beslutade under 2008. Dessa 100 beslut räknas i statistiken som inkomna ärenden under 2009.

Inom verksamheten har antalet beslutade ärenden minskat från 2008 (14 900 st.) till 2009 (9 436 st.). Den blockinventering som genomfördes under 2009 och det efterarbete som detta ledde till, har medfört att beslutstakten har minskat under året. Detta i sin tur innebär att en stor ärendemängd som kan hänföras till 2009 kommer att beslutas under början av 2010.

Fiske (62)

Den ca 30 procentiga ökningen av antalet beslutade ärenden inom Fiske (62) utgörs av yttranden till Fiskeriverket gällande ålfisketillstånd.

Antalet ej beslutade ärenden, äldre än två år, utgörs av ärenden inom Europeiska Fiskefonden där det kan ta lång tid mellan ansökan och avslut p.g.a. förändrad medelstildelning eller begäran om förlängd lyftningstid.

LÄNSSTYRELSENS SAKOMRÅDEN MÅL OCH ÅTERRAPPORTERINGSKRAV

Sakområde Yrkesmässig trafik, körkort och trafikföreskrifter

Läget i länet och Länsstyrelsens prioriteringar

Yrkestrafik och körkortsärenden flyttar från länsstyrelserna till Transportstyrelsen vid årsskiftet. Vad det gäller körkortsärenden har ambitionen varit att medborgarna i Kalmar län inte ska lida någon rättsförlust p.g.a. organisationsförändringen, en

ambition som Länsstyrelsen i Kalmar län lyckats uppnå.

De ärenden som prioriterats på körkorts-sidan är där polisen omhändertagit körkort, alkoholärenden, återkallelser av körkort p.g.a. sjukdom eller opålitlighet i nykterhetshänseende samt tillstånd av olika slag

TABELLER - YRKESMÄSSIG TRAFIK, KÖRKORT OCH TRAFIKFÖRESKRIFTER

Tabell E.1

Länsfakta för verksamhetsgrenen	2009-12-31	2008-12-31	2007-12-31
Antal fordon i trafik (enligt bilregistret)	193402	191704	185033
Antal körkortsinnehavare	161879	155697	155280
Antal innehavare av taxiförarlegitimation	1723	1676	1659
Antal taxitillstånd	150	159	152
Antal busstillstånd	55	56	56
Antal godstillstånd	527	518	521

Tabell E.2

Försöksverksamhet med villkorlig körkortsåterkallelse	Antal beslutade	Intäkter, tkr	Kostnader, tkr (inkl. OH)	Netto, tkr	Kostnad per ärende	
					inkl. OH	exkl. OH
Sökande (25311)	28	43	36,8	6	1 314	897
Deltagande (25312)	78	118	102	16	1 308	897
Summa	106	161	139	22		

Tabell E.3

Ärendetyp (avser endast de ärenden som finansieras via ansökningsavgifter)	Antal beslutade ärenden	Intäkter, tkr	Kostnader, tkr (inkl. OH)	Netto, tkr	Kostnad per ärende	
					inkl. OH	exkl. OH
Ansökan om Förhandsbesked för taxiförarlegitimation, 2441	2	1	1	0	548	369
Tillstånd för taxiförarlegitimation 2442	47	30	19	11	412	278
Körkortstillstånd i annat fall, 25100, 25101	5850	1 221	2 106	-885	360	257
Körkortstillstånd efter återkallelse, 25102	228	422	189	233	830	559
Förhandsbesked för körkortstillstånd 25103	31	7	63	-55	2 023	1 362
Utbyte av utländska körkort, 2512	126	61	31	29	250	168
Förlängning enl. 3 kap. 12 § kkl (1998:488), 2513	1037	331	66	265	64	43
Dispenser 2514	2	7	18	-11	8 906	5 997
Ansökan om traktorkort före fyllda 16 år (särskilda skäl) 2515	45	13	25	-12	561	378
Summa	7 368	2 094	2 520	-426		

Sakområde Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära ärenden

Läget i länet och Länsstyrelsens prioriteringar

Livsmedelskontroll

Länsstyrelsen utövar offentlig kontroll inom länet genom att samordna kommunernas verksamhet och ge dem stöd, råd och vägledning. Detta sker främst genom att två s.k. länsmöten hålls för samtliga livsmedelsinspektörer. Länsmötena är angelägna och prioriteras i verksamheten. Länsstyrelsen har också prioriterat arbetet med revisioner av den kommunala offentliga livsmedelskontrollen vilka ska göras enligt EU:s kontrollförordning.

Den 1 januari 2009 flyttades ansvaret för den operativa kontrollen av livsmedel i primärproduktionen från kommunerna till länsstyrelserna. Länsstyrelsen har påbörjat arbetet med att skapa en kontrollorganisation på området men någon kontroll på företagen har inte hunnits med. I stället är det frågor om skapande av register över kontrollobjekten, hur ansvaret med hänsyn till kompetens ska fördelas inom Länsstyrelsen, organisations- och utbildningsfrågor som har tagit resurser i anspråk.

Djurskydd

Den 1 januari 2009 flyttades ansvaret för den operativa djurskyddskontrollen från kommunerna till länsstyrelserna. Denna verksamhetsövergång har påverkat hela verksamhetsområdet på så sätt att övriga verksamheter har fått stå tillbaka. De resurser för verksamheten, som även inkluderar kontrollen av livsmedel och foder i primärproduktionen, som riksdag och regering ställde till förfogande motsvarade inte mer än ca 5 heltidstjänster. Behovsberäkningar för enbart djurskyddskontrollen visar på ett behov av 13,5 heltidstjänster för Länsstyrelsen i Kalmar. Länsstyrelsen har trots en mycket ansträngd ekonomisk situation finansierat

ytterligare tjänster inom ramanslaget. Sammantaget arbetar Länsstyrelsen med ca 40 % av det beräknade resursbehovet och ca 60 % av de resurser kommunerna hade innan verksamhetsövergången. Den problematiska situationen vad avser resurserna för djurskydd och livsmedelskontroller har Länsstyrelsen i olika sammanhang informerat regeringen om sedan 2007.

Under året har arbete pågått med att bygga upp en kontrollorganisation och det är ännu inte avslutat. För att klara de geografiska förhållandena i länet är djurskyddshandläggarna stationerade dels vid Länsstyrelsen i Kalmar och dels i Vimmerby. Det har förekommit problem i samband med verksamhetsövergångarna, som inte gavs tillräckliga förutsättningar för en bra planering, innan verksamheterna började. Förutom brist på medel för verksamheterna har länsstyrelserna och Statens Jordbruksverk infört ett nytt nationellt ärendehanteringssystem, checklistor för offentlig kontroll, beslutsmallar och uppbyggandet av ett nationellt djurskyddskontrollregister m.m.

I stort sett ingen planerad kontroll har genomförts. Anmälningssärenden inklusive ingående ärendebalanser från kommunerna har prioriterats. För närvarande har Länsstyrelsen ingen uppfattning, baserad på resultatet av offentlig kontroll, om tillståndet inom lantbrukets djurhållning eller hästhållningen. Den nya verksamheten med operativ djurskyddskontroll har tagit så mycket resurser, kraft och energi från verksamheten i övrigt att de flesta andra ansvarsområden har prioriterats ner, t.o.m. så långt att vissa arbetsuppgifter, såsom veterinärtillsyn och läkemedelskontroller, inte har genomförts alls.

Antalet ärenden avseende förprovning av djurstallar från djurskyddssynpunkt har

minskat något (ca 12 %) jämfört med 2008. Även om det är fråga om en faktisk minskning får det inte tolkas som att investeringsviljan har minskat mycket eftersom investeringsviljan i länet under en följd av år har legat mycket högt i förhållande till övriga landet. Kalmar län ligger i det s.k. "mjölkobältet", det område i landet som mjölkproduktionen koncentreras till.

Allmänna veterinära frågor

Smittsamma djursjukdomar och djurhälsa

Den svidknottsburna epizootisjukdomen blåtunga som påvisades i Halland i september 2008 spred sig även till Kalmar län, vilket ledde till att 10 av länets kommuner ligger i skyddsområdet och de två norra kommunerna i restriktionsområdet. Länsstyrelsen har dock inte särskilt prioriterat arbetet kring blåtungabekämpningen.

En stor undersökning av samtliga (204) mjölkproducenter på Öland genomfördes under våren. Genom s.k. tankmjölksprover skulle gårdar (djurhållningar) med antikroppar kartläggas avseende förekomst av salmonella. Totalt 34 gårdar reagerade positivt. Dessa djurhållningar provtogs på både djur och miljö och i 8 gårdar påvisades salmonella (salmonella dublin). Gårdarna spärrades och blev föremål för smittutredningar. Arbetet har delegerats från Jordbruksverket till Länsstyrelsen eftersom den samlade kompetensen på området är stor på Länsstyrelsen. Det har varit en prioriterad arbetsuppgift som också tagit stora resurser i anspråk. Vid årets början fanns dessutom ytterligare 4 spärrade djurhållningar i länet. Arbetet har i de flesta fall gått enligt planerna - målet är att hålla spärrtiderna så korta som möjligt för att hålla drabbade djurhållares kostnader nere samtidigt som salmonellafrihet ska kunna erhållas. Inga resurser har tillförts Länsstyrelsen för att kompensera för detta budgeterade eller planerade arbete.

Tillsyn/kontroll av djurhälsoprogrammen har inte prioriterats och i princip görs bara s.k. dokumentationskontroll av årsberättelser eller motsvarande. Endast den obligatoriska salmonellakontrollen på fjäderfä (värphöns) har enligt rutinerna (SJVES 2007:19) genomförts.

Veterinär verksamhet, seminverksamhet och läkemedel

Länet är indelat i fem veterinärdistrikt i vilka fältverksamheten bedrivs från lika många veterinärstationer. Flera djursjukhus och djurkliniker bedriver dessutom djursjukvård på sällskapsdjur och hästar. Några kända problem i verksamheterna finns inte. Tillsynen av veterinär verksamhet har inte varit prioriterad, framför allt på grund av resursbrist, men också för att stödet/bemyndigandet för denna kontrollverksamhet har varit otydligt.

Inte heller tillsyn av seminverksamhet har varit prioriterad. Tillsynen bedrivs framför allt som dokumentationskontroll.

Länsstyrelsens kontrollverksamhet avseende läkemedelshantering har inte varit prioriterad. S.k. delegering av läkemedel har registrerats enligt föreskrifter.

Foder i primärproduktionen och animaliska biprodukter (ABP)

Den 1 januari 2009 flyttades ansvaret för den operativa kontrollen av foder i primärproduktionen från kommunerna till länsstyrelserna. Länsstyrelsen har endast påbörjat arbetet med att skapa en kontrollorganisation på området. De resurser som regeringen tilldelat Länsstyrelsen för denna kontrollverksamhet inryms som nämnts ovan i de medel som också ska räcka till för djurskyddskontrollen och kontroll av livsmedel inom primärproduktionen och är otillräckliga för att Länsstyrelsen ska kunna arbeta på det sätt som vart tänkt i samband med verksamhetsövergången.

Tabell F.1 Länsfakta inom Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinär frågor

Länsfakta	2009-12-31		2008-12-31		2007-12-31	
Antalet verksamma veterinärer i länet	93 ¹		21 ¹		19	
varav män/kvinnor	33	59	10	11	10	9
Antal inspektörer inom djurskyddskontroll, st/åa	6/6,0 ²		18/9,29 ²		19/9,54 ²	
varav män/kvinnor	0	6	5	13	5	14

Kommentarer:

¹ Uppgifterna är inte jämförbara eftersom fram t.o.m. 2008 avses antalet statligt anställda veterinärer men uppgiften för 2009-12-31 avser i länet verksamma veterinärer oberoende av huvudmannskap.

² Visar konsekvensen av tilldelade resurser i samband med att ansvaret för djurskyddskontrollen flyttades från kommunerna till Länsstyrelsen 1 januari 2009. Resursbehovet enligt förordning (EG) nr 882/2004 är 13,5 åa. Siffran 6 inkluderar även kontroll av foder och livsmedel i primärproduktionen. Tilldelade medel i samband med övergången räckte till något mer än 5 årsarbetskrafter. Länsstyrelsen har endast drygt 64 % av de resurser som kommunerna hade 2008, vilket redan det var för lite enligt beräknat resursbehov.

Sakområde Regional Tillväxt

Läget i länet och länsstyrelsens prioriteringar

Länets näringsliv har klarat lågkonjunkturen relativt väl. Länets stora andel av s.k. gröna näringar, jord- och skogsbruk samt livsmedelsindustrin har bildat en stabil bas i konjunktursvackan. Dessa branscher präglas av långsiktigt tänkande och blir därför inte lika lätt utsatta för snabba svängningar i konjunkturen. De gröna näringarna har t.ex. inte tappat nämnvärt i investeringsvilja.

Stämningläget är mer positivt bland såväl hushåll som företag, enligt Konjunkturinstitutets senaste rapport. Allt fler branscher i näringslivet visar tecken på återhämtning. Men läget är fortfarande svagare än normalt. Sysselsättningen har fortsatt att falla, men inte i den omfattningen som flera prognosmakare tidigare beräknat. Arbetsförmedlingens arbetsmarknadsprognos för Kalmar län visar att närmare hälften av de tillfrågade företagen tror på en ökad efterfrågan under 2010, även om arbetslösheten förväntas stiga ytterligare en tid.

Inom många områden råder det brist på arbetskraft, trots en hög ungdomsarbetslöshet. Kompetensutvecklingsbehovet är därför centralt med ett diversifierat utbud, bl.a. med fokus på entreprenörskap och lärlingsutbildning.

Besöksnäringen utvecklas starkt i länet och ökade under 2009 antalet gästnätter med 10,5 procent, mest i hela Sverige. Inom detta område finns även framöver en stor utvecklingspotential. Landsbygdsturism, kopplat till Sverige som det nya matlandet i Europa, är en bransch i medvind.

Det finns emellertid en risk för att antalet konkurser ökar under året. Cirka 5 000 företag har fått uppskov med arbetsgivaravgifter och preliminära skatter för att

klara finanskrisen. Lagen om anstånd med skatterna har varit räddningen för många företag. Men anståndet är tillfälligt och företagen ska betala in avgifterna och skatterna under 2009.

Men även här har länet klarat sig bättre än övriga landet. Endast 119 företag hade begärt anstånd i länet i oktober förra året. Av dessa var 55 % företag inom tillverkningsindustrin, 11 % inom kommunikationsområdet, 9 % inom handel och 25 % bland övriga företag. Den genomsnittliga skulden är 732 tkr per företag

I efterdyningarna av varsel och uppsägningar i länet har Länsstyrelsen bl.a. inriktat insatser inom Regional Tillväxt på att främja näringslivsutveckling inom olika geografiska och tematiska områden. I Landsbygdsprogrammet har kompetensutvecklingsmedel utlysts i slutet på 2009, i syfte att stärka företagen till ett läge som starka entreprenörer med självförtroende och förnyad kompetens, rustade inför en högkonjunktur.

I anslutning till Länsstyrelsens och Regionförbundets varseluppsdrag bildades en särskild grupp i Nybro kommun, som drabbades extra hårt av varsel, med syfte att ta tillvara alla tänkbara resurser för att dämpa effekterna i konjunkturedgången. Detta mynnade ut i ett effektivt arbetssätt där samtliga parter (Regionförbundet, Länsstyrelsen, Swedbank, Nybro kommun och Arbetsförmedlingen) en gång i månaden gick igenom aktuell prioritet och relevant åtgärd samt informerades om den omvärldskunskap som passerar genom varje organisation och som kommunen i detta exempel drog nytta av snabbare än vanligt.

Åtterrporteringskrav gällande samtliga länsstyrelser

7. Länsstyrelserna ska ge en sammanfattning av den genomförda verksamheten inom området regional tillväxt enligt nedan:

- de viktigaste prioriteringarna och insatserna under året, inom bl.a. ramen för den nationella strategin för regional konkurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning 2007-2013, samt
- en kortfattad och översiktlig bedömning av resultatet av länsstyrelsernas medverkan i det regionala tillväxtarbetet

Genomförd verksamhet

Det regionala partnerskapet, i Kalmar län kallat Länspartnerskapet har utvecklats till att vara länets gemensamma organisation för förankring, prioritering och genomförande av insatser i de program som finns tillgängliga för länets utveckling. Genom partnerskapet sätts därmed grunden för såväl arbetet med det regionala utvecklingsprogrammet (RUP) som det regionala tillväxtprogrammet (RTP). Länspartnerskapet har stor möjlighet att påverka genom sin rådgivande, utvärderande och granskande funktion, i såväl utformandet av programmens strategier, dess visioner och mål för utvecklingen i länet. Detta i sin tur påverkar handläggningen av varje ansökan om stöd. Partnerskapet används främst för det regionala utvecklings-/till-

växtprogrammet och landsbygdsprogrammet men även för andra frågor.

Kalmar län har även samrådsgrupper inför beslutsmöten i strukturfondspartnerskapet Småland och öarna med representanter från Länsstyrelsen, Regionförbundet, Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan när det gäller Sociala fonden. I Regionala fonden är hela Länspartnerskapet involverade vid förekommande samråd.

2009 har varit ett år av kris i näringsliv och arbetsliv vilket har krävt att länets aktörer mobiliserat sig i en enad strategi. Strategin har byggt på en kombination av de regionala planerna och specifika lösningar för områden med särskilda aktuella behov, vilket har visats varit ett bra upplägg.

8. Länsstyrelserna ska redovisa exempel på och kommentera:

- hur andra statliga myndigheter tillämpar länets regionala utvecklingsprogram,
- inom vilka områden samverkan mellan länsstyrelserna och statliga myndigheter sker och hur denna samverkan ser ut, samt
- hur lokala och regionala resurscentra för kvinnor har uppmärksammats i det regionala tillväxtarbetet

Regional utveckling och samverkan

Det regionala partnerskapet, kallat Länspartnerskapet, som sedan tidigare utgör kärnan i arbetet med både det regionala utvecklingsprogrammet (RUP), det regionala tillväxtprogrammet (RTP)

och numer även landsbygdsprogrammet (LBP), har utvecklats till ett gemensamt partnerskap för utvecklingsarbete i länet, främst då vad avser de processer och utvecklingsprogram som sker inom ramen

för det regionala utvecklings-/tillväxtprogrammet samt Landsbygdsprogrammet. Länspartnerskapet har en central roll vad gäller förankring, prioritering och genomförande, och har därigenom även en påverkande och granskande funktion.

Länspartnerskapets sammansättning speglar de olika grupperingar som aktivt arbetar med hållbar tillväxt i länet. Sedan tidigare deltar Svenskt Näringsliv, ALMI, Företagarna, LRF, Sydsvenska Industri- och Handelskammaren, Länsstyrelsen, Länsarbetsnämnden, Högskolan, Regionförbundet samt LO. Partnerskapet kompletterades under 2007 med företrädare för Skogsstyrelsen och Hushållningssällskapet. Genom Länspartnerskapet har Länsstyrelsen aktivt verkat för att stimulera statliga myndigheters insatser i det regionala utvecklingsarbetet. Genom deltagandet i partnerskapet får Länsstyrelsen en god bild av hur de i partnerskapet ingående statliga myndigheterna tillämpar länets regionala utvecklingsprogram.

Länsstyrelsen samlar regelbundet de statliga myndigheter som verkar i länet, i det s.k. chefskollegiet. I chefskollegiet¹ ingår även Regionförbundet. Genom diskussion och information i chefskollegiet har arbetet med de olika regionala programmen förankrats.

Regeringen har utsett Kalmar län till pilotlän för arbetet med energifrågor inom programmet *Uthållig kommun*. Att det blev just Kalmar beror på att samtliga kommuner i Kalmar län samt Regionförbundet, Länsstyrelsen, Landstinget och Högskolan i Kalmar medverkar i Uthållig kommun och att de har ett nära samarbete. Att alla länets kommuner deltar är unikt i landet.

¹ I chefskollegiet ingår representanter för Kronofogdemyndigheten, Lantmäterimyndigheten, Regionförbundet i Kalmar län, Kustbevakningen, Skatteverket, Arbetsförmedlingen, Polismyndigheten i Kalmar län, Försäkringskassan, Kriminalvårdsmyndigheten, Högskolan i Kalmar, Skogsstyrelsen, Försvarsmakten, Vägverket, Banverket, ALMI-Företagspartner, Arbetsmiljöverket och Åklagarkammaren i Kalmar

Energimyndigheten har beviljat Regionförbundet i Kalmar som enda län i landet drygt två miljoner kronor för att stödja kommunerna i sitt energiarbete, driva länsgemensamma projekt och att sprida information om arbetet i de internationella kontakter som Regionförbundet har.

I och med att landshövdingen och Regionförbundets ordförande gemensamt fick det s.k. samordningsuppdraget mot varsel. I och med detta fördjupades det redan pågående arbetet mellan Länsstyrelsen, Regionförbundet och andra regionala aktörer i länet i syfte att stärka såväl individer som företag som på olika sätt drabbats eller kan komma att drabbas av lågkonjunkturen. Länsstyrelsen har ett nära samarbete med kommunerna, landstinget, arbetsförmedlingarna, fackliga organisationer, näringslivsorganisationer med flera.

Länets regionala resurscentrum vidgar sina insatser med stöd av såväl basfinansiering från Tillväxtverket, som från övriga EU-program samt regionalpolitiska medel. Under 2009 har en hel del av länets arbete för kvinnliga företagare haft fokus på landsbygden men även fokus på olika branscher och dess utveckling. Länsstyrelsen har en utsedd referensperson som rådgivande, med uppgift att bevaka jämställdhetsaspekten i flera stödformer.

9. Länsstyrelserna ska redovisa vilka insatser som har gjorts på konkurrensområdet, i enlighet med konkurrensförordningen (2008:604).

Konkurrens

Länsstyrelsen konstaterar att egna aktiviteter kring konkurrensfrågorna inte kunnat prioriteras, men att det vid behov finns viss beredskap om särskilda uppdrag skulle bli aktuella. Några sådana uppdrag har inte förekommit under 2009. Några

kontakter med Konkurrensverket har inte heller förekommit. I övrigt bevakar Länsstyrelsen konkurrensaspekterna i hantering av ärenden rörande EU: s strukturfondsprogram samt landsbygdsprogrammet.

10. Länsstyrelserna ska i det regionala tillväxtarbetet stödja utvecklingen av miljövänlig och effektiv teknik och förnybar energi, samt stimulera företag till miljödriven affärsutveckling och till att använda miljöhänsyn som medel för att stärka sin konkurrenskraft. Länsstyrelsen ska redovisa exempel på planerade och genomförda aktiviteter inom uppdraget.

Energi som tillväxtfaktor

Klimatstrategin som är beslutad för länet är vägledande i besluten i bl.a. Landsbygdsprogrammet. Stöd till resor med egen bil begränsas, såvida inte bilen är klassificerad som miljöbil, istället prioriteras användning av kollektivtrafik eller samåkning. I Landsbygdsprogrammet, som ska genomföras i ett hållbart perspektiv, betonas

miljönytta parallellt med ekonomisk tillväxt. Under 2010 fördelas ytterligare stöd till nya utmaningar inom energiområdet och insatserna ökar i enlighet med detta. T.ex. beviljas förstudier för att utröna behov av ny utveckling inom energiområdet.

11. Länsstyrelserna ska, mot bakgrund av redovisningen enligt bilaga 3 (tabell G.1) beskriva och motivera de prioriteringar som gjorts mellan ändamålen, samt beskriva och motivera de prioriteringar som har gjorts vid beslut om medel inom respektive ändamål. Vidare ska länsstyrelserna kommentera andelen beviljade medel under anslaget 1:1 Regionala tillväxtåtgärder som avser medfinansiering av de regionala tillväxtprogrammen (eller motsvarande näringslivsorienterade program i länen) respektive EU:s strukturfondsprogram. Slutligen ska länsstyrelsen beskriva inriktningen på eventuella insatser som bokförts under raden varav övrigt i bilaga 3 (tabell G.1).

Prioriteringar

Under 2009 har en omorganisation genomförts på Länsstyrelsen och handläggningen av ärenden inom Regional tillväxt flyttats organisatoriskt. I och med Länsstyrelsernas gemensamma EA-förvaltning från 2009 har även uppföljningssystemet ändrats vilket också resulterat i viss osäkerhet vid uppföljningarna.

En väldigt intensiv period i Landsbygdsprogrammet med många ansökningar och regelförändringar som kan ha bidragit till att fokus flyttats från de regionala medlen vid projektansökningarna. Ansökningarnas inflöde har tyvärr mattats under 2009 och informationsinsatser bedömts nödvändiga. De ansökningar som kan bidra till att växla upp EU-medel i Landsbygdsprogrammet i

enlighet med de Regionala tillväxtanslagen har varit prioriterade. Aktuella ansökningar i detta hänseende har utan konkurrens blivit beviljade. Utöver dessa har Länsstyrelsen i Kalmar betonat arbetet med de regionala servicefrågorna, näringslivsfrämjande insatser, samt även i viss mån jämställdhet och integration. Under 2010 kommer insatser för jämställdhet och integration att prioriteras, utöver medfinansiering i projekt i Landsbygdsprogrammet. Det finns ett stort intresse att söka medel ur de Regionala tillväxtanslagen framöver och Länsstyrelsen bedömer att man under senare delen av 2009 sturt upp rutiner kring ansökningar med ett inflöde av ansökningar som resultat

Åtterrporteringskrav gällande vissa länsstyrelser

12. Länsstyrelserna i län med självstyrelseorgan eller samverkansorgan ska redovisa exempel på och kommentera inom vilka områden samverkan sker mellan länsstyrelsen och självstyrelseorganet respektive samverkansorganet samt hur denna samverkan ser ut.

Samverkan med Regionförbundet Kalmar län

Länsstyrelsen och Regionförbundet har under året fortsatt sitt samarbete inom området regional utveckling. En särskild redovisning av samarbetet gjordes när Näringsdepartementets tjänstemän besökte både Länsstyrelsen och Regionförbundet den 4 juni 2008. Länsledningen och Regionförbundets presidium träffas regelbundet. Länsstyrelsen deltar i ett

flertal arbetsgrupper med koppling till tillväxtarbetet. Inom Länsstyrelsens verksamhetsområden berörs främst regional tillväxt, miljö-/naturvård, utvecklingsprojekt inom det socialpolitiska verksamhetsområdet alkoholsamordning, jämställdhet, integration och kultur. Samverkan har intensifierats genom det gemensamma ”varselsamordningsupp-

draget” som landshövdingen och Regionförbundets ordförande fick av regeringen i slutet av 2008.

Det regionala partnerskapet, som sedan tidigare utgör kärnan i arbetet med både det regionala utvecklingsprogrammet (RUP), det regionala tillväxtprogrammet (RTP) och numer även landsbygdsprogrammet (LBP), har utvecklats till ett gemensamt partnerskap för utvecklingsarbete i länet, främst avseende de processer och utvecklingsprogram som sker inom ramen för det regionala utvecklings-/tillväxtprogrammet samt landsbygdsprogrammet. Partnerskapet har en central roll vad gäller förankring, prioritering och genomförande, och har därigenom även en påverkande och granskande funktion.

Regeringen har utsett Kalmar län till pilotlän för arbetet med energifrågor inom Energimyndighetens program *Uthållig kommun*. (Se redovisning under återrapportering 8 detta sakområde) Länsstyrelsen och Regionförbundet finansierar gemensamt projektledningen.

Arbetet med *Uthållig kommun* i Kalmar län har under året präglats av uppstart av verksamheten hos alla parter i pilotlänet med möten om samordning och avstämning av måldokument m.m.

De många varsel inom glas-, tillverknings- och träindustrin som lades under 2008 har satt fokus på yrkesutbildnings- och kompetensförsörjningsfrågor. Länsstyrelsen och Regionförbundet har gemensamt och med övriga berörda regionala och lokala aktörer påbörjat arbetet med en fördjupad kompetensförsörjningsanalys i länet. Under hösten 2009 påbörjades en första kompetensanalys som kan ligga till grund för fortsatt diskussion och analys av framtida prioriteringar inom utbildnings- och kompetensområdet. Detta arbete kommer att ske tillsammans med kommunerna, Linnéuniversitetet (tidigare högskolan i Kalmar), arbetsförmedlingen samt olika utbildningsanordnare.

Genomförandegraden av de olika nationella och regionala planerna inom infrastrukturområdet kommer att ha stor betydelse för den framtida tillgängligheten till och i länet och hur de expansiva delarna i länets näringsliv väljer att utvecklas. Länsstyrelsen deltar aktivt i framtagandet av den regionala transportplanen för Kalmar län.

Det Regionala Godstransporrådet för de tre Smålandslänen, med företrädare för ett antal företag, näringslivsorganisationer, Banverket, Vägverket och samverkansorganen arbetar aktivt med att utnyttja befintlig infrastruktur på ett mer miljövänligt och rationellt sätt. Länsstyrelsen deltar i Godstransporrådets arbete bl.a. genom att landshövdingen är ordförande i rådet. Godstransporrådet har som mål att fungera som en viktig länk mellan myndigheter och näringsliv. Rådet ska underlätta möjligheterna för regionen att få till stånd de förbättringar och kompletteringar som krävs med utgångspunkt från näringslivets intressen. Rådet ska, med stöd från EU:s regionala fond, stimulera näringslivet till ett ökat medvetande kring sina transporter utifrån miljö- och kostnadseffektiva lösningar.

Under 2009 har Länsstyrelsen genomfört en rad olika åtgärder för att främja länets olika aktörers tillgång till grundläggande service på landsbygden. Till stor del har arbetet kretsat kring att länets invånare, i största möjliga mån, ska ha tillgång till livsmedelsbutik, drivmedelsförsörjning och betalservice även på landsbygden. Betalservice inkluderar de tjänster som Svensk Kassaservice tidigare tillhandahöll, vars nedläggning särskilt i inlandets glesbygdskommuner har slagit hårt mot landsbygden. Länsstyrelsen har framför allt en samordnande roll i frågor som rör tillgång till grundläggande service på landsbygden och deltar därför i diskussioner på både nationell, regional och lokal nivå tillsammans med Regionförbundet som bl.a. administrerar det företagsstöd som kan komplettera vissa insatser i landsbygdsprogrammet. Länsstyrelsen i Kalmar har

dessutom ett nära samarbete med föreningen Landsbygdsservice, tidigare Föreningen Landsbygdshandelns Främjande (FLF). Landsbygdsservice har under året, bl.a. med stöd av landsbygdsprogrammet och anslag 1:1, Regional Tillväxt, fortsatt sitt framgångsrika arbete att utveckla landsbygdsbutiker och drivmedelsstationer, samt arbetat med att tillgänglighetsbesiktiga samtliga livsmedelsbutiker i länet. Landsbygdsservice, Regionförbundet och Länsstyrelsen träffas minst månatligen för att diskutera rådande servicesituation i länet, samt uppkomna akuta situationer för drivmedelsstationer eller butiker på landsbygden.

Länsstyrelsen har medverkat aktivt i den statliga utredningen kring lokala servicekontor, Utveckling av lokal service i samverkan (dir. 2007:68). Utredningen har tillsammans med Länsstyrelsen valt ut Oskarshamn och Högsby kommuner som s.k. utvecklingsorter. Uppgiften är bl.a. att ta fram ett förslag och etablera ett lokalt samordnat servicekontor i varje kommun. Det ska skapas "en dörr in" till myndigheter och kommuner för medborgarna, organisationer och företag. Servicen ska

vara etablerad så nära människorna som möjligt, gärna lokaliserade i så kallade A-lägen. I detta arbete medverkar även Regionförbundet.

Under 2009 ska samtliga län ta fram ett regionalt serviceprogram (RSP) för att beskriva nuläge, hot/möjligheter och förslag på åtgärder för respektive län. Serviceprogrammet ska gälla under perioden 2010-2013 och kräver en god förankring bland kommuner, intresseorganisationer och bygdeföreningar. I Kalmar län ansvarar Regionförbundet för framtagandet av programmet, men detta har gjorts i nära samråd med Länsstyrelsen. Länsstyrelsen arrangerade t.ex. ett förankringsmöte för RSP-arbetet med samtliga kommuners näringslivschefer, samt deltog på övriga möten arrangerade i RSP-arbetet med kommuner, bygde-, intresse- och företagareföreningar. Länsstyrelsen och Regionförbundet träffade bl.a. gemensamt företrädare för länets pensionärsorganisationer PRO och SPF, samt handikapporganisationen DHR. Till det regionala serviceprogrammet bidrog Länsstyrelsen med texter om myndighetens ansvarsområden inom service.

Uppdrag till samtliga länsstyrelser

21 Länsstyrelserna ska, efter närmare anvisningar från Nutek, medverka i verkets uppdrag att säkerställa nationell uppföljning av det regionala tillväxtarbetet. Avseende 2008 ska länsstyrelserna redovisa beslutade och om möjligt utbetalade belopp från anslaget 33:1 Regionala tillväxtåtgärder och dess medfinansiering. Redovisningen ska vara uppdelad på prioriteringar i den nationella strategin för regional konkurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning 2007-2013.

Regionala tillväxtåtgärder

Länsstyrelsen Kalmar län förfogar endast över drygt 2 Mkr från anslaget 1.1 Regionala tillväxtåtgärder. Medlen används främst som medfinansiering i projekt där syssel-

sättning, stödjande av entreprenörsfrämjande miljöer och hållbarhetsfrågor är fokus. Regionförbundet i Kalmar län hanterar direkta företagsstöd.

Tabell G.1

Fördelning av beslut per ändamål 2009 (tkr)	2009	2008	2007
1. Regionalt investeringsstöd	0	0	0
2. Regionalt bidrag till företagsutveckling	0	0	0
3. Stöd till kommersiell service	0	0	0
4. Sysseleättningsbidrag	0	0	0
5. Såddfinansiering	0	0	0
6. Regional projektverksamhet (totalt)	968	2889	190
<i>varav</i> regionala tillväxtprogram eller motsvarande			
<i>varav</i> EG:s strukturfondsprogram			
<i>varav</i> kommersiell service			
<i>varav</i> övrigt	968	2889	190
7. Uppföljning och utvärdering	0	0	0
Totalt	968	2889	190
Ändamål 1-5 (företagsstöd). Beslut som avser avser medfinansiering EG:s strukturfondsprogram	0	0	0

Med beslut avses beslut som fattas under året och som betalas ut under året eller nå got av de påföljande åren. Uppgifter fylls endast i avseende ändamål för vilka respektive länsstyrelse disponerar medel.

Under regional projektverksamhet anges den totala summan beslut samt andel av den totala summan som avser medfinansiering av EG:s strukturfondsprogram och regionala tillväxtprogram som projektmedel till kommersiell service (ej ändamål 3) och eventuella övriga områden (exklusive ändamål 7)

Kommentarer: För kommentarer till tabell G.1 hänvisas till återrapportering 11 under Regional Tillväxt

Tabell G.2

Fördelning av beslut fattade mot bemyndigande avseende stöd till ekonomiska föreningar (t.ex. kooperativ verksamhet) (tkr)	2009	2008	2007
Företagsstöd	0	0	0
Regional projektverksamhet	0	0	115
Totalt	0	0	115

Redovisade belopp skall inkludera ev. medfinansiering av EG:s strukturfondsprogram

Kommentarer: Inga beslut avseende ekonomiska föreningar har fattats under 2009.

Tabell G.3

Fördelning av beslut fattade mot bemyndigande avseende stöd till lokala och regionala resurscentra för kvinnor (tkr)	2009	2008	2007
Lokala och regionala resurscentra för kvinnor	0	0	0

Kommentarer: Länsstyrelsen i Kalmar län har inte ansvar för dessa frågor. Stöd till lokala och regionala resurscentra för kvinnor hanteras istället av Regionförbundet i Kalmar län

Tabell G.5

Utbetalade bidrag, summa (tkr)	2009	2008	2007
Bidrag, vilka länsstyrelsen fattar beslut om och betalar ut	0	0	0
<i>varav</i> Artikel 33 (inom mål 1-området)	0	0	0
Bidrag, vilka länsstyrelsen inte fattar beslut om, men betalar ut	0	0	0
Bidrag, vilka länsstyrelsen har fattat beslut om, men där Jordbruksverket har gjort utbetalningen	435 290	730 443	587 662
<i>varav</i> Mål 1	0	0	0
<i>varav</i> Leader +	0	0	0
<i>varav</i> miljöersättningar	119 078	245 249	142 215
<i>varav</i> kompensationsbidrag	27 102	52 173	46 788
<i>varav</i> startstöd	1 600	2 100	700
<i>varav</i> investeringsstöd	18 747	26 188	5 795
<i>varav</i> gårdsstöd	268 763	404 733	392 164

Kommentarer: Under 2009 genomförde Jordbruksverket en inventering av landets jordbruksmark. På grund av inventering försenades Länsstyrelsens handläggning av gårdsstöd, kompensationsbidrag och miljöersättningar kraftigt.

Sakområde Infrastrukturplanering

Läget i länet och Länsstyrelsens prioriteringar

I Kalmar län har ett stort antal projekt rörande mittseparering (mitträcke) av vägar, t.ex. E 22 och riksväg 25 genomförts, medan andra projekt är på planeringsstadiet.

Det är även fortsättningsvis en osäker framtid för länets järnvägar med undantag för Kust – Kustbanan som har en fortsatt gynnsam utveckling.

De förslag till nationell transportplan för 2010-2021, som under årets tagits fram, har kritiserats kraftfullt på DN:s debattsida av bl. a Landshövding Sven Lindgren, för dess bristande insikt i och hänsyn till utvecklingen i Kalmar län.

Som en konsekvens av att Kalmar flygplats numera är i kommunal ägo kommer flygplatsen att utgå som riksintresse, enligt förslag från Transportstyrelsen.

För att bl.a. utnyttja befintlig infrastruktur på ett mer miljövänligt och rationellt sätt finns inom de tre Smålandslänen ett Regionalt Godstransportråd med företrädare för företag, näringslivsorganisationer, Banverket, Vägverket och de kommunala samverkansorganen. Ordförande i

Godstransportrådet är landshövding Sven Lindgren

Länsstyrelsens ambition är att ha korta handläggningstider, vilket innebär att beslut inom denna ärendegrupp har tagits inom 30 dagar.

Vägsamråd har genomförts för att i olika skeden av planprocessen ha en god och intern tvärsektoriellt baserad dialog med transportverken.

Länsstyrelsen har tillsammans med Regionförbundet, trafikverken och länets kommuner deltagit i arbetet med att få fram en regional plan för transportinfrastruktur 2010-2021.

Ett antal remisser är besvarade, framför allt relaterade till den nationella planen för transportinfrastruktur 2010-2021.

I den nationella planen för transportinfrastruktur framförde Länsstyrelsen flera konkreta satsningar för att underlätta näringslivets transportbehov. Dessutom poängterades vikten av att stödja sambandet mellan Linnéuniversitetets två campus för att regionalt kunna bli en del i det nationella transportsystemet.

Sakområde Hållbar samhällsplanering och boende

Läget i länet och Länsstyrelsens prioriteringar

Läget i länet

I länet i stort har det mest varit mindre planer, men bland de större märks i Borgholms kommun Ekerum- och Rällaplanerna och det f.d. sockerbruksområdet i Mörbylånga. Några vindbruksplaner har tagits fram, t.ex. i Högsby och Oskarshamn. Det kommunala övertagandet av strandskyddsdispenserna har varit arbetsintensivt både på kommunal nivå och hos Länsstyrelsen.

Länsstyrelsen har idag ingen naturlig koppling till den kommunala boendemarknadsituationen, eftersom de tidigare statliga stöden upphört. Bostadsmarkandsenkäten för 2009 kommer först i feb. 2010.

Länsstyrelsens prioriteringar

Länsstyrelsens prioritering har varit; ärendehandläggning av alla plantyper, bidrag (radon, solceller, solpaneler, konvertering från el, investeringsstöd till äldreboende). Överlämnandet och stöd till kommunerna inför övertagande av det nya strandskyddet samt tillsynsvägledning har varit tidskrävande. En ny arbetsuppgift har varit överprövning av kommunernas givna dispenser.

Bidragsansökningar enligt ovan har meddelats beslut inom 30 dagar från att det finns en komplett handling.

Tabell H.1 Tillsyn enligt plan- och bygglagen (PBL)

Sakområde och del av sakområde	Antal tillsynsobjekt i länet	Antal tillsynsobjekt som varit föremål för tillsyn	Antal tillsynsobjekt med allvarliga brister som in te åtgärats ¹⁾
Tillsyn över planväsendet enligt PBL (404)	12	1	0
Tillsyn över byggnadsväsendet enligt PBL (404)	12	0	0
Summa	24	1	0

Definitioner till tabell H.1

1) brister som återrapporteras i tabellen skall avse brister i tillsynen där länsstyrelsen beslutat att rikta kritik.

Kommentarer: Med tillsynsobjekt avses länets 12 kommuner

Tabell H.2

Bidrag för vilka länsstyrelsen har fattat beslut, men där annan myndighet har gjort utbetalningen (tkr)	2009	2008	2007
Boverket: Engångsbidrag	40 016	42 074	54 086
Boverket: Periodiska bidrag totalt	10 437	13 195	17 755
Totalt	50 453	55 269	71 841
<i>varav Boverket: Nyutbet. periodiska bidrag respektive år</i>	377	1 528	1 322

Kommentarer: Räntebidragen för beviljade ärenden håller på att fasas ut: - för nybyggnad sker utfasning senast 31 dec 2011 och ombyggnad utfasas senast 31 dec 2010.

Tabell H.3

Genomsnittlig genomloppstid för första beslutet	2009	2008	2007
Komplett	0	0	23,3
Nybeviljade bidrag för ny- och ombyggnader enl. 1993 års regelsystem (dgr)	0	0	64
Andel ärenden med genomloppstid > 60 kalenderdagar (%)	0%	0%	11%
Nybeviljade investeringsbidrag till hyresbostäder (dgr)	0	0	102
Andel ärenden med genomloppstid > 60 kalenderdagar (%)	0%	0%	25%
Nybeviljade investeringsstimulans till hyres-/studentbostäder (dgr)	0	0	70
Andel ärenden med genomloppstid > 60 kalenderdagar (%)	0%	0%	21%

Kommentarer: När det gäller räntebidrag var sista påbörjandet 31 dec 2006 och ansökan var tvungen vara inlämnad senast 30 juni 2007. Länsstyrelsen har inte haft några nybeviljade ärenden under 2008 eller 2009.

Tabell H.4

Beslut om stöd (antal första beslut)	2009	2008	2007
Reguljära stöd			
Räntebidrag nybyggnad, 1993 års regelsystem	0	1	8
Räntebidrag ombyggnad, 1993 års regelsystem	0	0	12
Radonbidrag egnahem	86	147	140
Tillfälliga stöd			
Konvertering från direktverkande elvärme	66	58	56
Konvertering från oljevärme	1	191	244
Bidrag till solvärme	155	87	91
Investeringsstimulans till studentbostäder	0	0	0
Solvärme till kommersiella lokaler	1	2	0
Investeringsbidrag till hyresbostäder	0	0	2
Investeringsstimulans till hyresbostäder	0	0	9
Stöd för energieffektivisering m.m. (OFFROT)	13	125	60
Investeringsstöd äldreboende	1	3	
Stöd för installation av energieffektiva fönster och biobränsleldade uppvärmningssystem i småhus	283	220	
Övriga beslut			
Beslut om omprövning	112	32	136
Beslut om avslag/avskrivning	10	9	126
Beslut om återkallande	82	52	30
Beslut om utbetalning	659	665	1506
Beslut om omprövning efter utbetalning	12	23	11

Kommentarer: För 2007 var antalet beslutade investeringsstöd för äldreboende 7 stycken samt stöd för installation av energieffektiva fönster och biobränsleldade uppvärmningssystem i småhus 199 stycken. För de olika stöden är kommentarerna som följer: Radon: Ärende mängden varierar under åren, beroende på hur mycket kommunerna har "driver" för att uppmärksamma och "sponsra" mätningdosor. Direktverkande elvärme: Investeringen är stor och endast bidrag för distributionen/radiatorer medges. Inget bidrag medges till värmekällan. Intresset har dock ökat beroende på högre elpriser. Fönster: Stödet upphörde 31 dec 2008, men staten tillförde mer medel i höstproppen, därför kunde länsstyrelsen bevilja redan inkomna ärenden bidrag under 2009. Konvertering från olja: Möjligheten att söka stöd upphörde efter 2007-03-01. Avslut av ineliggande ärenden skulle inte göras förrän 2008. Solvärme: Ökat intresse för solvärme, mycket beroende på ökade elpriser och mediainteresse och ny förordning där alla olika intressegrupper är samlade. Solvärme kommersiella lokaler: Ingår i nya solvärmebidraget. Stöd till energieffektivisering: Stödet upphörde 31 dec 2008, men nybeviljande av ärenden som inkom i rätt tid, där återlämnade medel kunde användas. Investeringsstöd äldreboende: Intresset har varit svalt beroende på att det krävs nytillskott.

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
Del av sakområde	Ingående balans 09-01-01	Antal inkomna/initierade ärenden under 2009	Antal beslutade ärenden under 2009	varav upphävda beslut enligt PBL 12:3	Utgående balans 09-12-31 (F=B+C-D)	Antal överklagade ärenden under 2009	Antal överklagade ärenden som avgjorts i högre instans	varav antal ändrade	Genomsnittlig genomströmningstid (dagar)¹	Antal ej beslutade ärenden, äldre än två år.
Prövning av kommunens beslut enligt PBL 12:1 (402)	4	68	69	0	3				9	0
Överklagande av beslut om detaljplan och områdesbestämmelser enl. PBL (403)	9	10	18		1	13*	2	2	63	0
Överklagande av beslut om bygglov och förhandsbesked enl. PBL (403)	73	144	150		67	70	27	4	157**	0

Tabell H.5

Kommentarer: * Antalet överklagade ärenden har sjunkit vilket troligen beror på att det totala antalet inkommande ärenden är färre 2009. **Den genomsnittliga genomströmningstiden har ökat beroende på att det tagit lång tid att återbesätta tjänster, icke återbesatta tjänster och att ändrat arbetssätt gett initialt längre handläggningstider men bättre arbetsmiljö.

Sakområde Energi och klimat

Läget i länet och Länsstyrelsens prioriteringar

Läget i länet

Kalmar län tillgodoser redan idag mer än hälften av sitt energibehov med bibränsle. Målet för energiomställningen är att till 2030 ersätta fossilt bränsle med förnybar energi så att inget nettoutsläpp av fossil koldioxid sker från länet och samtidigt minska elförbrukningen så mycket som möjligt.

Insatserna sträcker sig från energieffektivisering i vardagen för var och en till storskaliga insatser för att skapa tillgång och efterfrågan på förnybara bränslen såsom biogas och vindkraft.

Kalmar län har bra förutsättningar att minska sin klimatpåverkan. Tillgången på biobränslen från jord- och skogsbruk är god och förutsättningarna att bygga ut vindkraften är mycket bra.

Länsstyrelsens prioriteringar

Länsstyrelsen har ett nära samarbete med Regionförbundet i programmet *No Oil* - En fossilbränslefri region. Länsstyrelsen deltar tillsammans med Regionförbundet, Landstinget, samtliga kommuner och Linnéuni-

versitetet i länet i programmet *Uthållig kommun*. (se Sakområde Regional tillväxt, återsrapportering 8).

Information, råd och vägledning till kommunerna har genomförts under året vid de återkommande plansamråden. Länsstyrelsens agerande samt statligt bidrag från Boverket, för att kommunerna ska ta fram tillägg eller fördjupningar till översiktsplaner för lokalisering av vindkraft, har resulterat i att tio kommuner i länet är på gång med planering för möjlig vindkraftsetablering.

Samverkansprojektet för planeringsunderlag för vindkraft på Öland som drivits av Länsstyrelsen, Ölandskommunerna och Regionförbundet med stöd från Boverket avslutades under 2009 med en rapport "Ölandsvind - planeringsunderlag för lokalisering av vindkraft på Öland". Rapporten beskrev bl.a. 19 möjliga utredningsområden för vindkraftsetableringar, analys av möjliga tillskott till elproduktionen i länet, en gemensam policy för prioriteringar m.m.

Åtterrporteringskrav gällande samtliga länsstyrelser

36. Länsstyrelserna ska redovisa

- insatser för att konkretisera arbetet med regionala klimat- och energistrategier genom att planera och genomföra insatser och åtgärder i samverkan med berörda aktörer för att uppnå minskad klimatpåverkan och ökad energieffektivitet, samt
- insatser för att stödja näringslivets och kommunernas klimat- och energiarbete.

Länsstyrelsens övergripande klimat- och energiarbete

Länsstyrelsen har startat arbetet med att samordna länets klimatanpassning och tillsatt en länsamordnare.

Den sedan tidigare tillsatta Klimat- och energigruppen har utvidgats till att bli referensgrupp även för anpassningsarbetet. Länsledningen är beslutande för anpassningsarbetet som ska drivas som ett projekt under tre år. Målet är att klimatanpassningsarbetet ska integreras i samhällssektorernas ordinarie verksamhet och beslutsprocesser.

Arbetet har påbörjats med att informera och föra en dialog med flera olika nätverk,

i vars arbete klimatanpassningsarbetet ska integreras. Bland nätverken kan nämnas *OmRådet* (länets krishanteringsråd) och *Länsplanegruppen*, ett nätverk för fysiska planerare i kommunerna.

Inom Länsstyrelsen pågår också en dialog mellan sakområdena om hur klimatanpassningsarbetet ska integreras i de ordinarie beslutsprocesserna. Diskussion om och arbete inför en fördjupad kartläggning av konsekvenser och risker för Kalmar län kopplat till klimatförändringarna har också påbörjats.

Länets klimat och energistrategi

Kalmar läns klimat- och energistrategi som beslutades 2008 innehåller sex moment för det fortsatta arbetet. Under 2009 har följande arbete genomförts i de sex momenten:

1. Medverka i Regionförbundets arbete för en fossilbränslefri region

Arbetet under 2009 har till stor del skett inom ramen för programmet *Uthållig kommun*. Programmet stöds av EU:s regionala fond. Tack vare att samtliga kommuner i länet, Landstinget och Länsstyrelsen valt att ingå utsågs länet tidigt till pilotlän. En sådan total uppslutning är unik i landet. Länets mål att bli fossilbränslefritt 2030 ligger till grund för arbetet. Länsamordnare för *Uthållig kommun* är placerad på Regionförbundet i Kalmar län. Förutom att bli fossilbränsle-

fritt ska länet också utnyttja energi och miljö som tillväxtfaktorer för att skapa fler jobb och öka exporten.

Under 2009 har kommunerna och de regionala organisationerna i länet:

- påbörjat ett arbete med att ta fram en energi- och klimatstrategi för de egna organisationerna i syfte att bli fossilbränslefria 2030.
- skapat en organisation mellan kommuner och de regionala organisationer för att arbeta brett med klimat och energi.
- genomfört olika aktiviteter där klimat och energi varit i fokus.
- arbetat intensivare för att bli fossilbränslefria i sina egna fastigheter.

Nybro kommun blev först och fler följer snart efter.

- inom programmet *Uthållig kommun* påbörjat arbetet med att hitta en gemensam strategi för att skapa fler produktionsanläggningar för biogas.
- arrangerat studieresor om biogasproduktion.
- påbörjat en utbildning för kommuner om biogasproduktion.
- startat en arbetsgrupp för att hitta alternativa råvaror för biogas när det blir brist på vanligt avfall.
- höjt kunskapen om hur offentlig upphandling kan användas för att nå klimat- och energimål.
- tagit fram gemensamma mål för energiförbrukning i fastigheter
- tagit fram en klimatlöfteskampanj tillsammans med WWF och TV4 som startade i augusti 2009. Målet är att 10 000 personer i länet ska avge ett löfte om att minska sin klimatpåverkan och då få en personlig handlingsplan.
- visat att Kalmar län är ett föregångslän inom klimatområdet där andelen förnybara bränslen redan idag är 65 % att jämföra med EU:s mål på 20 %.

2. Arbeta för att minska livsmedelskedjans klimatpåverkan

Kriterier för klimatpåverkan ingår vid bedömningen av bidragsansökningar i Landsbygdsprogrammet. Livsmedelsproducenter och -transportörer har fått information om sin klimatpåverkan och rekommendationer för det fortsatta arbetet att nå målen för en fossilbränslefri region.

Klimatarena Kalmars arbete med att stödja konsumenter att välja klimatsmarta lösningar (Klimatpiloterna och Klimatlöfteskampanjen) är också en viktig del av arbetet för att minska livsmedelskedjans klimatpåverkan. Inom ramen för Klimatarenan har medel sökts från Regionala fonden för projektet *Green Living* som

bl.a. innefattar utveckling av webbverktyg för konsumenter att välja klimatsmart samt för företag att erbjuda klimatsmarta produkter.

3. Tillvarata skogsbrukets positiva klimat-effekter

Skogsbruket har central betydelse både som leverantör av energiråvara och som uppfångare av atmosfärens koldioxid. Samtidigt ska biologisk mångfald och naturliga processer och funktioner bevaras – funktioner som är avgörande för skogens uthålliga produktionsförmåga. Länsstyrelsen har under 2009 arbetat med skydd av skog (se vidare uppdrag 49 under rubriken Regional strategi för formellt skydd av skog), som har positiv effekt för långsiktig bindning av koldioxid.

Skogsstyrelsen har sektorsansvaret för skogsfrågor och har under 2009 informerat skogsägarna om skogsbrukets roll i klimat- och energiarbetet och även ordnat ett seminarium i ämnet.

4. Minska klimatpåverkan från turism och fritidsaktiviteter

Programmet *Uthållig kommun* och handlingsprogrammet *No Oil* omfattar i högsta grad turismen som är en viktig näring i Kalmar län. En övervägande del av transporter sker för närvarande med fossila bränslen och detta måste ändras. För att möjliggöra en förändring av detta sker en utbyggnad av drivmedelsstationer för biogas i Kalmar och Västervik.

5. Styra mot förnybar energi i Länsstyrelsens egna ärenden

Länsstyrelsen beslutar inom en rad saksområden där det finns möjlighet att aktivt påverka den prövade verksamhetens energianvändning. Några exempel:

Vid bidragsgivning och prövning av våtmarker bevakas att våtmarkerna gör nytta även ur klimatsynpunkt.

Vid beviljande av stöd från Landsbygdsprogrammet prioriteras projekt där bioenergilösningar nyttjas för att få till stånd

energiomställning i samhället tillsammans med ekonomisk tillväxt.

Vid samråd om översikts- och detaljplaner bevakar Länsstyrelsen energifrågorna så att nybebyggelse uppförs i en energi- och resursbesparande struktur. Kollektivtrafiklägen poängteras liksom strukturer som minskar behovet av transporter. Utrymme reserveras för framtida spårbunden trafik.

Vid tillståndsgivning av miljöfarlig verksamhet m.m. ställer Länsstyrelsen krav på

låg energiförbrukning, energieffektivitet och att fossila bränslen inte ska användas i produktionen.

6. Bli ett föredöme vad gäller energieffektivitet och omställning till förnybar energi i den egna verksamheten

Under 2009 har Länsstyrelsen uppdaterat sin miljöpolicy från 1998. Beslut fattades 2009-09-01. Det interna miljöledningsarbetet har inletts för att uppfylla kraven i den nya förordningen om miljöledning.

Sakområde Kulturmiljö

Läget i länet och Länsstyrelsens prioriteringar

Läget i länet

Kunskapsläge, bevarandestatus, vårdbehov, tillgänglighet och förutsättningar för att positivt bruka kulturarvet som en resurs för lokal och regional utveckling är mycket skiftande i olika delar av länet. Den samlade kulturmiljön byggs upp av ”sega strukturer” som inte i ett slag förändras i takt med åtgärder som vidtas inom kulturmiljösektorn eller samhället i övrigt. Tillståndet i länet kan därför svårigen beskrivas i entydiga termer som en process där tydliga förändringar av tillståndet kan avläsas år för år. Förändringar, både positiva och negativa, sker (oftast) i långsam takt utan några dramatiska hopp i utvecklingen och kan i bästa fall avläsas som trender över längre tidsperioder.

Viktiga förutsättningar för ett gott resultat i kulturmiljöarbetet är en aktuell och tillgänglig kunskap om kulturmiljön, en god förankring i det omgivande samhället och kunskap om de processer som formar

detsamma och samtidigt påverkar kulturmiljöns olika delar, en ändamålsenlig organisation och rimliga resurser till de anvisade arbetsuppgifterna. Ganska betydande utvecklingsinsatser krävs för att samtliga dessa förutsättningar ska anses uppfyllda.

Länsstyrelsens prioriteringar

Kulturmiljöarbetet under 2009 har innehållit tre strategiska prioriteringar som alla utgör angelägna insatsområden för att utveckla och långsiktigt vidmakthålla en hög kvalitet på Länsstyrelsens kulturmiljöarbete.

1. Utvecklade former för tvärsektorielt arbete
2. Tillgänglig kunskap och tillgängligt kulturarv
3. Utvecklad ärendehandläggning

Åtterrporteringskrav gällande samtliga länsstyrelser

38. Länsstyrelserna ska för verksamheten inom området kulturmiljö:

- kortfattat och översiktligt redovisa en bedömning av länsstyrelsens arbete,
- redovisa de viktigaste prioriteringarna och insatserna under året (max fem stycken), samt
- redovisa en kortfattad och översiktlig bedömning av länsstyrelsens resultat

Bedömning av länsstyrelsens kulturmiljöarbete

Ett försvarat och bevarat kulturarv

Kalmar län har mycket stora områden med höga kulturmiljövärden. Skärgården, Tjusts bronsåldersmiljöer, det småländska höglandets bylandskap, städer med rika, flerhundraåriga bebyggelsemiljöer, Glasrikets industrilandskap och inte minst hela Öland med den södra tredjedelen upptagen på UNESCO:s världsarvslista, utgör exempel

på detta. Lägg därtill att knappast något län har fler byggnadsminnen, fornminnen eller värdefulla ängs- och betesmarker än Kalmar län. Samtidigt har Länsstyrelsens tillsyn av kulturmiljön nedprioriterats under ett antal år. Detta påverkar måluppfyllelsen i kulturmiljöarbetet negativt. En aktiv och planerad tillsyn, som inte bara omfattar de delar av kulturmiljön som berörs av inkommande ärenden, utgör om-

vänt ett effektivt medel för att i god tid uppmärksamma hot mot kulturmiljövärdena och ger underlag för bevarandestrategier.

På ett övergripande plan är det frågor som exempelvis omstruktureringen av länets näringsliv, turismens expansion, den övervägande negativa befolkningsutvecklingen i länets olika delar, trender i tätortsutvecklingen, samt kommunernas och regionens skiftande vilja och förmåga att använda kulturarvet som en positiv utvecklingsfaktor, som påverkar både kulturmiljön och kulturmiljöarbetets inriktning. En helt avgörande förutsättning för bevarandet av kulturarvet är kunskapsunderlagets kvalitet och tillgänglighet.

Trenden i odlingslandskapet är dubbelbottnad. Samtidigt som de positiva effekterna av EU:s miljöstöd är märkbara runt om i länet, accelererar nedläggningen av jordbruksföretag, vilket i sin tur är orsak till att både byggnader och landskap överges och faller i vanhävd. Länet har en starkt agrar prägel och en mycket stor andel av landskapets kulturhistoriska värden är knutna till ”bondens landskap”, varför utvecklingen är mycket oroande. Problemen är särskilt påtagliga i länets inlandskommuner, men är tydliga även i andra delar av länet. I länets bästa jordbruksbygder, exempelvis på Öland och i södra Møre, är å andra sidan framtidstron stark och investeringsnivån hög. Här finns goda förutsättningar för bibehållen hävd av landskapets kulturmiljövärden, samtidigt som behovet av rationalisering och nya maskinhallar och djurstallar kan medföra konflikter med kulturmiljövärden som bebyggelsemönster och fornlämningar.

Länets industrihistoriska värden är utsatta för liknande hot som de agrara miljöerna. Nedläggningar och omstruktureringen från tillverkningsindustri till tjänsteföretag får som resultat bland annat överstora och ofta helt övergivna industribyggnader, önskemål om rivning eller ombyggnad för nya ändamål; det senare ibland ändå ett sätt att rädda delar av kulturmiljövärdena i den

yttre miljön. Ett nytt, storskaligt industriellt inslag i landskapsbilden utgörs av vindkraftens anläggningar och en gradvis förändring av bland annat Ölands landskapssilhuett pågår.

På goda grunder kan antas att samma typ av intressekonflikt mellan brukarintresse och fornminnesintresse som påtalats inom skogsnäringen i angränsande län förekommer också i Kalmar län.

Länsmuseet har det primära ansvaret för kunskapsuppbyggnaden inom kulturmiljövården, men har, bland annat på grund av resursbrist, svårt att ta sitt ansvar för denna verksamhet inom ordinarie budgetramar. Kommunernas försvagade ekonomi har minskat också deras möjligheter att aktivt medverka i inventeringar och annan kunskapsuppbyggnad. Vidare är länets och kommunernas kulturmiljöprogram till betydande delar tillkomna under 1980-talet och grundas på ett redan vid tillkomsten bristfälligt kunskapsunderlag. Även redovisningen av kulturmiljövårdens riksintressen enligt MB grundas på ett föråldrat kunskapsunderlag, vilket bland annat försvårar dialogen med kommunerna inom ramen för deras fysiska planering. Brister i det befintliga kunskapsunderlagets digitala tillgänglighet är en annan begränsande faktor för att uppnå en rationell kulturmiljöverksamhet. För att ta reda på i vilken utsträckning befintligt kunskapsunderlag för kulturmiljön kan användas för uppföljning av kulturmiljövårdens bevarande, har Länsstyrelsen, i samarbete med Länsstyrelsen i Västerbottens län, inom ramen för ett RUS-finansierat utvecklingsprojekt (Regionalt Uppföljnings System), analyserat kulturmiljöunderlag för vattendrag i förhållande till miljömålet Levande sjöar och vattendrag.

Mycket arbete återstår innan en fullgod bild av länets kulturmiljöer uppnåtts och innan kunskapen gjorts digitalt tillgänglig både för kulturmiljösektorn och för samhället i övrigt.

Ett hållbart samhälle med goda och stimulerande miljöer och med kulturmiljöarbetet som en drivande kraft i omställningen

I arbetet för ett hållbart samhälle handlar det för kulturmiljövårdens del i stor utsträckning om olika processer som drivs i samverkan med andra delar av samhället. Här sker en kontinuerlig, om än långsam, utveckling i för kulturmiljöarbetet gynnsam riktning. Inom ramen för Länsstyrelsens tvärsektoriella arbetsprocesser ges goda möjligheter till en konstruktiv dialog och aktiv implementering av kulturarvsperspektiv i andra samhällsområden. Effekterna märks bland annat i den kommunala planeringen, där lyhördheten för kulturmiljöaspekter ökat något jämfört med för 10-15 år sedan. I arbetet med det nationella landsbygdsprogrammet har en mycket stor andel av länets aktiva lantbrukare tagit del av såväl kursverksamhet som miljöstöd för bevarande av odlingslandskapets kulturmiljövården. Inom byggnadsvården märks de positiva effekterna av länsstyrelsens fleråriga satsningar på information och rådgivning genom en höjd kunskaps- och ambitionsnivå hos många ägare till kulturhistoriskt värdefulla hus. Den antikvariska byggnadsvårdens tydliga inriktning mot ett varsamhetsperspektiv ligger dessutom väl i linje med samhällets resurshushållnings- och hållbarhetssträvanden. Länsstyrelsen har dock inte tillräckliga resurser för att på ett adekvat sätt motsvara förväntningarna på aktivt statligt stöd till vårderna av länets 131 byggnadsminnen och all övrig kulturhistoriskt värdefull bebyggelse. I Länsstyrelsens fornvårdsverksamhet utvecklas samverkan med naturvårdens reservatsförvaltning och resultatet kan avläsas i ett drygt 80-tal välvärdade och tillgängliga områden för rekreation och kunskapsinhämtning.

Allas förståelse, delaktighet och ansvarstagande för den egna kulturmiljön

Förståelse, delaktighet och ansvarstagande kräver kunskap och en så långt möjligt

gemensam värdegrund i synen på kulturmiljön. Kunskapen är till betydande delar föråldrad och svårtillgänglig, vilket är ett betydande demokratiskt problem sett både i perspektiv av olika samhällsgruppers skiftande möjligheter att tillgodogöra sig en adekvat bild av sin historia och kulturmiljö och sett mot bakgrund av de högst varierande möjligheterna att aktivt försvara kulturmiljöns värden med stöd av en entydig kunskap. Fortfarande är det till exempel så att en större andel av den särskilt skyddade bebyggelsen i länet representerar samhällets högre sociala skikt, vilket naturligtvis kan ha en negativ inverkan på länsinvånarnas känsla av samhörighet med och benägenhet att ta ansvar för de kulturmiljövården, som definieras av samhällets kulturarvsföreträdare. Ett annat belysande exempel är den aktuella bilden för länets fornlämningsbestånd. Kalmar län har nästan 30 000 fornlämningar och landskapets äldsta historiska skikt utgör således en betydande del av de samlade kulturmiljövårderna i länet. Bristande kunskap om eller förståelse för det lagstadgade fornlämningskyddet, men alldeles uppenbart också brister i kunskapen om fornlämningarna i sig och vad de berättar om människornas och landskapets historia, har resulterat i ett ökande antal skadade fornlämningar. På grund av resursbrist kan dessutom endast en ytterst begränsad del av fornlämningsbeståndet vårdas och göras tillgänglig på ett adekvat sätt.

Mot ovanstående bakgrund har olika informations- och tillgänglighetskapande åtgärder i den fysiska kulturmiljön (egna och genom bidrag) mycket stor betydelse. Nya informationsskyltar vid fornvårdsobjekt, småskrifter om hur man tar hand om sin sjöbod eller väderkvarn, publicering av medeltida, skriftligt källmaterial och bidrag till läns museets byggnadsvårdsutställning, är goda exempel på informationsinsatser, som syftar till en bred förståelse, delaktighet och

ansvarstagande för kulturmiljön i olika delar av länet. Med samma grundläggande syfte har för åttonde året i följd ett regionalt kulturarvsseminarium, det så kallade Oskarshamnsseminariet, genomförts. Årets tema var medeltiden. Seminariet genomfördes - som tidigare år - i samarbete mellan Länsstyrelsen och läns museet, och målgruppen var som alltid bredast tänkbara – ideella föreningar, kommuner, andra statliga myndigheter, enskilda med flera. Medverkan har även

skett i Regionförbundets och de tolv kommunernas regionala strategiarbete, Kultur med nya ögon.

Nationell och internationell solidaritet och tolerans för olika gruppers kulturarv

Länsstyrelsen medverkar i länsstyrelsernas gemensamma FoU-projekt Kalejdoskop; ett ambitiöst försök att implementera ett genomtänkt mångfaldsbegrepp i kulturmiljöarbetet.

De viktigaste prioriteringarna och insatserna

Kulturmiljöarbetet under 2009 har inne- hållit tre strategiska prioriteringar som alla utgör angelägna insatsområden för att utveckla och långsiktigt vidmakthålla en hög kvalitet på Länsstyrelsens kulturmiljö- arbete.

Utvecklade former för tvärsektoriellt arbete

För att stärka de tvärsektoriella perspektiven är kulturmiljöverksamheten i Länsstyrelsens nya organisation organisatoriskt uppdelad på samtliga avdelningar. Detta har bland annat inneburit att kulturmiljöfrågornas bebyggelseaspekter har knutits närmare länsstyrelsens arbete med den fysiska planeringen. Vidare har världsarvsfrågorna fått en breddad förankring i landsbygds- utvecklings- och jordbrukspolitiska processer. Fornvården och naturvårds- förvaltningen har fortsatt att närma sig varandra; inledningsvis i upphandling av skötseljänster, men även i en växande dialog om verksamhetens inriktning, innehåll och metoder. Detsamma gäller om den fortsatta implementeringen av kulturmiljöperspektiv i olika vattenför- valtningsprocesser och vid bildandet av naturreservat. I samtliga dessa sammanhang ges goda möjligheter till en konstruktiv dialog, utvecklande av tvärsektoriella synsätt, men även en aktiv implementering av kulturarvsperspektiv i andra samhällsområden.

Det främsta hindret för att arbeta sektorsövergripande på ett effektivt sätt är den resursmässiga obalansen mellan olika sakområden inom Länsstyrelsen. Särskilt tydligt blir detta i de olika samverkansprocesser där naturvårds- och kulturmiljöintressen ingår. Det finns också grundläggande "ideologiska" skillnader i hur olika verksamhetsområden närmar sig problemställningar och utmejslar sina ställningstaganden. Följande behov finns:

- en bättre samordning mellan olika berörda departement inom Regeringskansliet vad det gäller fördelning av resurser och innehåll i uppdrag till länsstyrelsens olika verksamhetsområden;
- uppdrag till berörda centrala verk att gemensamt genomföra gränsöver- skridande utbildningar bland annat i form av seminarier;
- tydliga och finansierade uppdrag till några länsstyrelser, att som pilotlämna fram förslag på hur de tvärsektoriella aspekterna kan vidareutvecklas i ett regionalt perspektiv med avseende på bredden i länsstyrelsens samhällsuppdrag.

Tillgänglig kunskap och tillgängligt kulturarv

Länsstyrelsen har under en följd av år satsat på att tillgängliggöra såväl kunskapen om kulturarvet, som kulturarvets olika uttryck i landskapet.

Insatserna utgör resultat av en medveten långsiktig strategi, som i sin tur bottenar i övertygelsen om att kunskap och tillgänglighet utgör nycklarna till samhällets olika politiska kulturmiljömål; både de av riksdagen beslutade fyra kulturmiljömålen och de kulturmiljöinriktade miljömålen. Länsstyrelsen har därför även under 2009 satsat på informationsskyltar, skrifter, utställningar, seminarier och byggnadsvårdsläger med syftet att nå ut till bredast tänkbara målgrupp – enskilda fastighetsägare, ideella föreningar, kommuner, andra statliga myndigheter, enskilda med flera. Samma övergripande strategi styr insatserna vad det gäller kulturmiljöinformation i naturreservat. Även insatser för en bättre fysisk tillgänglighet har prioriterats; bland annat har parkeringsplatser, vandringsslingor och klivstättor setts över eller nyanlagts inom fornvårdsverksamheten. I järnåldersbyn Rosendal inom Sveaskogs ekopark Böda på norra Öland, har ett mycket stort tillgänglighetsprojekt avslutats under året.

Utvecklad ärendehandläggning

Antalet fornminnesbeslut med omfattande arkeologiska undersökningar som resultat

Bedömning av resultatet

Länsstyrelsens egna prioriteringar påverkar endast i begränsad omfattning det slutliga resultatet. Kulturmiljöverksamheten är i hög grad händelsestyrd. Det är verkligheten, så som den avspeglas i de inkommande förvaltningsärendena; tillståndsansökningar enligt KML, bidragsansökningar m.m.; som till betydande del styr resursinsatserna och därmed även det slutliga resultatet.

De prioriterade insatserna bedöms dock ha medverkat till förbättrade möjligheter att

har ökat drastiskt i antal, vilket bland annat har lett till en översyn och förenkling av handlägningsrutinerna inom ärendegruppen. Även inom den kyrkoantikvariska verksamheten har ärendenas komplexitet ökat, både beträffande byggnadstekniska frågor och när det gäller rutinerna för hur tillsyn och uppföljning av beslut kan bedrivas.

Bland annat av dessa skäl, men även på grund av en mera generell ambition att förenkla kontakterna med allmänheten, har under året ett antal informationsbroschyrer om hur man söker tillstånd enligt kulturminneslagen (KML), eller hur man söker statsbidrag till kulturmiljövård, tagits fram och publicerats på länsstyrelsens hemsida. Av delvis samma orsak har satsningen på vård- och underhållsplaner för länets byggnadsminnen fortsatt; under 2009 har ytterligare 14 planer tagits fram. Ambitionen är att de ska underlätta byggnadsminnesägarnas egen planering, men även utgöra ett rationellt kunskapsunderlag vid Länsstyrelsens egen handläggning av förfrågningar om tillstånd till ombyggnad eller annan förändring av byggnadsminnen.

göra strategiska överväganden och prioriteringar, att tillgängligheten till befintligt kunskapsunderlag ökat, att överblicken över länets kulturmiljö tillstånd i viss utsträckning förbättrats och att bevarandet och brukandet av kulturarvet i några av länets kulturhistoriskt mest värdefulla områden gynnats.

Sammantaget innebär detta en verksamhet i huvudsak i linje med de övergripande statliga kulturmiljömålen.

Uppdrag om utvecklad samverkan

Länsstyrelsen har på expertnivå medverkat i ett av Länsstyrelsen i Södermanlands län samordnat uppdrag att se över arbetsformer och samarbetsformer för kulturmiljöfunktionerna på länsstyrelserna. Samverkan har skett med övriga länsstyrelser, Riksantikvarieämbetet och regeringskansliet. Utredningen har lämnat sina förslag i en rapport till regeringen (Länsstyrelsen Södermanlands län. Rapport Nr 2009:9).

Uppdragets viktigaste utgångspunkter har varit:

- Efterfrågan på kulturmiljökompetensen ökar kontinuerligt inom länsstyrelserna.
- Kulturmiljösektorn har mycket stora brister i sitt kunskapsunderlag, vilket leder till obalans och fördröjningar i olika tvärsektoriella processer.
- Kulturmiljöhandläggarnas kompetens behöver breddas med mera av sektorsövergripande perspektiv.

- Det finns en stor utvecklingspotential i pågående samverkan mellan länsstyrelserna.
- Samspelet mellan länsstyrelserna och Riksantikvarieämbetet är en nyckelfaktor för länsstyrelsernas samverkan.

Utredningens förslag konkretiseras i ett samlat treårigt program där arbetsformerna och arbetsprocesserna utvecklas parallellt:

- Arbetsprocesserna i form av en nationellt samordnad kunskapsuppbyggnad, metod- och processutveckling för tillsynsvägledning och tillsyn, samt en kompetensutveckling med sektorsövergripande utgångspunkter.
- Arbetsformerna i form av ett breddat och mer tydliggjort nätverksarbete mellan länen, dialoggrupper regionalt-centralt på tre nivåer, riksexperter/sakkunniga som stöder vardagsarbetet på länsstyrelserna, samt parallellförordnanden mellan län för maximalt utnyttjande av specialistkompetenser.

Tabell I.1

Länsfakta kulturmiljö	2009-12-31	2008-12-31	2007-12-31
Antal registrerade fornlämningar (exkl. marina)	30 000	30 000	30 000
Antal byggnadsminnen enligt 3 kap. kulturminneslagen	132	132	131
Antal kyrkobyggnader enligt 4 kap. kulturminneslagen	152	152	152
Riksintresseområden för kulturmiljövården, <i>antal</i>	99	99	99
<i>yta (ha)</i>	137 291	137 291	137 291
Kulturreservat, <i>antal</i>	0	0	0
<i>yta (ha)</i>	0	0	0
Andel av länets kommuner som har kulturmiljöprogram (%)	75,0%	75,0%	75,0%

Tabell I.2

Utbetalade bidrag för kulturmiljö, summa (tkr)	2009	2008	2007
Bidrag, vilka länsstyrelsen fattar beslut om och betalar ut	0	0	0
Bidrag, vilka länsstyrelsen har fattat beslut om, men där Riksantikvarieämbetet har gjort utbetalningen	9 961	11 404	14 799

Kommentarer: Riksantikvarieämbetet har minskat anslaget till Kalmar län jämfört med föregående år. Mer än hälften av de tilldelade medlen har utbetalats som byggnadsvårdsbidrag.

Sakområde Skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar

Läget i länet och Länsstyrelsens prioriteringar

Läget i länet

Under 2009 har inga större skarpa händelser inträffat i Kalmar län, utöver en omfattande skogsbrand i Kalmar kommun. Pandemiplanering och influensahanteringen har tagit mycket tid i anspråk för kommunerna, Landstinget och Länsstyrelsen. Länets aktörer och Länsstyrelsen har inriktat samverkansarbetet på att få processer och nätverk att fungera, vilket också lyckats enligt Länsstyrelsens uppfattning. Samverkansarbetet i länet är formaliserat genom samverkansavtal och överenskommelser. Den generella förmågan i länet kan anses vara god.

Prioriteringar

Under 2009 har pandemiarbetet och förberedelserna inför en storövning 2011 (SAMÖ/KK) prioriterats. Detta är en övning både på nationell och regional nivå

med där till hörande seminarier och utrymningsövning.

Övriga prioriteringar under året har varit försök till införandet/implementeringen av RAKEL i kommunerna, (ett gemensamt radiokommunikationssystem för organisationer i samhället som arbetar med allmän ordning, säkerhet eller hälsa) krisinformation till allmänheten, s.k. ITA-frågor (Information Till Allmänheten), ett fungerande skogsbrandflyg och riskfrågor i planhanteringen.

Länsstyrelsen ordnade på initiativ av Livsmedelverket två utbildningsdagar (inspirationsdagar) den 8-9 september 2009. Ämnet var Risk- och sårbarhetsanalyser inom dricksvattenförsörjningen. Inbjudan gick till berörda förvaltningar inom kommunerna, ett 40-tal tjänstemän deltog i seminariet och den efterföljande workshopen.

Åtterrappporteringskrav gällande samtliga länsstyrelser

40. För att ytterligare förbättra uppföljningen av samhällets krisberedskap ska länsstyrelserna göra en översiktlig regional sammanställning, analys och värdering av kommunernas förmågebedömningar enligt lagen (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap. Länsstyrelserna ska bedöma i vilken utsträckning enskilda kommuner och landsting analyserat och dokumenterat de extraordinära händelser som kan inträffa i fredstid samt hur dessa händelser kan påverka den egna verksamheten.

Länsstyrelsen har inte och kommer inte på grund av resursbrist göra en översiktlig regional sammanställning, analys och

värdering av kommunernas förmågebedömningar.

41. Länsstyrelsernas tillsyn över kommunerna, inom ramen för området skydd mot olyckor, ska bedöma och främja kommunernas förmåga att leva upp till de nationella målen samt de verksamhetsmål och de särskilda skyldigheter som framgår av lagen (2003:778) om skydd mot olyckor. Länsstyrelsernas tillsyn enligt lagen ska inriktas så att den kan samordnas med den uppföljning som ska ske av kommunernas uppgifter i samhällets krishanteringssystem enligt avtalet mellan staten och Sveriges kommuner och landsting. Länsstyrelserna ska redovisa en sammanfattande bedömning av kommunernas arbete enligt lagen om skydd mot olyckor.

Tillsyn över kommunerna

Länets kommuner har en väl fungerande räddningstjänst och driver ett arbete som ligger i linje med de intentioner som finns i Lagen om skydd mot olyckor (LSO). Länsstyrelsen för en kontinuerlig dialog med länets räddningstjänster.

Under året har Länsstyrelsen inte utövat någon särskild tillsyn utan endast fört dialog med kommunerna i samband med besök för årsuppföljning 2009 och LSO-enkät. Kommunbesöken har tagit 1 dag per kommun.

Arbetet med beslut enligt LSO 2 kap 4 § pågår i samråd med kommunerna. Under året har också flera möten med räddningschefer och beredskapssamordnare anordnats. Länsstyrelsen deltar även i kommunernas räddningschefssamråd.

Samtliga kommuner i länet har ett fastställt handlingsprogram enligt LSO. Länsstyrelsens anser att handlingsprogrammen successivt utvecklas men att ytterligare förbättringar krävs när det gäller bl.a. formuleringar av mål samt uppfyllelsen av dessa. Även kommunens tvärssektoriella risk- och sårbarhetsanalys – där skydd mot olyckor är den del – behöver utvecklas och fördjupas. Handlingsprogram för mandatperioden 2007-2010 har fastställts i samtliga kommuner. Vidare kan nämnas att Länsstyrelsen bedömer att kommunerna inom området skydd mot olyckor har ett mycket nära samarbete med Länsstyrelsen. Detta gäller såväl planeringsmässigt som operativt under händelser.

Sakområde Naturvård, miljö- och hälsoskydd

Läget i länet

Naturvård

Kalmar län har enligt besöksstatistiken utvecklats i en positiv riktning under ett flertal år, inte minst under 2009. Turistnäringsen blomstrar och Länsstyrelsen får tydliga signaler om att många besöker Kalmar län just av den anledningen att sydöstra Sverige har en rik mångfald av naturtyper, flora och fauna. Inte minst länets två statliga naturum, Trollskogen och Ottenby, rapporterar om ökande besöksantal.

Det faktum att Kalmar län berörs av 50 % (107 st.) av alla åtgärdsprogram för hotade arter och hyser 48 % (189 st.) av alla berörda arter, förklarar en del av det stora intresse för länet som föreligger. Detta ställer stora krav när det gäller arbetet med bevarande samt omsorgsfull förvaltning och skötsel av länets värdefulla natur.

Vattenvård

För de flesta av de vattenrelaterade miljökvalitetsmålen är bedömningen att de är svåra att nå inom utsatt tid, en bild som till stor del överensstämmer med statusklassificeringen av länets vatten som visar att merparten av vattenförekomsterna i dagsläget har måttlig eller dålig ekologisk status där övergödning är ett stort problem.

Länsstyrelsens prioriteringar

Naturvård

Länsstyrelsen har under 2009 arbetat med konkreta åtgärder för biologisk mångfald inom och utanför skyddad natur. Förutom traditionellt naturvårdsarbete med skydd och vård av värdefull natur till nytta för den biologiska mångfalden, har Länsstyrelsen ett tydligt uppdrag att säkerställa tillgängligheten till naturen såväl fysiskt

Sjöarna och vattendragen i framförallt sydvästra delen av Kalmar län är försurade och kalkning är en nödvändig åtgärd.

Kalmar läns kustmynnande vattendrag är i behov av fiskevårdsåtgärder dels vad gäller åtgärdande av vandringshinder för t.ex. havsöring och ål samt återskapande av lekområden för kustbundna sötvattensarter.

Miljö- och hälsoskydd

Industrierna i länet har haft en svår ekonomisk period, detta återspeglas i att tillståndsprövningar enligt 9 kap. miljöbalken drar ut på tiden eller senareläggs för att tänkt expansion inte längre är aktuell eller lagd på is. Däremot är det fortsatt ett stort intresse för vindkraften i Kalmar län och det planeras för ett flertal vindkraftsparker runt omkring i länet. Under 2009 genomförde Länsstyrelsen ett tiotal samråd inför eventuella vindkraftsetableringar med olika företag.

Täktbranschen är också mycket expansiv och under 2009 har Länsstyrelsen genomfört 15 samråd och har vid slutet av året 14 täkter som har tillståndsprövningar enligt 9 kap. miljöbalken (MB) inlämnade för beslut hos Länsstyrelsen.

som informationsmässigt. Utöver kontinuerlig skötsel har fokus därför lagts på inventering av skyltar för fågel- och sälskyddsområden samt underhåll och utveckling av fysisk tillgänglighet i skyddade områden. I samband med den nationella informationsinsatsen Naturens År under 2009 har Länsstyrelsen dessutom erbjudit allmänheten gratis guidningar i ett antal utvalda reservat.

Kalmar län har en stor andel skyddad natur i olika skyddsformer. Under året har fem nya naturreservat tillskapats och tre befintliga reservat utökats, varav merparten till stor del består av produktiv skogsmark. Under 2010 tillkommer med största sannolikhet ytterligare skyddad skogsareal bl.a. enligt överenskommelsen mellan Sveaskog och Naturvårdsverket om de s.k. SNUS-objekten (Statliga Natur- och UrSkogs-objekt). Detta i kombination med att länet har stora arealer alvarmark, som i sin tur kräver stora insatser såväl ekonomiskt som personellt, medför ett omfattande arbete med prioriteringar inom och mellan olika naturtypsåtgärder. Att arbeta med skog i skyddad natur kräver ett stort engagemang, inte minst i planeringsfasen, vilket under kommande år än mer kommer att kräva hårdare prioriteringar i valet av åtgärder.

Vattenvård

Vattenrelaterat åtgärdsarbete har prioriterats där bl.a. kalkningsplan, plan för

biologisk återställning och Kalmar läns fiskevårdsplan varit styrande för åtgärdsarbetet. Åtgärdsprogram för Södra Östersjöns vattendistrikt har tagits fram under året. Genomförande av föreslagna åtgärder är av stor vikt för måluppfyllelse för att uppnå god ekologisk status i länets vattenområden. Länsstyrelsen har under året uppmuntrat till delaktighet i vattenförvaltningsarbetet och initierat samarbete med kommunerna i arbetet med framtagande av planeringsunderlag för havsmiljöarbetet. Detta underlag skall ligga till grund för genomförande av kostnadseffektiva åtgärder som bidrar till minskat fosfor- och kväveläckage till Östersjön.

Miljö- och hälsoskydd

Under 2009 har tillståndsprövningar av miljöfarlig verksamhet samt prövningar av dispenser och anmälningsärenden enligt 7, 11 och 12 kap. miljöbalken prioriterats.

Återrappporteringskrav gällande samtliga länsstyrelser

43. Länsstyrelsernas miljötillsynsarbete ska bidra till att miljö kvalitetsmålen nås och att uppkomsten av miljöskador motverkas. Länsstyrelserna ska ta fram tillsynsvägledningsplaner och genom tillsynsvägledning förbättra förutsättningarna för det operativa tillsynsarbetet hos kommunerna. Arbetet med tillsynsvägledning ska bland annat ske genom regional miljösamverkan.

Länsstyrelserna ska särskilt redovisa

- eventuella brister i den operativa tillsynen och tillsynsvägledningen och åtgärder för hur dessa brister kan åtgärdas,
- hur den regionala miljösamverkan har bedrivits,
- på vilket sätt miljömålen inverkar på planeringen och genomförandet av tillsynen och tillsynsvägledningen, samt
- viktiga insatser i vägledande syfte och effekter av tillsynsarbetet i övrigt

Länsstyrelserna ska efter samråd med kommunerna bidra till genomförandet av Naturvårdsverkets vägledningsplan. Länsstyrelserna ska även redovisa hur detta arbete har bedrivits.

Viktiga insatser i vägledande syfte

Tillsynsvägledning

Länsstyrelsens har i sin tillsynsvägledning aktivt deltagit och varit stödjande i projektet Miljösamverkan Sydost. Projektet har pågått sedan 2003 och stöds ekonomiskt av Länsstyrelsen i Kalmar län, Regionförbundet i Kalmar län och länets samtliga kommuner. Sedan ett par år tillbaka är även Länsstyrelsen på Gotland och Gotlands kommun deltagare och medfinansierare i projektet.

Länsstyrelsen i Kalmar ser Miljösamverkan Sydost som en viktig del av Länsstyrelsens egen tillsynsvägledning och deltar såväl i projektets styrgrupp som i dess referensgrupp. I den senare förs regelbundet en dialog med kommunerna om aktuella frågor. Miljösamverkan sydost arbetar främst med att anordna gemensamma informations- och tillsynsprojekt, ta fram handlednings-, informations- och underlagsmaterial i olika aktuella frågor samt att anordna kurser och seminarier.

Länsstyrelsen deltar som regel alltid med en representant i de tre årliga projekt som Miljösamverkan Sydost tar fram. Valet av projekt sker årligen utifrån kommunernas och länsstyrelsernas behov, vilket medför ett aktivt deltagande i projekten hos samtliga parter.

Länsstyrelsen har deltagit i tre projekt som pågått under 2009. Miljömålet Giftfri miljö, har varit utgångspunkten för det ena projektet *Kemikalier på företag* vars syfte har varit att stödja och stimulera företagens arbete med kemikalier för att identifiera och minska användningen av de farligaste ämnena. Ett annat syfte med projektet har varit att höja kunskapen hos företagarna och miljöhandläggarna. Det andra projektet, *Djurhållning nära tätbebyggelse* har handlat om att ta fram ett förslag till gemensam policy för djurhållning och bebyggelse. Där har miljömålet God bebyggd miljö varit vägledande. Det tredje

projektet har haft miljömålet Begränsad klimatpåverkan som utgångspunkt. Det har handlat om *Energitillsyn*. En handledning för energihandläggare har tagits fram där målet varit att effektivisera energianvändningen och minska användningen av fossila bränslen på företag. Länsstyrelsens roll i dessa projekt har varit att bistå med kunskap såsom tillsynsvägledande myndighet.

Länsstyrelsen har också deltagit i ett seminarium, som anordnats av Miljösamverkan Sverige den 20 oktober 2009 angående små avlopp och VA (vatten och avlopp) i samlad bebyggelse, kallat *Renare avlopp ger friskare hav*.

Förutom tillsynsvägledningsarbetet genom Miljösamverkan Sydost har Länsstyrelsen kallat berörda kommuner till handledgarrträffar inom områdena berg- och grustäkter, avfall, lantbruk samt hälsoskydd. Syftet med träffarna har varit att skapa samsyn samt att ge råd och vägledning.

I syfte att bidra till genomförande av Naturvårdsverkets tillsynsvägledningsplan har Länsstyrelsen bistått Naturvårdsverket med de uppgifter verket behöver i vägledande och uppföljande syfte. Länsstyrelsen lämnar vidare den information till kommunerna som Naturvårdsverket tar fram och bidrar även på detta sätt till genomförande av verkets tillsynsvägledningsplan.

Allmänt kan sägas att underhandskontakter och informationsutbyte sker kontinuerligt mellan Länsstyrelsen och länets kommuner.

Tillsyn av miljöfarlig verksamhet enligt 9 kap miljöbalken

Länsstyrelsen lägger stor vikt vid granskning av de årliga miljörapporterna. Alla miljörapporter har dock gått igenom och särskild uppmärksamhet har riktats på att villkoren i tillståndsbesluten uppfyllts.

Kontrollinsatser sker i övrigt till stor del i form av reaktiv tillsyn. Exempel på detta är

de otaliga anmälningsärenden beträffande diverse mindre ändringar av verksamheter som inkommer till Länsstyrelsen. Mycket resurser läggs ner för att granska dessa. Totalt har under året har 127 stycken anmälningar om farligt avfall, 66 miljörapporter, 66 anmälningsärenden och 63 övriga tillsynsärenden handlagts. Egna initiativ i form av rena tillsynsbesök utan särskild anledning har varit sällsynta.

Under 2009 har analys gjorts för att belysa vid vilka tillsynsobjekt tillsynen ska prioriteras utifrån miljömålen. Analysen bygger på den så kallade TIM (tillsyn och miljömål)-modellen som Naturvårdsverket tagit fram. Resultatet av detta har legat till grund för årets tillsynsplanering.

Tillsyn av förorenade områden och miljöriskområden

Under året har Länsstyrelsen arbetat mer med tillsynsvägledning beträffande förorenade områden än tidigare. Kommunerna har i stor utsträckning tagit över tillsynen av miljöfarlig verksamhet och därför är tillsynsvägledning i efterbehandlingsfrågor en viktig arbetsmetod. Detta sker bl.a. genom träffar mellan Länsstyrelsen och enskilda kommuner, anordnande av gemensamma utbildningsdagar och handläggartreffar samt genom direkt vägledning för enskilda efterbehandlingsobjekt och ärenden. Vägledning i planärenden är också en viktig del i detta arbete. Länsstyrelsen har under året arrangerat en temadag om byggnation i förorenade eller misstänkt förorenade områden i samarbete med Miljösamverkan Sydost. Dagen riktade sig till såväl förtroendevalda politiker som till plan- bygg- och miljöinspektörer i kommunal verksamhet. Länsstyrelsen har också påbörjat riktade tillsynsvägledande utbildningsinsatser när det gäller kommunernas inventering och riskklassning av tillsynsobjekt. Ett förslag till tillsynsplan för pågående och nedlagda verksamheter togs fram under 2008 och har reviderats under

2009. Det finns även en tillsynsvägledningsplan som uppdateras årligen.

Tillsyn av vattenverksamhet enligt 11 kap. miljöbalken

Länsstyrelsen har inte bedrivit någon operativ tillsyn utan endast utövat tillsyn vid klagomålsärenden. Under 2009 har ca 35 klagomålsärenden inkommit, av totalt ca 170 inkomna ärenden gällande anmälan om vattenverksamhet. Av dessa 170 ärenden har även 35 stycken prövats enligt strandskyddsbestämmelserna.

Då kommunen inte har någon tillsyn över vattenverksamhet har Länsstyrelsen inte bedrivit någon tillsynsvägledning.

Ingen regional miljösamverkan kring vattenverksamhet har bedrivits under 2009.

Tillsyn och kontroll inom lantbruksområdet

Länsstyrelsen arbetar inom området tillsyn och kontroll på olika sätt för att påverka lantbrukare att minska växtnäringsförluster och hantera kemiska bekämpningsmedel på ett säkert sätt. Länsstyrelsen har utövat tillsynsvägledning för kommunala tjänstemän; främst i form av kontinuerlig telefonkontakt, gällande bland annat frågor kring gödselhantering, gödselspridning samt hantering av kemiska bekämpningsmedel. En samordningsträff för länets samtliga miljöinspektörer genomfördes i december 2009 då frågor om handläggning av anmälningspliktiga företag och aktuella ändringar gällande nitratdirektivet diskuterades.

Länsstyrelsen ansvarar för och genomför behörighetsutbildning genom grundkurser och fortbildningskurser för hantering av kemiska bekämpningsmedel. Kurserna avslutas med skriftliga prov. Under 2009 har 175 elever erhållit behörighet efter genomgången kurs (grund- och fortbildningskurs).

Länsstyrelsen har till uppgift enligt Bisjuktomsförordningen (SFS 1974:212) att utse och utöva tillsyn över länets bitillsynsmän.

Tillsynsmännen avrapporterar sina tillsynsbesök till Länsstyrelsen som i sin tur

vidararapporterar uppgifter från bitillsynen till Jordbruksverket.

44. Länsstyrelserna ska särskilt verka för att verksamhetsutövarna iakttar Naturvårdsverkets föreskrifter avseende avloppsreningsverk för att minska kväveutsläpp. Länsstyrelserna ska redovisa vilka åtgärder som vidtagits och resultaten av dessa.

Insatser för att verksamhetsutövaren ska iaktta Naturvårdsverkets föreskrifter avseende avloppsreningsverk för att minska kväveutsläpp, samt resultat av dessa insatser

Kalmar län har två avloppsreningsverk som räknas upp i Naturvårdsverkets lista över tätorter med teknik för kväverening som inte fullt ut uppfyller föreskrifterna vad avser kväverening. Dessa två är Färjestadens avloppsreningsverk som Länsstyrelsen har tillsynen över samt Lucerna avloppsreningsverk i Västervik som miljönämnden i Västerviks kommun har tillsynen över.

År 2008 klarade man vid Lucerna avloppsreningsverk det krav på minimireducering som finns. Emellertid klarade man inte de ställda haltkraven. Även 2009 kommer man ha svårt att klara dessa krav. Rapporter från Lucerna visar dock att efter vecka 20, 2009 stabiliseras värdena på nivåer under de förelagda villkoren.

I början av 2009 inkom Västerviks kommun med en tillståndsansökan för en utökning av verksamheten vid Lucerna avloppsreningsverk. I ansökan redovisades ett antal åtgärder för att ytterligare förbättra kvävereningen vid verket.

Tillståndsansökan behandlas och har ännu inte kungjorts.

Färjestadens avloppsreningsverk byggdes om under 2007 vilket bland annat hade till syfte att förbättra kvävereduktionen. Kvävereningen i verket har dock aldrig kommit igång så som man hoppats på efter ombyggnationen. Detta på grund av att sammansättningen av föroreningarna i vattnet ändrade karaktär en kort tid innan ombyggnationen. År 2008 klarade man inte haltkravet.

Även under 2009 ligger kvävehalterna i Färjestadens avloppsreningsverk över de ställda haltkraven på 15 mg/l. Problemet är att syrehalterna inte är tillräckligt låga i anläggningen för att göra kvävereningen effektiv. Man har för att avhjälpa detta problem stängt av den biobädd som finns vid verket. Detta gör att anläggningen i teorin är bättre lämpad för det vatten och den belastning som finns på verket, och i dagsläget ser man också en positiv trend där kvävehalterna långsamt minskar. Förhoppningen är att detta är tecken på att kvävereningen börjar fungera. Länsstyrelsen för en kontinuerlig dialog med verksamhetsutövaren och avvaktar nu de fortsatta resultaten efter att man har stängt ner biobädden.

45. Tillsynen över naturreservat, strandskyddsområden, kulturhistoriskt skyddade områden och andra skyddade områden ska bidra till bättre regelefterlevnad och till att miljö kvalitetsmålen nås. Tillsynen över kulturhistoriskt värdefulla miljöer, byggnader och fornminnen m.m. ska bidra till bevarandet av dessa samt till förbättrade förutsättningar för hållbar förvaltning av kulturarvet.

Länsstyrelserna ska redovisa vilka viktiga insatser man gjort i vägledande syfte och vilka effekter tillsynen som rör skyddade områden respektive kulturmiljön har medfört.

Viktiga insatser i vägledande syfte

Tillsynsvägledning

Länsstyrelsen har i nära samverkan med Svenska byggnadsvårdsföreningen aktivt stöttat länets två årligen återkommande byggnadsvårdsläger. Lägren arrangeras i direkt vägledande syfte för att lära ut antikvariska byggnadsvårdsmetoder. I vägledande syfte har Länsstyrelsen dessutom medverkat i en partssammansatt samverkansgrupp för världsarvet Södra Ölands odlingslandskap, och i regionala samrådsgrupper för det kyrkliga kulturarvet i Linköpings respektive Växjö stift.

Länsstyrelsen har fortsatt satsningen på att ta fram vård- och underhållsplaner för länets byggnadsminnen, bland annat som vägledning för byggnadsminnesägarnas aktiva förvaltning av sina fastigheter. I delvis samma syfte har satsningen på informationsskrifter om sjöbodars respektive väderkvarnar på Öland genomförts.

Effekter av tillsynsarbetet

Tillsyn av områdesskydd (exklusive vattenskyddsområden)

Vid 2009 års början fanns i länet två nationalparker, 180 naturreservat (inkl. naturvårdsområden), varav 7 är kommunalt beslutade, 121 fågel- och sälskyddsområden, varav fyra är djurskyddsområden för säl, samt 215 naturminnen i länet.

I Borga hage naturreservat (Öland) finns en naturvårdsvakt anställd för att tillse att reservatets föreskrifter efterlevs. Ytter-

Tillsynsvägledning inom naturvårdsområdet har under året skett genom kontinuerlig dialog med Skogsstyrelsens handläggare och med företrädare på kommunerna. Det finns fortsatt behov av att kontinuerligt sprida kunskapen om lagstiftningen som berör Natura 2000 och artskyddet. Vägledning till kommunerna, både beträffande naturvårds- och kulturmiljöhänsyn, sker bl.a. vid plansamråd på Länsstyrelsen.

Under 2009 har en större inventering av statusen på skyltar som upplyser om tillträdesförbud i djurskyddsområden för fågel och säl enligt 7 kap. miljöbalken (MB) genomförts. I alla naturreservat finns informationsskyltar som upplyser om bevarandevärden och gällande föreskrifter. Underhåll och uppdatering av dessa sker löpande. Information om naturskyddade områden och gällande föreskrifter finns också på Länsstyrelsens hemsida.

ligare en naturvårdsvakt har utbildats under 2009.

I de mest välbesökta naturreservaten/fågel- och sälskyddsområdena (ca ett tiotal) finns avtal med lokala entreprenörer som under besöksäsongen ser till anordningar för friluftslivet och att skyltar som upplyser om tillträdesförbud m.m. finns på plats. I de djurskyddsområden för fågel och säl samt naturreservat som är belägna i skärgården bedriver kustbevakningen en viss tillsyn. Länsstyrelsens tillsyn av naturreser-

vaten/ fågel- och sälskyddsområdena utgörs för övrigt av enstaka besök i samband med genomförda skötselåtgärder.

Samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken

Före miljöbalkens tillkomst låg antalet inkomna samråd kring 70-80 per år. År 2000, året efter miljöbalkens tillkomst, var antalet samråd runt 200 stycken. Två år senare hade antalet samråd ökat till 457 stycken. En stor del av ökningen under 2002 – 2004 avsåg telemaster för 3G-mobilnätet. Antalet inkomna samråd har sedan sjunkit och under 2009 inkom 173 stycken.

Effekterna av denna relativt omfattande tillsynsverksamhet som samråden enligt 12 kap. 6 § MB innebär är att skadan på

natur- och kulturmiljön blir mindre eftersom verksamhetsutövaren blir upplysta om miljöhänsyn enligt miljöbalken.

Ytterligare en effekt av samråden är att verksamhetsutövaren också blir informerad om andra tillståndspliktiga verksamheter som t ex skyddade områden enligt 7 kap. MB.

Under året inkom 19 samråd enligt 12 kap. 6 § MB angående husbehovstäkter. Rekommendationer lämnas, om hur efterbehandlingen ska utföras i dessa husbehovstäktsärenden.

För samråd enligt 12 kap. 6 § MB har en processbeskrivning tagits fram för att kvalitetssäkra handläggningsförfarandet och minska handläggningstiderna.

Tillsyn av dispenser och tillstånd avseende områdesskydd

Naturvårdshandläggning

Antalet tillsynsobjekt är i princip omöjligt att uppskatta. Här ingår det generella biotopskyddet, strandskyddet, skyddade områden och vilthägn. Signaler tyder på att det sker en omfattande olaglig verksamhet, framförallt när det gäller borttagande av biotopskyddade stenmurar och odlingsrösen.

Tillsynen har under 2009 varit starkt begränsad och händelsestyrd. Under 2009 var antalet reaktiva tillsynsanmälningar 49 stycken. De flesta anmälningar var anonyma, vilket gör bevisbördan svår. Ärendena

är ofta tidskrävande och det kan vara svårt att utreda vad som verkligen skett, vilket gör att många ärenden avskrivs.

Planhandläggning

Under år 2009 har 88 ärenden om strandskyddsdispens prövats samt åtta tillsyns- ärenden inom strandskyddat område avgjorts. Ärenden om upphävande av strandskydd i detaljplan uppgår till åtta stycken.

Länsstyrelsen har härutöver prövat 15 kommunala strandskyddsdispenser varav ett upphävande efter lagändring 1 juli 2009.

Tillsyn av kulturmiljö

Fornminnen

Antalet fornminnesärenden enligt 2 kap. kulturminneslagen (KML) har varierat kraftigt under en flerårsperiod, från 185 år 2001 till 420 år 2008 och 343 år 2009. Särskilt märkbar har ökningen av ärenden som resulterat i omfattande arkeologiska undersökningar varit, med åtföljande krav på urvals-förfarande. Tillsyn har

skett i sammanlagt 21 ärenden, varav 17 har resulterat i arkeologiska undersökningar. Resursbrist har dock gjort att tillsynens omfattning har varierat. En positiv effekt av tillsynsbesöken är en ökad sam- syn mellan Länsstyrelsen och de arkeologiska institutionerna kring utformningen av villkoren i Länsstyrelsens fornminnes- beslut.

Länsstyrelsens fornvårdsprogram består av 85 fornlämningsområden. I samband med vårdarbeten har tillsyn skett i 69 av programmets områden. All tillsyn, såväl i arkeologiärenden som inom fornvård, kan beskrivas som händelsestyrd. Därutöver har ingen operativ tillsyn av länets fornlämningsbestånd skett.

Ställd i relation till den totala mängden lagskyddade fornlämningar i länet, cirka 30 000, och den ökande mängden prövningsärenden enligt KML, är den beskrivna tillsynsvolymen helt otillräcklig. Kunskapen om fornlämningarnas tillstånd är i paritet härmed likaledes otillräcklig. En effekt av den bristfälliga tillsynen kan förmodas vara en ökande mängd medvetet eller omedvetet skadade fornlämningar.

Byggnadsminnen

I Kalmar län finns 132 byggnadsminnen med skyddsföreskrifter efter beslut enligt 3 kap. KML. Antalet ärenden beträffande ändring m.m. av byggnadsminnen har varierat över tiden från 79 ärenden år 2004 till 49 ärenden 2008 och 50 under 2009. Länsstyrelsen har under 2009 själv utfört de antikvariska kontrollerna vid tillståndsgivna förändringsarbeten på byggnadsminnen. Detta innebär att Länsstyrelsen haft möjlighet att i anslutning till kontrollbesöken även bedriva viss tillsyn. Tillsynsbesök har genomförts i 14 byggnadsminnen under 2009. Effekter av tillsynen är ett bättre omhändertagande av byggnadsminnena från förvaltarnas/ägarnas sida. En effekt av att årlig tillsyn endast bedrivs i mindre än 10 % av byggnadsminnena och nästan uteslutande händelsestyrt, är omvänt att dessa i allt större utsträckning förändras på olämpligt sätt med hänsyn till utfärdade skyddsföreskrifter.

Kyrkliga kulturminnen

I länet finns 152 lagskyddade kyrkomiljöer. Under den senaste tioårsperioden har antalet årligen inkommande samråds- och tillståndsärenden pendlat mellan ca 170 och drygt 100. Under 2000-talets första år minskade antalet inkommande ärenden från 169 år 2001 till 109 år 2003. Från 2004 har antalet ärenden återigen ökat till 177 år 2008 och 165 år 2009. Utvecklingen är delvis ett resultat av den ökande mängden ärenden avseende kyrkoantikvarisk ersättning, samt vård- och underhållsplaner för den kyrkliga miljön. Under de senaste åren har dessutom allt fler kyrkoantikvariska ärenden inkommit, som innebär komplicerade avvägningar och ställningstaganden mellan liturgiskt och funktionellt betingade förändringsönskemål och bevarandevärden.

Tillsynen har varit helt händelsestyrd, d.v.s. tillsyn har bara förekommit i vissa särskilt komplicerade tillståndsärenden. Sammanlagt 29 tillsynsbesök har gjorts i kyrkliga kulturmiljöer. En effekt av utebliven tillsyn är att kunskapen om tillståndet för kulturmiljövärdena i den kyrkliga miljön kontinuerligt minskar och att risken för oönskade förändringar i takt därmed ökar.

Byggnadsvård

Länsstyrelsen har under 2009 lämnat bidrag till vård av 47 kulturhistoriskt värdefulla byggnader eller bebyggelsemiljöer. I samtliga dessa ärenden har tillsyn skett vid Länsstyrelsens uppföljning av att villkoren för bidraget tillgodosetts.

46. Länsstyrelserna ska i arbetet med vattenmiljön särskilt verka för att

- arbetet med vattenrelaterade miljö kvalitetsmål, havsmiljöarbetet, miljöövervakningen och arbetet enligt förordningen (2004:660) om förvaltning av kvaliteten på vattenmiljön samordnas och så långt som möjligt sker på ett integrerat sätt,
- delmålet om minst 15 fiskefria vattenområden i varje vattendistrikt nås till 2010
- delmålet om att minst hälften av de skyddsvärda miljöerna har ettlångsiktigt skydd nås till 2010,
- delmålet om att ytterligare 19 marina områden ska vara skyddade som naturreservat nås till 2010,
- delmålet om att buller och andra störningar från båttrafik ska varaförsumbara nås till 2010, samt
- uppvandringsmöjligheter för ålyngel förbättras

Länsstyrelserna ska översiktligt redovisa viktigare insatser i detta arbete.

Viktiga insatser i arbetet för en bättre vattenkvalitet

Vattenrelaterade miljö kvalitetsmål

För de flesta av de vattenrelaterade miljö kvalitetsmålen är bedömningen att de är svåra att nå inom utsatt tid. Den bilden överensstämmer till stor del med statusklassificeringen av länets vatten som visar att merparten av vattenförekomsterna i dagsläget har måttlig eller sämre ekologisk status. Måluppfyllelse för framförallt näringsämnen, dock inte kulturmiljö, kommer till stor del att bero på genomförandet av åtgärder föreslagna i Åtgärdsprogram för Södra Östersjöns vattendistrikt samt åtgärder inom ramen för LOVA (LOkala VAttenvårdsprojekt), Havsmiljöanslaget samt BSAP (Baltic Sea Action Plan). Länsstyrelsen har under 2009 förmedlat information till kommuner, andra myndigheter, ideella organisationer och allmänheten om status, miljö kvalitetsnormer och BSAP för att uppmuntra till delaktighet i vattenförvaltningsarbetet. Vidare har Länsstyrelsen initierat samarbete med och mellan kommunerna i arbetet med planeringsunderlag för yt-, grund och kustvatten. Flera åtgärder för att förbättra vandringsmöjligheter för fisk har genomförts (se vidare under rubriken Uppvandringsmöjligheter för ålyngel).

Vattenrelaterad miljöövervakning samt uppföljning av vattenmiljömål

Inom den regionala miljöövervakningen sker övervakning av vatten inom framförallt programområde Sötvatten, med övervakning av grundvatten, sjöar och vattendrag, samt inom programområde Kust och Hav. Huvuddelen av den regionala miljöövervakningen av vatten sker genom kontrollprogram kopplade till de miljöfarliga verksamheter som bedrivs i länet s.k. recipientkontroll. Särskilda organisationer har bildats för detta, såsom Emåns vattenförbund, Alsteråns vattenråd, Kommittén för samordnad recipientkontroll i Ljungbyån, Lyckebyåns vattenförbund och Kalmar läns kustvatten-kommitté, och Länsstyrelsen deltar aktivt i organisationernas arbete. Kemi och biologi i vatten övervakas även inom uppföljningen av kalkningsverksamheten. Genom att inhämta resultat från nationell och kommunal miljöövervakning får Länsstyrelsen en mera heltäckande bild av miljö tillståndet. Extra insatser under 2009 var utökad provtagning av miljögifter i kusten samt en länstäckande inventering av påväxtalger i rinnande vatten. Båda dessa projekt syftade till att förbättra underlaget för klassning av vatten enligt vatten-

förvaltningens krav. Under 2009 reviderades kontrollprogrammet för Kalmar läns kustvattenkommitté samt programmen för kontroll i Emån, Alsterån och Ljungbyån. Vid revidering har hänsyn tagits till de nya krav som ställs inom vattenförvaltningen.

I stort sett all data från den regionala miljöövervakningen av vatten kan användas för uppföljning av vattenrelaterade miljömål. Under 2009 har utvärderingar fokuserats på bedömning av status i vatten, med koppling till miljömålen Ingen övergödning, Levande sjöar och vattendrag, Grundvatten av god kvalitet samt Hav i balans. Resultaten redovisas i informationsdatabasen VISS (VattenInformationSystem Sverige) <www.viss.lst.se>.

Länsstyrelsens beredningssekretariat

Vattenförvaltningsarbetet har under 2009 varit mycket händelserikt då förslag till förvaltningsplan, åtgärdsprogram och miljökvalitetsnormer har varit ute på samråd inför beslut. I samband med samrådsperioden arbetade Länsstyrelsens beredningssekretariat intensivt med samverkan och i maj anordnades ett samrådsmöte för Smålandskustens delområde dit kommuner, branschorganisationer, markägare och ideella föreningar var kallade. Länsstyrelsens beredningssekretariat deltog även på samrådsmötena för Emåns och Blekingekustens delområden. Under våren anordnade/deltog Länsstyrelsens beredningssekretariat också i ett stort antal informationsmöten för att tydliggöra samrådsmaterialet om vattenförvaltningsplanen. Sammanlagt presenterades materialet vid 15 möten med olika aktörer i länet. I syfte att informera om samrådsmaterialet, och därmed möjliggöra ett aktivt deltagande i Länsstyrelsens interna arbete med att kommentera materialet, arrangerades även ett flertal (6) informationsmöten för medarbetare på Länsstyrelsen, vilket bidrog till att väl bearbetade kommentarer överlämnades till Vattenmyndighetens kansli. Inför det framtida arbetet med miljökvalitetsnormer anord-

nades ett mycket lyckat möte i samarbete med beredningssekretariaten i Kronoberg och Blekinge län. Målgrupp var handläggare från länsstyrelserna och kommunerna. Samverkan med externa aktörer och framförallt länets kommuner har fortsatt under hösten, dock i en mer begränsad omfattning. Under året har också arbetet med bildande av vattenråd fortsatt, bl.a. genom information i samband med kommunbesök. Under året har vattenråd bildats i Ölands, Bruatorp-Grisbäcks och Vindåns avrinningsområden. Ansökningar har även inkommit för Ljungbyåns och Hagbyån-Halltorpsåns avrinningsområden. Utöver det tidskrävande samverkansarbetet har Länsstyrelsens beredningssekretariat lagt mycket tid på att kommentera och förbättra samrådsmaterialet, kvalitetssäkra status, risk och miljökvalitetsnormer samt stödja Vattenmyndighetens kansli genom att kommentera remissvaren på samrådsmaterialet från externa aktörer.

Havsmiljöarbetet

Under 2009 har det nationellt varit mycket fokus på havsmiljö och Östersjön. I början av året skickade Länsstyrelsen, efter förfrågan från Naturvårdsverket, in förslag på gemensamma insatser som bör prioriteras för en bättre havsmiljö. Detta följdes av en ansökan avseende ett åtgärdsinriktat projekt i Gamlebyvikens avrinningsområde. Utöver detta projekt har representanter från Länsstyrelsen stöttat och deltagit i Kalmar-sundskommissionens och i det Oskarshamn-baserade KLIV-konsortiets (Kalmar läns integrerad vattenförvaltning) åtgärdsinriktade arbete. Representanter från Länsstyrelsen har även deltagit i EU-programmet South Baltics partnerskapsmöte, årets ScanBalt konferens med fokus på åtgärdsarbete i Östersjöområdet, samt på miljödagen i Äspö, Oskarshamn, även den med fokus på åtgärdsarbete.

Vidare har representanter från Länsstyrelsen deltagit på möten med centrala verk samt främjat havsmiljöarbetet genom att hålla föredrag med fokus på havsmiljö i

samband med besök i länets kommuner samt på möten med andra aktörer såsom Naturskyddsföreningen och entreprenörer som anlägger enskilda avlopp. Länsstyrelsen har också deltagit i en temadag kallad *Havsförvaltning i förändring* som anordnades den 14 maj 2009 av projektet Havsresan 2009 i Simrishamn. Detta projekt drivs av Lunds tekniska högskola i samarbete med Simrishamns kommun och Marint centrum i Simrishamn.

Länsstyrelsen har också jobbat aktivt med en remiss avseende Nord Streams gasledning och med saneringen av Oskarshamns hamn. För att främja framtagandet av ett förbättrat underlag för åtgärds genomförande i ett utvalt avrinningsområde (Öland) genom modellering, deltar Länsstyrelsen tillsammans med berörda kommuner i ett särskilt projekt. Under året har också slutrapport för regleringsbrevsuppdrag 51B från 2008, som var kopplat till restaurering av övergödda havsvikar och kustnära sjöar och i vilket Kalmar Länsstyrelse deltog, tryckts och distribuerats till länets kommuner och aktiva kustmiljögrupper. Detta genomfördes i syfte att bidra till ett långsiktigt åtgärdsarbete för en förbättrad kustmiljö.

Lokala vattenvårdsprojekt (LOVA)

För att locka till ett lokalt engagemang och få igång ett åtgärdsinriktat vattenarbete har staten (miljödepartementet) under 2009 öronmärkt medel av havsmiljöanslaget, som kommuner och ideella sammanslutningar kan söka, det s.k. LOVA-bidraget. Länsstyrelsen har därför under året informerat om LOVA bl.a. till länets kommuner vid ett LOVA-möte den 17 juni 2009 och till ideella sammanslutningar med utskick.

Länsstyrelsen har under 2009 fått särskilda medel för att ta fram ett planeringsunderlag för bl.a. LOVA. Planeringsunderlaget kommer att ligga till grund för att få så kostnadseffektiva vattenåtgärder som möjligt och därigenom ytterligare kunna minska mängden kväve, fosfor och miljö-

gifter till havet. Länsstyrelsen i Kalmar län valde att för dessa medel, tillsammans med länets kommuner, ta fram ett gemensamt underlag bl.a. inriktat på var det finns störst belastning på vatten av kväve och fosfor från exempelvis enskilda avlopp, avloppsreningsverk, djurgårdar och andra industrianläggningar.

Länsstyrelsen har under 2009 tillsatt en LOVA-koordinator som samordnar planeringsunderlagsarbetet, informerar och administrerar LOVA, deltar i sydlästräffar samt är kontaktperson gentemot allmänheten och Naturvårdsverket angående löpande LOVA-arbete.

För 2009 års LOVA-medel togs beslut om utbetalning av totalt 5,2 miljoner kronor, till olika typer av åtgärder som gemensamhetsanläggningar för avlopp, båtbottentvättar, latrintömningsstationer för fritidsbåtar samt våtmarksanläggande.

Fiskefria vattenområden

Länsstyrelsen i Kalmar län har under 2009 nedprioriterat arbetet med fiskefria områden och inget nytt arbete har påbörjats.

Skyddsvärda vattenmiljöer

Marina och limniska vattenmiljöer

Kunskapen om de värdefulla marina vattenmiljöerna i länet är bristfällig. Kartläggningen om var de finns pågår med medel från anslaget för biologisk mångfald avseende marint områdesskydd, men arbetet går sakta. Det finns ingen plan för att skydda dessa eftersom kunskapen saknas var miljöerna finns och om det i så fall föreligger något hot mot dessa miljöer. Undantag finns för några få befintliga naturreservat för vilka eventuellt beslut och skötselplaner ska revideras. I samband med det kommer dessa reservat troligen att utvidgas. Miljömålet att skydda 50 % av skyddsvärda marina miljöer senast 2010 kommer inte att kunna uppnås.

Arbetet med värdefulla limniska miljöer fortgår. Med hjälp av riktade medel från

anslaget för biologisk mångfald avseende limniskt områdeskydd har inventeringar lett till att flera förslag till utredningsobjekt för formellt skydd tagits fram. Delmål 1 för miljö kvalitetsmålet Levande sjöar och vattendrag kommer inte att uppnås under 2010. Ett antal naturvårdsavtal och ett reservatsobjekt med limniskt syfte kommer att påbörjas efter årsskiftet. Några värdefulla vatten sammanfaller med värdefulla skogsobjekt där säkerställande pågår som t.ex. i SNUS-objekten. Oftast ingår endast delar av vattendrag eller sjö i skogsobjekten och vattnet skyddas därför inte ur ett landskapsperspektiv enligt den nationella strategin för sjöar och vattendrag. Det snabba genomförandet av SNUS-objekten gör att utvidgning som innefattar hela vattenområden omöjliggörs.

Formellt skydd av marina områden

Länsstyrelsen arbetar för ett nytt beslut och ny skötselplan för det befintliga naturreservatet Misterhults skärgård med ambitionen att reservatet ska få ”marin status” senast 2010. Förhandlingar för de skogliga värdena på öarna pågår, vilket dragit ut på tiden.

Särskilda insatser för bättre vattenkvalitet

Kalkning

Framför allt sjöarna och vattendragen i sydvästra delen av Kalmar län är försurade av nedfall från luften i kombination med skogsbrukets inverkan. Sammanlagt har ca 300 objekt (sjöar, våtmarker och vattendrag med doserare) kalkats för att upprätthålla ett pH-värde som möjliggör normalt liv i vattnet.

4 357 ton kalk till en kostnad av ca 3,75 mnkr, var planerat att spridas under 2009 i länet. På grund av en minskad försurningsbelastning och en återhämtning av länets sjöar och vattendrag har kalkmängderna kunnat minskas med 32 % sedan 1998–99. Dock kan man konstatera att kostnaderna inte minskat i samma utsträck-

Bullerfria områden-båttrafik

Länsstyrelsen i Kalmar län har inte arbetat med hänsynsområden i marin miljö och har ansett att det inte finns behov i dagsläget. Det saknas dock kunskap huruvida båttrafik utgör ett problem i värdefulla marina miljöer. Länsstyrelsen följer pågående projekt i andra län.

Uppvandringsmöjligheter för ålyngel

Fortlöpande arbete sker med att åtgärda vandringshinder. Ålyngelledare har installerats vid kraftstationen i Skaftet och vid en tillhörande spärrdamm, Gölpan, i Botorpsströmmens avrinningsområde. Ett mindre vandringshinder har åtgärdats vid Baggetorpskvarn, Viråns avrinningsområde. Förprojektering är klar för omlöp vid Krankelösa, Ljungbyåns avrinningsområde, Torsrum kraftstation i Alsteråns avrinningsområde och har påbörjats för ålyngelledare vid Humlefors, Viråns avrinningsområde. För att få fullgoda lösningar vid Emsfors och Karlshammars kraftstation i Emåns avrinningsområde pågår ett arbete bl.a. med miljödomstolsförhandlingar satta till januari 2010.

ning på grund av ökade priser på kalkningsentreprenader.

Resultaten från 2009 års biologiska effektuppföljning redovisas i början på 2010. En viktig del av den vattenkemiska effektuppföljningen sker under slutet av 2009. Utfallet, som är beroende av väderförhållanden, vattenföring, etc., redovisas från huvudmännen (kommunerna) till Länsstyrelsen i februari 2010.

2009 års verksamhet redovisas till Naturvårdsverket juni 2010 i Verksamhetsberättelse med nyckeltal för budgetåret 2009 för verksamheten kalkning av sjöar och vattendrag. Redovisningen omfattar verksamhetsberättelse, ekonomi, kalkmängder, kemisk effektuppföljning samt genomförd biologisk återställning i kalkade vatten.

Effektuppföljningen för 2008, den senast tillgängliga, visar att de kemiska målen har uppfyllts till 98 % av målvattendragens längd och till 98 % av målsjöarnas areal (91 % av antalet målsjöar).

Biologisk återställning i kalkade vatten

Under 2009 pågår en förnyad omprövning av vattendomen för ett omlöp vid Duveströms vattenkraftverk i Alsteråns huvudfåra. Därmed har byggnationen av omlöpet inte kunnat påbörjas under 2009 vid detta kraftverk.

EU:s miljöfond LIFE Nature har beviljat medfinansiering till ett WWF-projekt där målet är att säkra goda förhållanden för flodpärlmusslan i ett 20-tal vattendrag fördelade över landet. Som partners i projektet deltar länsstyrelserna i Västmanland, Örebro, Västra Götaland och Kalmar län, Skogsstyrelsens regioner i samma områden samt Karlstad universitet och Göteborgs stad. I Kalmar län ingår vattendragen Nötån, Sällevadsån, Pauliströmsån – alla inom Emåns vattensystem i trakten av Fågelfors/Järnforsen. Projektet påbörjades november 2004 och slutredovisades hösten 2009.

Inom Alsteråns nedre delar har restaureringsåtgärder förprojekterats/projekterats för genomförande nästkom-

mande år för biologisk återställning i kalkade vatten.

Restaurering av vattendrag

Restaureringar har gjorts med medel för Biologisk återställning (se föregående punkt), med statliga fiskevårdsmedel (se vidare uppdrag 48, Fiskevård och miljömål) och med medel från anslaget för biologisk mångfald för restaurering av vattendrag. Under året har en biotopvårdande åtgärd genomförts vid Baggetorps kvarn för att underlätta passagen för simsvaga fiskar och samtidigt förbättra livsmiljön på sträckan (Viråns vattensystem, södra grenen). En förprojektering av en fiskväg vid Krankelösa kvarn i Ljungbyåns vattensystem, har tagits fram. En förprojektering av ålyngelledare vid Humlefors har påbörjats (Viråns vattensystem, södra grenen). Tre åtgärds kataloger har handlat upp för projektering av biotopvårdande åtgärder på sträckor i Emån, Virån och Loftaån. Arbetet påbörjades 2009 och avslutas under hösten 2010.

Länsstyrelsen har gjort en del insatser för att försöka nå delmål 2 angående restaurering av vattendrag inom miljö kvalitetsmålet Levande sjöar och vattendrag men mycket arbete återstår för att nå ända fram.

47. Länsstyrelserna ska särskilt verka för att andelen privatfinansierade åtgärder när det gäller efterbehandling av förorenade områden ökar. Länsstyrelserna ska översiktligt redovisa viktigare insatser i detta arbete.

Viktiga insatser i arbetet med efterbehandling av förorenade områden

Länsstyrelsen tar varje år fram en prioriteringslista för Kalmar län där förorenade eller misstänkt förorenade objekt som innebär mycket stor risk för människors hälsa och/eller miljön redovisas. Inventeringsarbetet utgör en mycket viktig grund för att kunna prioritera fram nya objekt. Tillsynsarbetet inriktas i första hand på de objekt som finns med på denna prioriteringslista. Listan innehåller både de objekt

som drivs enligt bidragsspåret och de objekt som drivs enligt tillsynsspåret. I det sistnämnda fallet baseras undersökningar, utredningar och åtgärder på privatfinansierade insatser. Det finns även många så kallade blandobjekt på listan, dvs. där statsbidrag måste sökas för del av åtgärd. Det objekt som är högst prioriterat i Kalmar län är Oskarshamns hamnbassäng. Under året har förhandlingar pågått med

ansvarig verksamhetsutövare och för resterande del av projektkostnaden har bidrag sökts från Naturvårdsverket. Länsstyrelsens förhoppning är att objektet kommer in i en åtgärdsfas under början av 2010 vilket i sin tur skulle innebära att andelen privatfinansierade åtgärder tydligt ökar. För närvarande pågår också särskild miljökontroll efter avslutandet av projekt Svartsjöarna i Hultsfreds kommun, där ca 17 % bekostades av den privata sektorn.

Länsstyrelsen verkar för att andelen privatfinansierade åtgärder inom förorenade områden ska öka både när det gäller de nämnda prioriterade objekten, i samband med inkomna ärenden men kanske framförallt genom att ställa krav på att utredningar görs, som i förlängningen kan leda till åtgärder. Exempel på när Länsstyrelsen ställer krav på undersökningar, utredningar och efterbehandlingsåtgärder kan vara när ett företag vill expandera och bygga på en ny yta, vid övrig exploatering, vid företagsnedläggning, vid fastighetsförsäljning etc. Tillsynsinsatserna sker ofta genom förelägganden och inte sällan med tillhörande vitesbelopp. Länsstyrelsen har

också en policy som innebär att efterbehandlingsfrågor alltid beaktas i tillståndsprövningsärenden enligt miljöbalken.

Under året har miljödomstolen och miljööverdomstolen dömt till Länsstyrelsens fördel i totalt 4 överklagade fall då Länsstyrelsen har krävt långtgående undersökningar och utredningar av förorenad mark av verksamhetsutövaren.

För Södras Impregneringsverk i Hultsfred har verksamhetsutövaren presenterat en huvudstudie med tillhörande åtgärdsutredning under 2009. Det pågår också större utredningar för objekten Stabsuecia i Södra Vi, Varta Batterifabrik i Hultsfred och för sjön Hulingen i Hultsfred.

Tillsynen av glasbruksobjekten inom det s.k. Glasbruksprojektet sker fortsatt i huvudsak som en gemensam och samordnad tillsyn mellan de berörda länsstyrelserna och kommunerna i Kalmar och Kronobergs län. Under året har Länsstyrelsen beslutat om ett föreläggande gentemot ett av glasbruken för att genom stängsling undanröja de akuta riskerna för människor på platsen.

48. Länsstyrelserna ska verka för att de av riksdagen beslutade miljökvalitetsmålen med tillhörande delmål och de sektorsmål som har beslutats inom särskilda politikområden såsom landsbygdpolitiken, livsmedelspolitiken, kulturpolitiken, skogspolitiken och transportpolitiken nås. Länsstyrelserna ska i bred förankring i länet utveckla regionala åtgärdsprogram för att nå miljökvalitetsmålen och i övrigt bedriva det regionala mål- och uppföljningsarbetet så att det ger underlag för ett sektorövergripande miljöarbete inom länsstyrelsen och länet.

Länsstyrelserna ska översiktligt redovisa viktigare insatser inom området.

Länsstyrelserna ska särskilt

- verka för att miljömålsarbetet, inklusive arbetet med naturvård, fiskevård, kulturmiljövård, friluftsliv samt natur- och kulturturism, samordnas med det regionala utvecklingsarbetet och med arbetet förenergiomställning,
- verka för att samordningen mellan miljömålsarbete, tillsynsarbete och miljöövervakning utvecklas, samt påbörja arbete med regionala landskapsstrategier med utgångspunkt i Naturvårdsverkets vägledning.

Länsstyrelserna ska särskilt redovisa

- insatser och resultat när det gäller att samordna miljömålsarbetet, inklusive arbetet med naturvård, fiskevård, kulturmiljövård, friluftsliv och natur- och kulturturism, det regionala utvecklingsarbetet, regionala landskapsstrategier och med arbetet för energiomställning,
- insatser för att utveckla arbetsformerna för samordning av miljöarbete med miljötillsynsarbete och miljöövervakning, samt
- väsentliga insatser rörande minskade risker vid användning av bekämpningsmedel inom jordbruks- och trädgårdsnäringssektorn, minskade växtnäringens förluster, bevarande av biologisk mångfald och för utveckling av ekologisk produktion.

Översiktlig redovisning av viktiga miljömålsinsatser

Övergripande miljöarbete - mål, åtgärdsprogram, uppföljning

Länsstyrelsens miljökoordinatör har under 2009 deltagit i flera nationella och interna grupper för att diskutera miljöarbetet t.ex. vid sydänsträffar och de årligen återkommande miljödagarna där länsstyrelsernas miljösamordnare diskuterar gemensamma lösningar för måluppfyllelse och samordning kring verktyg och metoder.

Miljökoordinatören har internt aktiverat Länsstyrelsens kontaktpersoner, dvs. sakkunniga inom olika verksamhetsområden, ca 30 personer, i ett miljö nätverk för att uppdatera länsspecifika kommentarer i indikatorpresentationerna i RUS (regionalt uppföljningssystem) samt för att göra en

samlad regional miljöbedömning av länets 93 regionala miljösmål på Miljömålsportalen <www.miljomal.se>.

Regionala åtgärdsprogram

Till stöd för Länsstyrelsens interna miljöarbete finns en databas med olika åtgärdsförslag (i dagsläget ca 300) vilka används som arbetsmaterial och underlag vid skrivande av tematiska åtgärdsprogram för verksamheterna på Länsstyrelsen. Databasen används även som ett tittskåp så att databasen kan bli ett planeringsinstrument i verksamhetsplaneringen.

Under 2009 har Länsstyrelsen i Kalmar län:

- deltagit i projektet Metodutveckling för uppföljning av åtgärder i det regionala

miljömålsarbetet som drivs av Länsstyrelsen i Skåne län. Syftet med projektet var att utveckla en metod för systematisk uppföljning av åtgärder för länens åtgärdsprogram och för det regionala miljömålsarbetet. Projektet har fokuserat på att ta fram en gemensam metod för uppföljning av kommunernas åtgärder eftersom de ansvarar för genomförandet av många miljöåtgärder på lokal nivå.

- tillsammans med Länsstyrelsen i Västerbotten drivit RUS-projektet *Uppföljning av kulturmiljövårdens bevarande i och vid vattendrag och sjöar - en analys av befintligt kunskapsunderlags användbarhet (möjligheter och brister) för uppföljning av miljömålet Levande sjöar och vattendrag*. Projektet pågår under 2009-2010.
- påbörjat ett tvärsektorieellt arbete vid Länsstyrelsen i Kalmar för att ta fram en våtmarkspolicy. Arbetet startade med två halvdagar 15-16 oktober 2009 då alla som arbetade med vattenfrågor vid Länsstyrelsen i Kalmar län träffades och diskuterade samt informerade varandra om vad som händer inom olika verksamhetsområden (ca 30 deltagare dag 1 och ca 40 stycken dag 2). En våtmarkskurs anordnades av Linnéuniversitetet (dåvarande högskolan i Kalmar) hösten 2009, på uppdrag av Vattenmyndighetens kansli tillsammans med Länsstyrelserna i Södra Östersjöns vattendistrikt i vilken personal från Länsstyrelsen deltog för fortbildning kring våtmarksanläggande.

Regionalt utvecklingsarbete och miljömålen

Uthållig kommun

Kalmar län har blivit utsett till nationellt pilotlän i programmet *Uthållig kommun*. Begreppet innebär att ”med energin som språngbräda” arbeta fram ett samhälle som är ekonomiskt, ekologiskt och socialt långsiktigt hållbart. Programmet ska bland

annat bidra till bättre energieffektivitet och minskade utsläpp av klimatpåverkande gaser, och i samverkan med näringslivet på sikt ge affärsnytta samt utveckla en modell för regionalt samarbete. Under 2009 har en behovsinventering gjorts i länets kommuner, Länsstyrelsen samt Landstinget. Utöver detta ska bland annat tre länsprojekt genomföras under 2010 samt tre temadagar arrangeras. Temadag om upphandling och en workshop om biogasproduktion har genomförts. Arbetsgrupper inom de olika projektområdena har träffats ett flertal gånger. (Se vidare uppdrag 36, Länets klimat- och energistrategi)

Miljösamverkan Sydost

Arbetet inom Miljösamverkan Sydost, MSO, ska bidra till en god miljö i Kalmar och Gotlands län. Detta görs bland annat genom samverkan och kompetensutveckling kring frågor inom miljö- och hälsoskyddsområdet. Årets tre projekt om kemikalietillsyn, djurhållning nära tätbebyggelse samt energitillsyn är genomförda. (Se vidare uppdrag 43, Tillsynsvägledning)

En uppskattad temadag om miljökommunikation har genomförts i juni med 85 deltagare från länens förvaltningar och enheter.

Natur- och kulturturism

Höga natur- och kulturmiljövärden är en viktig förutsättning för utvecklingen av besöksnäringen. Skyddade natur- och kulturmiljöer skall ses som en resurs och en möjlighet för de som bor och verkar i länet.

Inom arbetet med förvaltning och skötsel av skyddade naturområden görs stora insatser för att informera om och tillgängliggöra dessa områden för besökare. Exempel på åtgärder är byggande och underhåll av fågeltorn, leder, stättor, spänger samt information genom skyltar, hemsida och broschyrer. På Öland är turismen nu den största näringen. Här finns länets två naturum som Länsstyrelsen

ansvarar för och som årligen besöks av ett stort antal människor, Ottenby med ca 75 000 besökare och Trollskogen med ca 76 000 besökare. I naturum liksom i Blå Jungfruns nationalpark finns guidepersonal under besökssäsongen. Länsstyrelsen ansvarar också för naturinformation vid Träffpunkt Öland.

Under 2009 har extra satsningar genomförts inom ramen för den nationella informationsatsningen Naturens År. Bland annat har Länsstyrelsen anlitat lokala entreprenörer för guidningar i naturreservaten.

Inom Länsstyrelsens fornvårdsverksamhet vårdas ett 80-tal av länets mest framträdande fornlämningsmiljöer. Samtidigt görs de tillgängliga genom skyltar, p-platser, stättor, vandringsleder m.m. Ett flertal av dessa områden finns med i kommunernas turistinformation på hemsidor, turistkartor och broschyrer. Länsstyrelsens nya informationsmaterial om världsarvet Södra Ölands odlingslandskap är direkt anpassat till en användning i turist-sammanhang.

Det finns, såväl på Öland som i andra delar av länet, en stor potential för ytterligare utveckling av turistnäringen.

Regional landskapsstrategi

Under 2009 har inget arbete med regional landskapsstrategi utförts.

Landsbygdsprogrammet och miljömål

Landsbygdsprogrammet 2007-2013 innehåller olika åtgärder som syftar till att nå uppfyllelsen för ett flertal miljömål. Miljöersättningar samt projektstöd för anläggning och restaurering av våtmarker och restaurering av slätterängar och betesmarker har direkta effekter genom att det är ersättningar för utförda åtgärder. Inom *Kompetensutveckling för lantbruket* sker ett pådrivande och förebyggande arbete genom enskild rådgivning, kurser och studieresor, i syfte att öka lantbrukarnas kunskap om och inspiration till miljöförbättrande åtgärder.

Rådgivning och övriga aktiviteter inom Kompetensutveckling för lantbruket genomförs i samarbete med, och delvis av, fristående aktörer och organisationer inom lantbruksnäringen.

Inom Landsbygdsprogrammet har Länsstyrelsen varit huvudansvarig för kompetensutveckling till lantbrukare inom miljöområdet. Länsstyrelsen har upphandlat rådgivningstjänster men har även i egen regi bedrivit rådgivning och utbildning med utgångspunkt från miljömålen Ett rikt odlingslandskap, Giftfri miljö, Grundvatten av god kvalitet, Ingen övergödning, Myllrande våtmarker och Hav i balans samt levande kust och skärgård samt målet för ekologisk odling och inom området ökad djurvälstånd.

Inom målområde Giftfri miljö, har Länsstyrelsen arbetat med rådgivning och den obligatoriska utbildningen för professionella användare av växtskyddsmedel. Den särskilda satsningen *Greppa näringen* har fortsatt under 2009. Syftet är att förbättra och effektivisera hanteringen av växtnäring på gårdsnivå. Inom *Greppa näringen* ges även enskild rådgivning om användning av bekämpningsmedel. Insatser har även gjorts för att öka jordbrukets omställning till ekologisk produktion, vilket leder till att användningen av växtskyddsmedel totalt sett minskar. Därutöver förmedlar Växtskyddscentralen i Kalmar veckovis i s.k. Växtodlingsbrev sina inventeringsresultat av växtskadegörarangrepp som underlag för behovsanpassad kemisk bekämpning.

Inom målområdet Ingen övergödning har Länsstyrelsen arbetat med rådgivning och utbildning inom växtnäringens område. Satsningen *Greppa näringen* utnyttjar flera kompetenser vid rådgivningen, som exempelvis handlar om utfodring, växtnäring, våtmarker och lantbruksbyggnader. Projektstödet används för anläggning av våtmarker och investeringsstöd utnyttjas till åtgärder som ger ökade och förbättrade miljöeffekter inom jordbruket.

Miljömålet Myllrande våtmarker – (beträffande projektstöd, se miljömålet Ingen övergödning). Länsstyrelsen har arbetat med rådgivning för att anlägga och sköta våtmarker. Syftet är att öka andelen våtmarker främst i områden där risken för övergödning är stor, men även att åter-skapa och öka den biologiska mångfalden.

Miljömålen Ett rikt odlingslandskap och Hav i balans samt levande kust och skärgård – Länsstyrelsen arbetar med rådgivning och utbildning för att stärka och bevara odlingslandskapets natur och kulturvärden. Särskilda rådgivningsinsatser har riktats till lantbrukare som sökt miljöersättning för skogsbete, mosaikbete samt restaurering av slätter och betesmarker. Övrig verksamhet i syfte att bevara och förstärka natur och kulturvärden i odlingslandskapet har gjorts i form av enskild rådgivning, särskilda kurser och byvandringar. Även rådgivningen för att öka den ekologiska produktionen borde leda till ökad hävd av betesmarkerna, främst beroende på att det i ekologisk produktion ställs högre krav på betesdrift. Projektstöd används för restaurering av betesmarker och slätterängar. Genom rådgivning och projektstöd ökar förekomsten av nämnda marker.

För att stimulera en ökning av den ekologiska produktion i länet genomförs inom Landsbygdsprogrammets kompetensutvecklingsprojekt omställningsrådgivning till lantbrukare som står i begrepp att gå över till ekologisk produktion. Kompetensutvecklingen bedrivs i Länsstyrelsens regi, men även genom externa aktörer som upphandlats av Länsstyrelsen. Förutom rådgivning genomförs även kursverksamhet inom området, liksom fältvandringar och studieresor m.m. Ett återkommande nyhetsbrev EkoNytt produceras och distribueras till länets lantbrukare. Vid handläggning av företagsstöd prioriteras bl.a. investeringar som görs för ekologisk produktion, alltifrån byggnation av mjölkstall till förädling av ekologiska produkter.

Livsmedelspolitik och miljömål

En helhetssyn på livsmedelsproduktionen är en nödvändig förutsättning för såväl människors som djurs hälsa och miljö. Historiskt var det just folkhälsofrågor och kopplingen till smittsamma djursjukdomar, djurhälsa, djurproduktion och hantering av livsmedel som låg till grund för att länsveterinärfunktioner inrättades på 1800-talet. Länsstyrelsen är den enda administrativa nivå som hanterar det samlade regelverket om djurskydd, djurhälsa, smittskydd och livsmedel.

Sveriges fleråriga kontrollplan för livsmedelskedjan är fastställd för 2010-2013 med gemensamma och specifika mål för livsmedel, foder, djurhälsa, djurskydd och växtskydd i enlighet med förordning (EG) nr 882/2004 (kontrollförordningen). Den 1 januari 2009 flyttades ansvaret för djurskyddskontrollen och kontrollen av livsmedel och foder i primärproduktionen från kommunerna till länsstyrelserna. Utifrån tilldelade medel för den nya verksamheten och tidigare befintliga resurser arbetar Länsstyrelsen i större eller mindre omfattning med dessa frågor dvs. livsmedelskontroll (inkl. revision av och tillsynsvägledning för kommunerna, registrering och kontroll av livsmedelsföretag i primärproduktionen), djurskydd (inkl. den operativa djurskyddskontrollen, djurmiljö, förprovning av djurstallar), smittskydd (epizootier, zoonoser, djurhälsa, djurhälsokontroller, animaliska biprodukter, semin), veterinär tillsyn (inkl. organisation, läkemedel), kontroll av foder i primärproduktionen samt växtskydd (behörighetsutbildningar, rådgivning om bekämpningsmedel).

Ärendehanteringens knyts ihop inom ämnesområdena och hanteras tvärsektorielementellt med exempelvis frågor som avfall, hushållning med mark och vatten, utsläpp i miljön, humant hälso- och smittskydd osv. Förhoppningsvis erhålls synergieffekter i hela verksamheten men Länsstyrelsens totala resurser för hela verksamheten är små. Effektiva åtgärder måste vidtas i alla led i livsmedelskedjan för att livsmedel

som inte är säkra inte ska nå konsumenterna. Länsstyrelsen kan dock inte genomföra kontroller i livsmedelskedjan på ett sätt som konsumenterna kan förvänta sig. Detta kan allvarligt skada konsumenternas förtroende för svenska livsmedel. Om länsstyrelserna inte får resurser som motsvarar kraven i kontrollförordningen kan den ringa kontrollverksamheten som Länsstyrelsen orkar med bidra till att uppsatta nationella mål för livsmedelssäkerhet, för folkhälsan men även andra mål som exempelvis miljö kvalitetsmål (både nationella och regionala) inte nås.

Transportpolitik och miljömål

Länsstyrelsens viktigaste insatser inom ramen för transportpolitiken och miljömålen är att delta i samråd om infrastrukturens utveckling i länet och vid projektering och genomförande se till att dessa uppfyller flera miljömål. Även detta år har Länsstyrelsen starkt betonat vikten av att väg E22 och järnvägsnätet i länet uppgraderas till rimlig standard och särskilt med hänsyn till den tillväxt som nu råder i länet. I övrigt har fokus legat på att;

- påtala behovet av upprustning av Kust till Kustbanan, särskilt delen Emmaboda – Karlskrona samt Tjust-, respektive Stångådalsbanorna. Målet är att stärka järnvägens konkurrenskraft i länet samtidigt som lokala miljöintressen tas till vara
- samråd om infrastruktur ska ske i tidiga skeden så att intrång i känsliga natur- och kulturmiljöer kan undvikas, förebygga andra miljöproblem samt tidigt planera skydds- och ev. kompensationsåtgärder. Länsstyrelsen har en kontinuerlig dialog med framförallt Vägverket och dess konsulter vars syfte bl.a. är att tillgodose detta.
- höja kvalitén i underlagen för miljökonsekvensbeskrivningar.
- besvarat ett flertal infrastrukturrelaterade remisser och bl.a. understrukt

behovet av att anlägga ett tydligare miljöperspektiv i infrastrukturfrågorna.

- Länsstyrelsen har deltagit i diskussioner med Regionförbundet och länets kommuner beträffande kommande planeringsperiod. Länsstyrelsens roll blir att i första hand att delta vid miljöbedömningar i de regionala planerna, samt att tillhandahålla planeringsunderlag och vara samrådspart.

Kulturmiljövård och miljömål

Ett målinriktat arbete med att genomföra kulturmiljöinriktade åtgärder inom det regionala miljömålsarbetet har försvårats av att inga öronmärkta resurser för miljöarbete har tillförts kulturmiljöområdet.

Bidrag till byggnadsvård har främst styrts till agrara bebyggelsemiljöer. En skrift med historik, samt råd om bevarande och vård av båthus och sjöbodas på Öland och en liknande skrift om öländska väderkvarnar har producerats under året.

Inom ramen för ett RUS-finansierat utvecklingsprojekt har Länsstyrelsen, i samarbete med Länsstyrelsen i Västerbottens län, studerat i vilken utsträckning befintligt kunskapsunderlag för kulturmiljön kan användas för uppföljning av kulturmiljövårdens bevarande i och vid vattendrag i förhållande till miljömålet Levande sjöar och vattendrag.

Fiskevård och miljömål

Med stöd av det statliga fiskevårdsanslaget 1:17, insatsområdet - ”skydd och utveckling av akvatiska miljöer” - inom strukturstödet till fiskerinäringen (EFF), medel från åtgärdsprogrammet för hotade arter (ÅGP), medel för biologisk återställning och andra projektmedel har Länsstyrelsen tillsammans med föreningar, kommuner samt enskilda mark- och kraftverksägare, bedrivit en varierad fiskevård.

Arbetet har planerats utifrån *Fiskevårdsplan Kalmar län* som utgår från avrinningsområdenas gränser (läns- och

kommunöverskridande) i linje med vattendirektivet. Planen omfattar ca 400 åtgärds-punkter.

Under året har tre våtmarker på sammanlagt fyra hektar anlagts i Danesjökanalen, Kalmar kommun, i syfte att gynna vårlekande sötvattensarter, främst gädda och abborre. Tidigare inventeringar har konstaterat att det går upp lekmogen fisk i kanalen vilket ger goda förhoppningar om ett lyckat resultat för åtgärdens syfte. Markägare har varit mycket positiva och delaktiga i projektet i sin helhet.

I det ständigt pågående arbetet att förbättra olika fiskarters vandringsmöjligheter har en rad åtgärder genomförts både vad gäller upp- och nedvandring. Förprojektering för omlöp vid Torsrums kraftverksstation, Alsteråns avrinningsområde är klara och ålyngels chanser att vandra förbi Skaftets kraftverksstation och Gölpanns spärrdamm, Botorpsströmmens avrinningsområde, har förbättrats avsevärt.

Biotopvård i Emåns nedre delar till förmån för lekande öring och lax har prioriterats tillsammans med det löpande arbetet att tillgodose vandring förbi kraftstationerna i Karlshammar och Emsfors. Karlstads universitet bedriver dessutom ett mycket intressant projekt vid Finsjö för nedvandring av vuxen fisk. Preliminära resultat pekar på en avsevärd förbättring vad gäller överlevnad.

Ett miljöövervakningsprogram för Emåns malbestånd har initierats i samarbete med länsstyrelserna i Kronobergs- och Södermanlands län. Malarna individuellt märks med ett elektroniskt chip och kan identifieras vid en eventuell återfångst. Metoden kommer att ge värdefull information om den svenska malen som för tillfället är akut hotad enligt rödlistan. Provfisken och DNA-prover rapporteras kontinuerligt till Fiskeriverkets Sötvattenslaboratorium. Ett uppföljande malprovfiske har också genomförts i Försjön, Viråns avrinningsområde, enligt övervakningsprogrammets metodik.

Genomförda åtgärder ligger i linje med att uppnå miljömålen, stärka den biologiska mångfalden, bevarandaspekter samt ge nödvändig kunskap om skyddsvärda fiskbestånd samt att uppnå god ekologisk status enligt vattenförvaltningen.

Energiomställning och miljömål

En avgörande faktor för att klara miljömålen inom klimatområdet är att ställa om energisystemet från fossila bränslen till förnybara. Kalmar län tillgodoser redan idag mer än hälften av sitt energibehov med biobränsle. Målet för energiomställningen är att till 2030 ersätta fossilt bränsle med förnybar energi så att inget nettoutsläpp av fossil koldioxid sker från länet och samtidigt minska elförbrukningen så mycket som möjligt. Länsstyrelsen samarbetar med Regionförbundet för att nå miljömålet En fossilbränslefri region år 2030. Länsstyrelsen deltar även tillsammans med Regionförbundet, Landstinget och samtliga kommuner i länet i programmet *Uthållig kommun*. (Se vidare åiterrapportering 8, Regional tillväxt.)

När det gäller vindkraftsutbyggnaden har Länsstyrelsen fortsatt agera för att kommunerna tar fram översiktsplaner för lokalisering av vindkraft och påtalat vikten av att söka det särskilda planeringsstödet hos Boverket för vindkraftsplanering.

Skogspolitiken och miljömålen

Länsstyrelsens viktigaste operativa miljömålsarbete inom sektorn skogspolitik bedrivs främst genom att skydda värdefulla naturområden på skogsmark som naturreservat. Ett annat viktigt skyddsinstrument som Länsstyrelsen förfogar över för att skydda naturvärden i skog är att teckna naturvårdsavtal med berörda fastighetsägare. Hittills har denna skyddsform främst använts som en övergångslösning för att avvärja avverkningshot mot skogsbestånd inom områden som är tilltänkta för naturreservatsbildning men framöver förväntas naturvårdsavtal få större betydelse mer

generellt på mark där det bedöms som ett lämpligt skyddsinstrument.

Genom sitt arbete med biotopskydd och naturvårdsavtal bidrar också Skogsstyrelsen till att det regionala miljömålet avseende skydd av värdefull skogsmark uppnås. För genomförande av andra regionala miljömål som berör skogen, exempelvis ökad mängd död ved, större areal äldre lövrik skog respektive gammal skog, ökat inslag av gamla träd samt skydd av forn- och kulturlämningar i skogen ansvarar Skogsstyrelsen i samarbete med skogsnäringen.

Ett viktigt strategiskt instrument för att nå de regionala miljömålen för miljö kvalitetsmålet Levande skogar är den regionala strategi för formellt skydd av skog som Länsstyrelsen utarbetat tillsammans med Skogsstyrelsen. Syftet med strategin är att konkretisera genomförandet av det nationellt fastställda arealmålet för områdesskydd av skog och ange hur prioriteringar skall ske vid urval av områden som kan bli föremål för formellt skydd.

Naturvård och miljömål

Höga natur- och kulturvärden är viktiga förutsättningar för utvecklingen i länet. De kultur- respektive naturvärden som karakteriserar länet är av stor betydelse såväl för besöksnäringen som för ett attraktivt permanentboende. Genom sitt ansvar bl.a. i kommunernas planprocess och för kultur- och naturmiljöfrågor verkar Länsstyrelsen aktivt för att såväl bevara som utveckla länets värden. Utbytet av kunskap, erfarenheter och goda exempel är väsentligt för att förbättra samarbete och förståelse mellan olika aktörer i landskapet: natur- och kulturmiljövårdare, turistfrämjande verksamhet, regional utvecklingsverksamhet, näringsliv, ideella organisationer, markägare och boende.

Länsstyrelsen satsar årligen stora resurser på skötsel av skyddade natur- och kulturmiljöer för att göra dem tillgängliga för friluftsliv och turism. Satsningen på åtgärder för hotade arter innebär en möj-

lighet att restaurera marker även utanför länets skyddade områden. Skötsel av skyddad natur, samt åtgärder för hotade arter är ett viktigt bidrag för uppfyllandet av flera miljömål. (Se vidare under uppdrag 49 för en mer utförlig redovisning.)

Lokala naturvårdssatsningen (LONA) och lokala vattenvårdsprojekt (LOVA) är andra exempel där Länsstyrelsen genom att stödja det lokala engagemanget för naturen bidrar till ökad lokal kunskap och en stärkt bas för den lokala och regionala utvecklingen.

Insatser för att utveckla arbetsformerna för samordning av miljömålsarbete med miljö tillsynsarbete och miljö övervakning

Länsstyrelsen deltar i de årliga projekt som initieras och samordnas av Miljösamverkan Sydost. Valet av projekt sker utifrån kommunernas och länsstyrelsernas behov, vilket medför ett aktivt deltagande i projekten hos samtliga parter, samt utifrån att projekten ska ge miljömålsuppfyllelse.

Miljöövervakningens uppgift är att följa och beskriva miljö tillstånd och miljö hot samt förse avnämarna med miljö övervakningsdata. Ett av huvudsyftena med den regionala miljö övervakningen är att ta fram underlag för uppföljning av de regionala miljömålen. Huvuddelen av den regionala miljö övervakningen av vatten sker genom kontrollprogram kopplade till de miljö farliga verksamheter som bedrivs i länet s.k. recipientkontroll. Övervakning av luft sker genom Kalmar läns luftvårdsförbund. Genom övervakning av fåglar och groddjur följer den terrestra miljö övervakningen upp förändringar i biotoper och den biologiska mångfalden. Under 2009 har två rapporter om fågelfaunans utveckling i länet publicerats. Slutsatsen är att miljömålen Ett rikt odlingslandskap samt Ett rikt växt och djurliv inte uppfylls.

Under 2009 har ett nytt program för regional miljö övervakning under perioden 2009-2014 beslutats. Revideringen har fokuserat på kopplingen till regionala

miljömål och krav enligt vattenförvaltningen. I detta arbete har också miljömålskoordinatören deltagit.

För att göra uppgifter om miljöförhållandena lättillgängliga, bl.a. för uppföljning av miljömålen, arbetar Länsstyrelsen kontinuerligt med att förbättra och uppdatera regionala databaser för miljöövervakningsdata.

Länsstyrelsen deltar i arbetet med det regionala uppföljningssystemet (RUS) för miljömålen. Under 2009 har 77 miljömålsindikatorer med regional upplösning uppdaterats. Länsstyrelsens miljömålskoordinator deltog också vid den årliga

RUS-träffen, vars syfte är att diskutera utvecklingen av miljömålluppföljningen.

På uppdrag av Miljömålsrådet gjorde Länsstyrelsen under hösten en samlad bedömning av möjligheten att på regional nivå nå miljökvalitetsmålen och Kalmar läns 93 regionala miljömål. Arbetet rapporterades in direkt på Miljömåls-portalen, <www.miljomal.se>, där allmänheten kan följa utveckling i länet.

Minskad användning av bekämpningsmedel, minskade växtnäring förluster samt utveckling av ekologisk produktion

För redovisning, se rubriken Landsbygdsprogrammet och miljömål.

49. Länsstyrelsernas arbete med skydd och skötsel av värdefulla naturområden och hotade arter ska bedrivas så att biologisk mångfald bevaras och nyttjas på ett hållbart sätt.

Länsstyrelserna ska översiktligt redovisa viktigare insatser inom området.

Länsstyrelserna ska särskilt redovisa

- insatser i naturvårdsarbetet när det gäller stärkt dialog med medborgarna och ökad lokal delaktighet i skydd och skötsel av naturvärden, samt
- hur arbetet fortlöper med genomförandet av länsvisa strategier med utgångspunkt i den nationella strategin för formellt skydd av skog

Översiktlig redovisning av viktiga insatser

Skydd av värdefulla områden (inkl. Natura 2000 och myrskyddsplan)

Under 2009 har arbetet med naturreservatsbildning omfattande inventeringar, avgränsningar, markägarförankringar samt upprättande av beslut och skötselplaner bedrivits i 35 områden.

Länsstyrelsen har under året tagit beslut att bilda av fem nya naturreservat och beslutat om utökning av tre befintliga naturreservat. Genom besluten har den sammanlagda arealen skyddad mark i länets naturreservat ökat med 710 ha. varav 578 ha. utgörs av produktiv skogsmark. Därmed omfattas 14 515 ha. (2,1 %) av den produktiva skogsmarken i länet av områdesskydd

varav 10 667 ha. (1,5 %) har föreskrifter som ger fullgott skydd för skogen. För ängs- och naturbetesmarker samt myr omfattas 13 200 ha. (24,4 %) respektive 1 270 ha. (6,0 %) av länets areal av respektive naturtyp av områdesskydd.

I Kalmar län fanns vid 2009 års slut två nationalparker, 185 naturreservat (inkl. naturvårdsområden) varav 7 är kommunala, 121 fågel- och sälskyddsområden, varav fyra områden är skydd för säl, samt 215 naturminnen. Totalt omfattas 62 388 ha. i länet av ovan nämnda områdesskydd.

I länet finns 31 särskilda skyddsområden enligt fågeldirektivet (60 791 ha.) och 172 områden av gemenskapsintresse enligt

habitatdirektivet (90 975 ha.) som godkända av regeringen. Då de flesta områden är överlappande ger det en totalareal på 91 292 ha. inom Natura 2000 varav 44 427 ha. överlappas av naturreservat. Av detta är 40 263 ha. vattenområde (sötvatten och hav). Detta ger en total landareal på 50 712 ha. vilket är 4,5 % av länets landareal som är på 1 126 000 ha.

Av länets objekt i myrskyddsplanen är 13 områden skyddade. Tio är oskyddade och ingår inte i områden som planeras bli reservat inom överskådlig framtid. Det pågående säkerställandearbete i länet prioriterar värdefull skog i enlighet med miljö kvalitetsmålet Levande skogar, där hoten anses större än för våtmarkerna.

Länsstyrelsen har under 2009 förhandlat om naturvårdsavtal inom fyra utredningsområden som är prioriterade för områdeskydd. I tre fall har ärendena aktualiserats som en följd av att anmälningar om skogsavverkning har inlämnats till Skogsstyrelsen och i det fjärde fallet efter att fastighetsägaren i samband med ett ägarskifte själv väckt frågan om lämplig förvaltning av nyckelbiotoper och andra skogliga naturvärden på fastigheten. Länsstyrelsen har gjort bedömningen att naturreservat egentligen är den lämpligaste skyddsformen för samtliga dessa objekt men att det i nuläget saknas personella och ekonomiska resurser att påbörja reservatsbildning. För att under en övergångsperiod säkerställa naturvärdena har därför Länsstyrelsen erbjudit berörda fastighetsägare möjligheten att teckna ett naturvårdsavtal som innebär att de får ekonomisk ersättning för att de avstår att avverka under avtalsperioden. När Länsstyrelsen så småningom aktualiserar bildandet av naturreservat är avsikten att detta relativt kortsiktiga naturvårdsavtal ska kunna ersättas av en mer långsiktig uppgörelse i form av ett avtal om intrångsersättning alternativt köpekontrakt. Under 2009 har överenskommelse om naturvårdsavtal omfattande ca 14 ha. tecknats i ett av de ovan nämnda objekten. Förhandlingarna med övriga berörda fastighetsägare har i

nuläget ännu inte lett fram till att någon uppgörelse om naturvårdsavtal har kunnat träffas.

Förvaltning och skötsel av skyddade områden (inkl Natura 2000)

Förvaltning och skötsel av naturreservat och Natura 2000-områden sker kontinuerligt och verksamheten berör miljö kvalitetsmålen Levande sjöar och vattendrag, Hav i balans samt levande kust och skärgård, Myllrande våtmarker, Levande skogar och Ett rikt odlingslandskap. Omfattningen styrs till största delen av medelstilldelning från Naturvårdsverket men vissa åtgärder finansieras med stöd av EU-medel, via lokala och regionala myndigheter, ideella organisationer, föreningar och privatpersoner. En viktig finansieringskälla för skötsel av betesmarkerna inom skyddade områden är Landsbygdsprogrammets miljöersättningar.

Jämfört med andra län har Kalmar en mycket stor areal värdefulla ängs- och naturbetesmarker skyddade som naturreservat och Natura 2000. Till stora delar utgörs denna areal av alvar- och sjömarker på Öland där länet har ett internationellt ansvar för att bevara och sköta dessa marker. Betydande insatser görs bl.a. genom röjning och stängsling för att underhålla naturbetesmarker eller restaurera och återuppta betet i igenväxta områden.

Även i skogsreservaten krävs ofta aktiva åtgärder för att uppnå syftet med reservatet. Detta gäller i första hand lövskogar men i länet finns också värdefulla barrskogar som sköts genom naturvårdsbränning. Denna åtgärd kräver omfattande planering och är resurskrävande, men samtidigt ett viktigt instrument för att bibehålla de mycket höga värden som finns knutna till brandpräglade skogar. Under 2009 startade ett statligt finansierat treårigt projekt kring naturvårdsbränning. Länsstyrelsen i Kalmar län är huvudman för projektet som även omfattar fyra andra län. Syftet med projektet är att ta fram verktyg

och samarbetsformer för att kunna utveckla, organisera, strukturera och konkretisera arbetet med naturvårdsbränning.

Aktuella skötselplaner med tydliga bevarandemål och skötselåtgärder är ett viktigt verktyg för att kunna bedriva en bra skötsel i skyddade områden. Arbetet med att revidera gamla skötselplaner pågår kontinuerligt och under 2009 har fem områden fått nya skötselplaner, tre av dem i samband med utökning av befintliga reservat.

Uppföljning av bevarandemål och skötselåtgärder i skyddade områden är viktig för att veta om skötseln är ändamålsenlig och kostnadseffektiv. Naturvårdsverket driver ett projekt för att lägga grunden till ett uppföljningssystem inom skyddade områden och Natura 2000. Under 2009 har inom Natura 2000-områden gjorts uppföljning av vissa kärlväxter, samt fågelinventeringar på Öland och i Västerviks skärgård. Med anledning av de kraftigt minskande populationerna av vissa vadare på Öland påbörjades 2007 ett treårigt försöksprojekt för att utreda predationens betydelse för vadarfåglars häckningsframgång. Projektet kommer troligtvis att förlängas ytterligare två år. Mindre inventeringar har också genomförts för uppföljning av särskilda skötselåtgärder, t.ex. uppföljning av insekter efter naturvårdsbränning.

Förutom direkta insatser inom skyddade områden för att bevara den biologiska mångfalden görs insatser för att främja friluftslivet genom byggande och underhåll av fågeltorn, leder, stättor, spänger, informationsskyltar, m.m. Informationen om skyddade områden på Länsstyrelsens hemsida uppdateras kontinuerligt. I samband med att anläggningar för friluftslivet i naturreservaten byts ut eller nybyggs arbetar Länsstyrelsen löpande med att i möjligaste mån tillgänglighetsanpassa dessa. I länet finns två naturum som Länsstyrelsen ansvarar för och förnyelse av informationen i dessa sker kontinuerligt. I Trollskogens naturum och Ottenby naturum liksom i Blå Jungfruns nationalpark finns guidepersonal under besöks säsongen.

Länsstyrelsen ansvarar också för naturinformation vid Träffpunkt Öland.

Åtgärdsprogram för hotade arter

Arbetet med Åtgärdsprogram för hotade arter (ÅGP) utförs på uppdrag av Naturvårdsverket. Totalt ska 214 åtgärdsprogram som berör 390 arter tas fram i Sverige. Kalmar län berörs av en stor andel av dessa (107 ÅGP:n = 50 % och 189 arter = 48 %). Länsstyrelsen i Kalmar har nationellt ansvar för framtagande och genomförande av 14 åtgärdsprogram. Sju av dessa program är fastställda av Naturvårdsverket; lavdagsvärmare (2004), korthalsad majbagge (2005), spansk fluga (2006), öländsk tegel-lav (2006), vädndärfjäril (2009), svampar i kalkrika, ädellövbärande fodermarker (2009) och större ekbock (2009). Under 2009 har ett omfattande arbete gjorts för framtagandet av ÅGP för långbensgroda, hotade larvmördare, storviol, ängshök, hotade bin på salix, skärrande gräshoppa och stäppfingersvamp. Fyra av dessa program är i slutfasen och kommer att fastställas senast under 2010.

Arbetet med hotade arter är mycket komplext och kräver en stor del tvärsektorieellt arbete vid Länsstyrelsen samt även externa samarbetspartners som t.ex. Skogsstyrelsen, Jordbruksverket, Fiskeriverket, länets kommuner samt ett flertal ideella organisationer. Huvudmomenten i arbetet har under året varit inventering, uppföljning av åtgärder, övervakning av populationer, inhämtande av ny kunskap, biotopvård, restaurering och nyskapande av livsmiljöer, områdesskydd, t.ex. genom naturvårdsavtal, omprövning av gällande bestämmelser, information och evenemang, utbildning och rådgivning.

De restaureringsinsatser, som påbörjades under 2008 i ett stort område i Mittlandets södra del på Öland, har fortsatt under 2009. Området hyser extremt höga biologiska värden och berör flera åtgärdsprogram; bl.a. storviol, vädndärfjäril, korthalsad majbagge, svartfläckig blåvinge, spansk fluga, stortapetsarabi, svartpältsbi, insekter

på stäppartad torräng, stäppfingersvamp, svampar i kalkrika, ädellövbärande fodermarker och vildbin på ängsmark. Stora röjningar har utförts, både manuellt och maskinellt, och i flera fall har hägn satts upp och bete har återinförts för att trygga den långsiktiga skötseln.

Inom ramen för åtgärdsprogramarbetet har även en rad fältinventeringar genomförts. Bland annat har större vattensalamander och skyddsvärda träd inventerats på fastlandet, kornknarr och alvarlarvmördare på Öland medan t.ex. bibagge, gaddsteklar (berör många ÅGP:n) och svartfläckig blåvinge inventerats i hela länet. Bland de mer sensationella fynden kan nämnas ett återfynd av en alvarlarvmördare som fångades och märktes 2007. Genom inventeringarna har Länsstyrelsen också fått kännedom om nya ÅGP-arter i länet, bl.a. läppsandbi, stamkvastmossa, kornsparv och bibagge.

Under 2009 har Länsstyrelsen, utöver de ovan nämnda, arbetat med ytterligare ett 30-tal ÅGP, bl.a. bredbandad ekbarkbock, rikkärr, gulfläckig igelkottspinnare, grönfläckig padda, svartpälsbi, flodpärlmussla, kronärtsblåvinge, hotade åkerogräs, skalbaggar på nyligen död tall, vildbin på ängsmark, mal, havsörn samt vitryggig hackspett.

Insatser i naturvårdsarbetet när det gäller stärkt dialog med medborgarna och ökad lokal delaktighet i skydd och skötsel av naturvärden

Länsstyrelsen menar att samarbetet mellan myndigheter på lokal, regional och nationell nivå, liksom den lokala delaktigheten inför beslut och åtgärder, är viktiga förutsättningar för att skyddade natur- och kulturmiljöer skall ses som en resurs och en möjlighet.

Insatser inom förvaltning och skötsel av skyddade områden

Vid skötsel av de skyddade områdena sker kontakter och samråd med markägare, brukare och andra som kan beröras. Åt-

gärder genomförs ofta av lokalt upphandlade entreprenörer. Vid vissa typer av åtgärder (t.ex. naturvårdsbränning) eller vid åtgärder i tätortsnära, publika områden informeras allmänheten via press och eller skyltar som upplyser om vilka åtgärder som planeras och varför. Under 2009 påbörjade ett statligt finansierat treårigt projekt kring naturvårdsbränning tillsammans med fyra andra län. Ett viktigt mål inom detta projekt är en ökad kunskap och förståelse för naturvårdsbränning hos allmänheten.

Inom ramarna för den nationella informationssatsningen Naturens År har Länsstyrelsen under 2009 anlitat lokala entreprenörer för guidning i tjugo naturreservat.

Insatser inom arbetet med åtgärdsprogram för hotade arter (ÅGP)

En väl fungerande dialog med allmänheten är central i arbetet med hotade arter. Det är viktigt att skapa förståelse för varför Länsstyrelsen arbetar med artbevarande och att förklara att en art kan ha stor betydelse för ett helt ekosystem. I ÅGP-arbetet sker en fortlöpande dialog med markägare, brukare, intresseföreningar m.fl. inför de åtgärder som ska genomföras. Under 2009 har tre faktablad producerats (skyddsvärda träd, kronärtsblåvinge och grönfläckig padda) för målgruppen markägare/brukare och en intresserad allmänhet. Tre utställningsskärmar har tagits fram; en med övergripande information om ÅGP, en som handlar om värdet av blomrika miljöer och en om sandiga marker. Skärmarna har ställts ut vid större evenemang under året som exempelvis Naturforum under Ölands skördefest och står sedan hösten 2009 i Ottenby naturum.

Inom åtgärdsprogrammet för grönfläckig padda deltar Länsstyrelsen i LIFE-projektet *Rehabilitation of the Baltic Coastal Lagoon Habitat Complex*, kallat *LIFE BaltCoast*. LIFE BaltCoast är ett internationellt naturvårdsprojekt med fokus på Östersjöns kustlaguner och strandängar, samt ett antal vadare och groddjur. Del-

tagare i projektet kommer från Sverige, Danmark, Tyskland, Litauen och Estland. Länsstyrelsen i Kalmar läns delaktighet handlar främst om att sprida sina erfarenheter om vikten av dialog med markägare, brukare, forskare, ideell naturvård och andra myndigheter för att nå framgång i naturvårdsarbetet. Tre Natura 2000-områden på Öland ingår i projektet. De representerar olika markägarförhållanden (statlig, privat och samfällad mark) vilket gör att dialogen ser olika ut inför genomförandet av åtgärder som anläggande av våtmarker och introduktion av grönläckig padda. Under 2009 har workshops, markägarmöten, informationsbrev, artiklar, broschyrer och guidade turer genomförts.

Den 23 september deltog Länsstyrelsen i Naturforum på Öland. Naturforum är ett arrangemang som genomförs i ett samarbete mellan Länsstyrelsen, Station Linné, Ölands Naturskyddsförening, Ölands Ornitologiska Förening, Ölands Botaniska Förening och Föreningen SydOstentomologerna. Arrangemanget har formen av en mäsas, där mötet mellan naturintresserade människor står i fokus. Temat för 2009 var naturen i trädgården och det lockade ungefär 400 besökare.

Lokala naturvårdsprojekt (LONA)

Regeringen avsatte totalt 300 mnkr för lokal naturvård under åren 2004-2006. Naturvårdsnytta, lokala initiativ, lokal drivkraft, ökad tillgängligheten, friluftsliv, samverkan och partnerskap var några av nyckelorden för satsningen. Under 2004-2006 inkom totalt 140 projektansökningar från länets kommuner. Av dessa beviljades 82 stycken statsbidrag. Under 2009 har 14 projekt slutrapporterats

och godkänts. 14 naturvårdsprojekt pågår fortfarande och ska avslutas under 2010.

Övriga dialog- och informationsinsatser

Under 2009 har sex medarbetare vid Länsstyrelsen deltagit i Naturvårdsverkets utbildning *Dialog för naturvården*.

Regional strategi för formellt skydd av skog

I början av 2006 beslutade Länsstyrelsen och Skogsstyrelsen gemensamt om en regional strategi för formellt skydd av skog. Den regionala strategin är ett viktigt styrinstrument för arbetet med områdeskydd på skogsmark i enlighet med det regionala delmålet Långsiktigt skydd av skogsmark inom miljö kvalitetsmålet Levande skogar (se åiterrapportering 48 rubriken Skogspolitiken och miljömålen).

Enligt det regionala delmålet och skogsstrategin ska 14 600 ha. produktiv skogsmark i länet ha säkerställts genom områdesskydd senast 2010, varav 10 950 ha. som naturreservat. Inom säkerställandearbetet är därför skydd av skog högt prioriterat men verksamheten berör också flera andra miljö kvalitetsmål som Ett rikt odlingslandskap, Levande sjöar och vattendrag, Hav i balans samt levande kust och skärgård och Myllrande våtmarker.

Länsstyrelsen har under året arbetat vidare med genomförande av den regionala skogsstrategin utifrån en objektlista som är upprättad enligt strategins riktlinjer för prioritering. Under 2009 har 636 ha. produktiv skogsmark säkerställts genom naturreservatsbildning (578 ha.) eller uppgörelser om köp/intrångsersättning i blivande naturreservat (58 ha.).

50. Länsstyrelserna ska senast den 31 december 2011 ha genomfört arbetet med kompetenshöjande åtgärder för länsstyrelsernas hantering av rovdjursfrågor beträffande varg, järv, björn, lo och kungsörn. Länsstyrelserna ska redovisa vilka åtgärder som genomförts.

Kompetenshöjande åtgärder rovdjursfrågor

Länsstyrelsen har under 2009 utbildat två kvalitetssäkrare av rovdjursobservationer. Samtliga kvalitetssäkrare och besiktningsmän i Kalmar län har deltagit i konferensen

Kompetensutveckling rovdjur södra Sveriges länsstyrelsepersonal den 1 till 3 december på Grimsö forskningsstation i Bergslagen.

51. Länsstyrelserna ska senast den 31 december 2014 ha avslutat översynen av det utvidgade strandskyddet inom respektive län. Länsstyrelserna ska redovisa sitt arbete med översynen.

Arbetet med utvidgat strandskydd

Arbetet med översyn av det utvidgade strandskyddet har inletts. Det inledande arbetet har bestått av genomgång av befintligt analogt och digitalt material. Materialet har kvalitetssäkrats samt en behovsanalys av nödvändiga kompletteringar har

utförts. Det första område som ska ses över är Öland. Detta utförs tillsammans med de berörda kommunerna. En fortsättning av uppdraget med slutår 2014 förutsätter att Länsstyrelsen får fortsatt medelstillsättning för uppdraget.

Åtterrporteringskrav gällande vissa länsstyrelser

53. De länsstyrelser som är vattenmyndigheter ska översiktligt redovisa viktigare insatser samt särskilt redovisa en sammanställning av vattenmyndigheternas insatser i hela vattendistriktet.

De viktigaste insatserna i sydöstra vattendistriktet

Under 2004 påbörjades arbetet med att implementera EU:s ramvattendirektiv i Sverige genom att beslut togs om en uppdelning av Sverige i fem vattendistrikt med varsin beslutande vattendelegation. Samtidigt togs beslut om en förordning för hur arbetet skulle bedrivas. Under arbetets gång har Naturvårdsverket och Sveriges Geologiska Undersökning gett ut föreskrifter, handböcker och annat väglednings-

material. Detta år, 2009, har varit det sista i den första cykeln för vattenförvaltningen.

De första årens arbete för distriktet innebar fokus på sammanställning av material och kartläggning av de vattenförekomster, inland - grund och kustvatten, samt att statusklassa dem efter nya bedömningsgrunder. Länsstyrelserna i distriktet har huvudsakligen varit ansvariga för arbetet med stöd från Vattenmyndighetens kansli.

I Södra Östersjöns vattendistrikt finns ungefär 1 600 ytvattenförekomster, varav 480 vattenförekomster är sjöar, ca 960 är vattendrag och 170 är kustvattenförekomster. Av dessa bedöms ungefär 15 utgöra s.k. kraftigt modifierade vatten vilket innebär att de har förändrats för att t.ex. kunna leverera elkraft eller vara dricksvattentäkt. Vid kartläggning och analys av vattendistriktets vattenförekomster har det visat sig att åtminstone 670 ytvattenförekomster bedöms uppnå minst god ekologisk status, medan ca 920 ytvattenförekomster bedöms ha sämre ytvattenstatus.

Inom vattendistriktet finns det ca 480 grundvattenförekomster. 130 av dessa grundvattenförekomster har otillfredsställande kemisk grundvattenstatus vilket i de flesta fall beror på för höga halter av bekämpningsmedel.

Att kunna uppnå god vattenstatus till 2015 har bedömts som omöjligt i flera fall. För flertalet av vattenförekomsterna som t.ex. har stora övergödningsproblem har därför en tidsfrist beslutats så att god status skall uppnås först till 2021. Ytterligare underlag behöver tas fram för att kunna föreslå kostnadseffektiva åtgärder.

Allt framtaget samrådsmaterial har sammanställts i fyra dokument (*förslag till Förvaltningsplan, Miljökvalitetsnorm, Åtgärdsprogram och Miljökonsekvensbedömning*) som remitterats till ungefär 200 organisationer, centrala verk, branschorganisationer, länsstyrelser och kommuner.

Inom distriktet har sju samrådsmöten hållits under samrådstidens sex månader, ett i varje delområde (Motala Ström, Vättern, Emån, Smålandskusten, Blekingekusten, Skåne samt Gotland). Utöver dessa möten har länsstyrelserna genomfört ett stort antal samverkansmöten i regionerna för att diskutera samrådsunderlaget med kommuner, branschorganisationer, ideella föreningar osv. Eftersom materialet är omfattande och inte helt enkelt har länsstyrelserna lagt ner mycket arbete på att föra ut innehållet. Länsstyrelserna har

under denna tid också så långt som möjligt granskat inlagda uppgifter och verifierat underlagen i VISS (VattenInformation-System Sverige), <www.viss.lst.se>.

Under året har VISS utvecklats än mer för att så småningom bli en mer användarvänlig datatjänst.

Vid samrådstidens slut, hade flera organisationer, och även några privatpersoner, lagt ner stort arbete på att besvara remissen.

Vid genomgång av alla remissvaren har ca 3 300 synpunkter noterats och analyserats för att tas med i det fortsatta arbetet. Många synpunkter berörde systemet som sådant, t.ex. att vattenmyndigheterna är regionalt placerade med en vittgående beslutsrätt. Kritik har också kommit gällande att delegationerna inte är politiskt sammansatta, att materialet har alltför stora olikheter mellan distrikten, att materialet är svåröverskådligt osv.

I remissarbetets spår följde en period med stort intresse för vattenförvaltningsfrågor vilket resulterade i ett behov av än mer informationsinsatser från länsstyrelserna.

Tre centrala myndigheter och några kommuner tog vara på möjligheten att begära prövning av förslaget till åtgärdsprogram hos regeringen. Regeringen beslöt att lämna förfrågan utan åtgärd.

Höstens arbete har starkt präglats av samordningsinsatser mellan distriktet för att harmonisera materialet i de delar som är relevant samt omskrivningar av underlagen efter vad som framkommit i remissvaren. Som stöd i samordningsarbetet utnyttjades en granskningsgrupp som gav värdefulla inspel till arbetet. Gruppen bestod av ledamöter från de fem vattendelegationerna. I december fattade vattendelegationen de slutliga besluten i den första förvaltningscykeln.

En av de viktigaste effekterna som arbetet med vattenförvaltningen har fört med sig är den informationsspridning som främst sker via vattenråden. I Södra Östersjöns vattendistrikt finns nu ca 20 vattenråd med

en spridning över hela distriktet och fler är på gång. Länsstyrelsernas beredningssektariat har det största ansvaret att föra dialogen i samband med bildandet av vattenråd. Genom detta får Länsstyrelsen nära kontakt med kommuner och lokala aktörsgrupper som är viktiga aktörer inom vattenråden.

Länsstyrelsen har fortsatt sitt arbete med att utveckla modeller för att säkrare kunna bedöma miljöeffektiva och kostnadseffektiva åtgärder för att förbättra vattenmiljön ur främst övergödningssynpunkt. Detta gäller både inlandsvatten och kustvatten. Den internationella överenskommelsen Baltic Sea Action Plan (BSAP) är en viktig utgångspunkt i detta arbete för att på sikt kunna klara Östersjöns vattenmiljö.

Länsstyrelsen i Kalmar har en samordningsroll i diskussionerna mellan distriktens länsstyrelser om vilka möjliga LOVA-projekt som bäst leder till effekter i kustområdena och för Östersjön. Som underlag till många av projektförslagen finns utredningarna *Finn de områden som göder haven mest* samt *Restaurering av övergödda havsvikar och kustnära sjöar*. Båda dessa regeringsuppdrag genomfördes i ett samarbete mellan länsstyrelserna.

Inför 2010, som blir det första i nästa förvaltningscykel 2010-2015, förbereds både de insatser som krävs för att förbättra underlagen men också att ha dialog med de myndigheter som pekas ut i Åtgärdsprogrammet som ansvariga för genomförandet.

Tabell J.1

	Antal tillsynsobjekt i länet ¹⁾	Antal tillsynsobjekt som varit för emål för tillsyn	Antal tillsynsobjekt med allvarliga brister som inte åtgärdats ²⁾
Sakområde och del av sakområde			
Naturvård och miljöskydd totalt (5)	*	*	*
varav tillsyn av områdesskydd (515)	511	1	0
varav tillsyn av vattenskyddsområden (516)	77	0	0
varav tillsyn av dispenser och tillstånd avseende områdesskydd (526)	**	16	0
varav tillsyn av skydd för djur- och växtarter (527)	**	0	0
varav tillsyn av övrig prövning avseende naturskydd (528)	**	0	0
varav tillsyn av vattenverksamhet (535)	***	175	0
varav tillsyn av miljöfarlig verksamhet (555)	75	75	0
varav tillsyn av kemiska produkter och biotekniska organismer (565)	0	0	0
varav tillsyn av avfall och producentansvar (566)	-	-	-
varav tillsyn av övrigt miljö- och hälsoskydd (567)	-	-	-
varav tillsyn av förorenade områden och miljöriskområden (575)	202****	8	8
Summa			

Definitioner till tabell J.1

1) med tillsynsobjekt avses verksamheter, produkter eller anläggningar, dvs. de enheter som är föremålet för tillsyn enligt av staten fastställda normer. I de fall där tillsyn görs över andra tillsynsorgan (vanligtvis kommuner) kan tillsynsobjekt avse kommuner. I övriga fall skall tillsynsobjekt EJ avse kommun eller kommunal då denna är att betrakta som objektansvarig, dvs. den som ansvarar för att tillsynsobjektet uppfyller statens krav.

2) brister som återspeglaras i tabellen skall avse brister i tillsynen där länsstyrelsen beslutat förelägga om rättelse.

Kommentarer:

*) Uppgiften är inte tillgänglig enligt nedanstående kommentarer

***) Det är omöjligt att beräkna antalet tillsynsobjekt för t.ex. strandskydd och biotopskydd. Antalet i kolumnen Tillsynsobjekt som varit föremål för tillsyn anger inkomna ärenden och antalet i kolumnen Antal tillsynsobjekt med allvarliga brister som inte åtgärdats avser föreläggande och åtal

****) Ca 225 dammar och kraftverk samt 500 anlagda våtmarker

*****) Endast branschklass 1 och 2 medtagna liksom riskklass 1 och 2

Sakområde Lantbruk och landsbygd

Läget i länet och länsstyrelsens prioriteringar

Produktionsjordbruket i Kalmar län är fortsatt expansivt. Investeringsviljan inom mjölksektorn är stor trots den lågkonjunktur med åtföljande prissänkning på mjölk som varit rådande under 2009. Även inom slaktkycklingområdet märks ett stort intresse för verksamhetsutveckling och utökning.

Landsbygdsföretagandet hamnar allt mer i fokus. Det är viktigt att skapa förutsättningar för att kunna verka och bo på landsbygden. Här spelar åtgärderna för projekt- och företagsstöd inom Landsbygdsprogrammet en viktig roll. Den ovan beskrivna investeringsviljan inom jordbruket kan stimuleras genom prioriterade åtgärder såsom investeringsstöd. Övrig företagsamhet på landsbygden stöts bl.a. med åtgärder för mikroföretag och turism. Men även åtgärder för förbättrad infrastruktur och service på landsbygden är av stor betydelse.

Lantbrukets betydelse för odlingslandskapets natur- och kulturvärden förstärks

allt mer. Det livskraftiga jordbruket är en förutsättning för att dessa värden ska bevaras och utvecklas. Även här har Landsbygdsprogrammet stor betydelse. Förutom företagsstöd och projektstöd medverkar miljöersättningarna till att miljö kvalitetsmålen kan uppfyllas.

Inom lantbrukets miljöområde prioriteras åtgärder för att minska de negativa effekterna som kan bli följden av det moderna jordbruket. Landsbygdsprogrammets miljöersättningar har stor betydelse, t.ex. stöd till fånggrödor, skyddszoner och anläggning av våtmarker. Men även kompetensutveckling bidrar till en ökad medvetenhet bland brukarna, och att åtgärder genomförs som minskar miljöbelastningen. Projektet *Greppa Näringen* är ett tydligt exempel på detta. Länsstyrelsens behörighetsutbildning för användare av kemiska bekämpningsmedel är ett annat exempel, som bidrar till att riskerna med användningen kan minska.

Uppdrag till samtliga länsstyrelser

63A. Länsstyrelserna har för budgetåret 2009 tilldelats 98 miljoner kronor s.k. TA-medel (technical assistance) från landsbygdsprogrammet. Länsstyrelserna ska under 2009 öka effektiviteten i genomförandet av programmet. Särskild fokus ska ligga på att minska handläggningstiderna och arbete kopplat till den nya definitionen av stödberättigande betesmark. Länsstyrelserna ska redovisa följande:

- Kommentera de uppgifter om handläggningstider som Jordbruksverket kommer att tillhandahålla och som avser tillämpningen t.o.m. stödår 2008.
- Redovisa vilka särskilda insatser länsstyrelsen vidtagit för att minska handläggningstiderna för ansökningar om beslut om stöd och ansökningar om utbetalningar. I redovisningen ska ingå insatser riktade mot programmets målgrupp i syfte att förebygga fel och behov av kompletteringar till ansökningarna. Redovisningen ska avgränsas till programmets axel 1, 3 och 4 (Leader) samt Utvald Miljö (axel 2).
- Redovisa vilka åtgärder som har låg anslutning i länet, översiktligt analysera orsakerna till detta samt redovisa vilka särskilda insatser länsstyrelsen vidtagit under 2009 för att öka anslutningen till dessa åtgärder för att besluten och utbetalningarna kopplade till programmet ska vara i fas och att de relevanta resultatmål och omfattningsmål som finns fastställda i programmet är uppnådda vid utgången av 2009.
- Redovisa hur länsstyrelsen arbetat för att förenkla och effektivisera arbetet med landsbygdsprogrammet, både för programmets målgrupp och för myndigheter. I redovisningen ska ingå hur länsstyrelsen arbetat för att utveckla samarbetsformer med andra länsstyrelser t.ex. avseende Leader (axel 4) och hantering av ansökningar vars verksamhet omfattar delar av andra län. I redovisningen ska ingå hur länsstyrelsen har samarbetat med de s.k. LAG-grupperna för att förenkla och effektivisera arbetet med Leader (axel 4).
- Redovisa hur länsstyrelsen i programmets genomförande beaktat möjligheten att utnyttja programmet för att motverka de negativa effekterna av konjunkturnedgången.
- Redovisa hur länsstyrelsen arbetat för att dels höja kvaliteten i åtagandeplaner vid revidering av dessa som en följd av de ändrade definitionerna av ersättningsberättigande betesmarker och slätterängar, dels säkerställa en korrekt klassificering av markerna.
- Redovisa antalet åtagandeplaner inom miljöersättningarna som har upprättats respektive reviderats under 2009 samt en uppskattning av hur många av dessa som har upprättats respektive reviderats till följd av de ändrade definitionerna av ersättningsberättigande betesmarker och slätterängar.

Redovisa omfattningen av de arealer betesmarker respektive slätterängar som har erhållit en annan klassificering än tidigare eller som har tagits bort, i samband med upprättande eller revideringar av åtagandeplaner inom miljöersättningarna under 2009.

Handläggningstider

Under 2007 och 2008 var handläggningstiderna i Landsbygdsprogrammet långa. Vilket förklaras av att Jordbruksverkets handläggarsystem för inte var klart att användas förrän under senare delen av 2007. Under resten av 2007 och i stort sett hela 2008 strömmade nya ansökningar in.

Även om en viss konjunkturnedgång märktes under hösten 2008. Ärendeströmningen i början av programperioden medförde att handläggningstiderna blev långa, inte sällan 8-12 månader. Huruvida detta har inverkat menligt på investeringsviljan är svårt att säga. Många ansökningar

beviljades efter investeringen genomförts, särskilt inom moderniseringsåtgärder, Dock har kritik framförts från de sökande avseende långa handläggningstider.

Under 2009 har insatser gjorts för att få ner handläggningstiderna, bland annat genom nyrekrytering och specialisering av arbets-

Särskilda insatser

Genom nyrekrytering och specialisering i arbetsuppgifterna har handläggnings-situationen förbättrats i form av minskad sårbarhet och ökade möjligheter till överläggningar mellan handläggare samt förkortat ärendenas handläggningstiden.

Länsstyrelsen införde i september en ny modell för inhämtning av kompletteringar av projekt- och företagsstödsansökningar. Modellen innebär att begäran om kompletteringar skickas ut samtidigt och att sökanden har tre veckor på sig att komplettera. Efter de tre veckorna skickar Länsstyrelsen en påminnelse och lämnar ytterligare två veckors kompletteringstid. Därefter fattar Länsstyrelsen beslut om stöd, bifall eller avslag. Detta har effektiviserat handläggningen och kortat handläggningstiden.

Ett annat sätt att effektivisera handläggningen av utbetalningsärenden har varit att handlägga flera delrekvisitioner från samma stödmottagare vid samma tillfälle, även om det innebär att den/de senare rekvisitionererna då "går före" övriga ansökningar i kön.

Projektredovisningskurser har hållits under året i olika delar av länet, i syfte att skapa korrekt redovisning och underlag för snabba utbetalningar.

I övrigt informeras den sökande om rutiner och krav på ansökan om utbetalning i samband med att beslut om stöd skickas ut. I oktober träffades, på Länsstyrelsen i Kalmar läns initiativ, leaderhandläggare från sydlänen (Blekinge, Jönköping,

uppgifter. I avsaknad av fungerande uppföljningssystem från Jordbruksverket har egna uppföljningssystem konstruerats för Leader samt övriga. Från 2010 har Jordbruksverket fungerande uppföljningssystem för Leader.

Östergötland, Kronobergs, Hallands och Kalmar län) i Jönköping för en samverkansträff. Vid träffen diskuterades olika delar i handläggning av Leader, oklarheter och svårigheter såväl som lösningar. Erfarenheter och kunskaper som inte kommit alla till del vidareförmedlades. Dessutom samlades ett antal frågor från gruppen ihop till det möte med leaderhandläggare som Jordbruksverket ordnade veckan efter. Samverkansträffar av detta slag är mycket användbara och lärorika och kommer fortsättningsvis att hållas fyra gånger per år. Samverkan mellan länsstyrelserna sker i övrigt för avstämning av läget i olika leaderområden och i olika ärenden.

För samordning av leaderarbetet i det egna länet samlar Länsstyrelsen i Kalmar de fem leader-områden som finns i länet till gemensamma träffar ca 4 gånger per år. Till dessa träffar kommer en till tre representanter från varje område, företrädesvis verksamhetsledare och handläggare från leader-kontoret men även ordförande för LAG (Local Action Group). Dessa träffar är avsedda för erfarenhetsutbyte, förmedling av aktuell information från Jordbruksverket och Länsstyrelsen samt kompetensutveckling av olika slag. Kompetensutvecklingen ges av en inbjuden föreläsare och har bl.a. handlat om miljömål, kulturmiljöbidrag och sociala företag. Träffarna erbjuder goda möjligheter för leaderområdena att komma med inspel till handläggarna på Länsstyrelsen

Åtgärder med låg anslutning

Inom axel 1 framstår några åtgärder som mindre efterfrågade. Till dessa räknas åtgärd 124 Stöd till samarbete, åtgärd 125 Infrastruktur och i viss mån åtgärd 123 Högre värde. Inom Samarbetsåtgärden godkänns inte eget arbete som stödberättigad kostnad, vilket gör att intresset bland företagare är ganska litet. Infrastrukturåtgärden efterfrågas mest för förrättning av vägföreningar, där beloppen oftast är relativt små. Förädlingsstödet är hittills utnyttjat till 50 %.

Inom axel 3 är åtgärd 311 Diversifiering mindre utnyttjat än vad som kanske förväntats. Förklaringen kan vara att produk-

tionsjordbruket är dominerande i Kalmar län, främst mjölkproduktion där utrymmet för andra inkomstkällor än primärproduktion saknas eller inte behövs.

Åtgärden 331 Utbildning och information har varit svagt efterfrågad under inledningen av programperioden. Här har Länsstyrelsen beslutat utlysa större delen av budgeten. Utlysningen syftar till att uppmåna företagare, konsulter och utbildningsföretag att komma in med ansökningar om kompetensutvecklingsprojekt direkt till den externa aktör som hanterar projektet *Företagsutveckling Landsbygd*.

Tabell Utnyttjandebilden av åtgärder inom landsbygdsprogrammet i november 2009 enligt uppgift från Jordbruksverket

Åtgärd/län	H	Landet
Kompetensutveckling	70%	69%
Startstöd	35%	40%
Modernisering	58%	46%
Förädling	20%	26%
Infrastruktur	38%	12%
Diversifiering	21%	36%
Mikro företag	33%	39%
Turism	48%	38%
Service	44%	25%
Bytveckling	24%	26%
Natur/kulturarv	21%	25%
Kompetensutveckling övr	40%	32%

Kommentar: Referenspunkt tidsmässigt är 40 % förbrukning av programtiden. Jämfört med nationell förbrukning ligger Kalmar län totalt sett relativt bra i upparbetade medel.

Förenkling och effektivisering

Inom samordningslänen för jordbruksadministrationen hålls årligen ett flertal möten mellan handläggare, där effektivisering och samordning diskuteras. Mötena används för att lära av varandra, men också för att säkerställa att handläggningen sker efter likabehandlingsprincipen så långt det är möjligt. Varje läns genomförandestrategi ligger visserligen till grund för

prioriteringar i respektive län, men samordningen leder till att tillämpningen av Landsbygdsprogrammet likriktas i möjligaste mån. Goda exempel, som kan leda till både effektivisering och förenkling, lyfts fram.

Även inom arbetet med Leader sker ett samarbete mellan länsstyrelserna. Handläggartäffar hålls regelbundet med samma

syfte som ovan beskrivits. Samarbetet med LAG är gott och grupperna erbjuds konti-

nuerlig support och kompetensutveckling av Länsstyrelsen.

Hur motverkas konjunkturedgången

Under hösten 2009, med fortsättning 2010, genomförde Länsstyrelsen kommunbesök i hälften av länets kommuner. Vid dessa besök mobiliserar samarbetet med kommunernas näringslivsenheter ytterligare, bl.a. genom information om förbrukningsläget och möjligheterna till stöd och näringslivsutveckling. I en av kommunerna, Nybro, som drabbades extra hårt av varsel, deltog Länsstyrelsen i en särskild grupp i syfte att ta tillvara alla tänkbara resurser för att dämpa effekterna i konjunkturedgången. Detta mynnade ut i ett

effektivt arbetssätt där samtliga parter (Regionförbundet, Länsstyrelsen, Swedbank, Nybro kommun och Arbetsförmedlingen) en gång i månaden gick igenom aktuell prioritet och relevant åtgärd samt informerade om den omvärldskunskap som passerar genom varje organisation och som kommunen i detta exempel drog nytta av snabbare än vanligt. Konkreta bytvecklingsprojekt på landsbygden samt kartläggning av fritidsföretag med potential att ökas till heltidsföretag genom landsbygdsåtgärder är exempel på insatser.

Höjd kvalitet i åtagandeplanerna

Då Kalmar län är Sveriges största "betesmarkslän" arealmässigt, finns en bred erfarenhet av arbetet med åtagandeplaner. En kärntrupp av erfarna handläggare med bred kompetens leder arbetet med åtagandeplaner. Nya handläggare skolas in genom ett faddersystem. Samordningsmöten hålls kontinuerligt för att kvalitetssäkra och likställa arbetet. Då länet består av många olika typer av betesmarker med skiftande värden, blir några av handläggarna mer specialiserade än andra. Vid revidering av planer som omfattar arealer inom naturreservat, Natura 2000-områden eller andra särskilt skyddsvärda områden sker en samordning såväl inom Länsstyrelsen som med Skogsstyrelsen i aktuella fall.

Den nya betesmarksdefinitionen har medfört en kraftig ökning, närmare en

fördubbling, av arbetsåtgången för varje åtagandeplan. Arbetssätt och bedömningsgrunder har utarbetats efter hand under säsongen, då det från början var mycket oklarheter hur den nya definitionen skulle hanteras och tolkas.

Markerna har klassificerats enligt de riktlinjer och stödmeddelande som Jordbruksverket tagit fram under pågående fältsäsong. Samordning och kalibrering av bedömningar i fält har skett i samverkan med länen i samordningsregionen och Jordbruksverket. Medarbetare har deltagit i Jordbruksverkets kurs i oktober 2009. Samordning har också skett med kontrollverksamheten och i viss mån med blockinventeringsprojektet. Blockinventeringsprojektet har fastställt och godkänt de nya blockgränserna efter genomförd åtagandeplan.

Antal åtagandeplaner

Totalt har 415 åtagandeplaner upprättats gällande 2009. Av dessa är 343 planer besökta i fält och 72 är upprättade utan besök, på kända uppgifter. Samtliga planer

är upprättade med anledning av nya åtaganden eller att åtagandeperioden var slut. Antalet fältbesök har ökat med anledning av den nya definitionen.

Omklassificerade arealer

Bedömningen är att ca 15 % av arealen har omklassificerats p.g.a. den nya betesmarksdefinitionen. Den största effekten på förändrad areal är de nya blockgränserna där ca 90 % av de aktuella blocken har varit föremål för förändring, antingen i

samband med upprättande av åtagandepänen eller enligt blockinventeringsprojektets bedömning.

(Se även under rubriken Höjd kvalitet i åtagandeplanerna.)

Sakområde Fiske

Läget i länet

Yrkesfisket i Kalmar län kan uppdelas i två kategorier av fiskande, skärgårdsfiskare och utsjöfiskare. Östersjöns ganska artfattiga fiskbestånd gör yrkesfiskarna beroende av ett fåtal arter för sin försörjning. Idag är fisket artspecialiserat och därmed sårbart medan möjligheten till mångfald i utnyttjandet av de biologiska resurserna var nyckeln till överlevnad i gamla tiders kustfiske.

Länets yrkesfiske är under ständig förändring. Tillgången på fisk och efterfrågan på marknaden styr förändringarna både vad gäller målart och antalet yrkesutövare. Kalmar län uppvisar samma negativa trend inom fisket som för landet i övrigt. Antalet yrkesfiskare har halverats under en 15-års period och uppgår idag till 122 st. licensierade fiskare. I skärgårdsområdet bedrivs fisket med stöd av enskild rätt och här är fisket en icke obetydlig del av skärgårdsbefolkningens samlade försörjning även om fisket inte alltid bedrivs på heltid.

Ål och torsk utgör idag de ekonomiskt viktigaste arterna för länets småskaliga kustfiske. Även fisket efter plattfisk, sik,

gädda och abborre utgör en viktig del av yrkesfiskarnas försörjning. Under senare år förekommer ett icke obetydligt kustnära trålfiske efter skarpsill. Runt Ölands kuster dominerar garnfiske efter torsk men även flundra, piggvar och ål utgör viktiga målarter. Inom länets skärgårdsområden är ålfisket grundförutsättningen för ekonomisk lönsamhet i fisket.

Av ovanstående beskrivning förstås att länets kustfiske brottas med stora problem. Detta visar sig i att nyrekryteringen till fiskarkåren är mycket låg och att medelåldern är hög. Flera faktorer påverkar fiskets fortlevnad där fiskbestånd inom biologiskt säkra gränser är avgörande. Andra viktiga problem att lösa är rekryteringsstörningar för kustnära sötvattensarter som gädda och abborre, stora skador på fisk och redskap orsakade av gråsäl samt ett regelverk enligt Fiskeriverkets författningssamling, t.ex. gällande ålfiskets bedrivande, som i många fall missgynnar det småskaliga fiskets utövande.

Länstyrelsens prioriteringar

Länstyrelsens arbete med fiskefrågor under 2009 har fokuserat på direkta fiskevårdsåtgärder som ligger i linje med de regionala miljömålen samt för att uppnå god ekologisk status enligt vattenförvaltningen. Inom fiskerinäringen har Länstyrelsen arbetat efter programmålen enligt Operativt program för fiskerinäringen i Sverige 2007-2013.

Fiskevårdsåtgärder för kustbundna sötvattensarter

Delar av Kalmar läns kust uppvisar rekryteringsstörningar för vissa kustbundna sötvattensarter, främst gädda och abborre. Länstyrelsen har under 2009 initierat och

delfinansierat ett flertal projekt med statliga fiskevårdsmedel, främst för anläggande av våtmarker i kustmynnande vattendrag, vilka tjänar som lekområden när fisken vandrar upp i åarna för lek. Länstyrelsen driver även uppföljningsprojekt i anlagda lekområden tillsammans med Linnéuniversitetet (tidigare högskolan i Kalmar) och Fiskeriverkets Kustlaboratorium.

Stimulera till en långsiktig företagsekonomisk lönsamhet och att bidra till en hållbar utveckling av landsbygden

Länstyrelsen försöker stimulera enskilda fiskeföretag att öka lönsamheten genom

vidareförädling av egenfångad fisk. Projekt har genomförts i bl.a. skärgården med delfinansiering från Europeiska Fiskefonden.

Fisketillsyn

Länsstyrelsen har under året arbetat med att förstärka fisketillsynen, främst på kusten. Länsstyrelsen har genomfört arbetsmöte med kustbevakningen för att få till stånd en utökad samverkan mellan Länsstyrelsen, kustbevakningen och

fisketillsynsmän som Länsstyrelsen förordnat.

Utveckla Länsstyrelsens ärendehandläggning inom verksamhetsgren fiske

Länsstyrelsen sprider handläggningen på flera handläggare, dels för att minska sårbarheten och dels för att uppnå en effektivare ärendegenomströmning.

Åtterrporteringskrav gällande samtliga länsstyrelser

67. Länsstyrelserna ska redovisa hur de främjat och bidragit till den nationella offentliga finansieringen av det operativa programmet för fiskerinäringen i Sverige 2007-2013.

Nationella offentliga finansieringen av det operativa programmet för fiskerinäringen 2007-2013

Länsstyrelsen lämnade i augusti 2006 yttrande till Fiskeriverket över utkastet till Operativt program för fiskerinäringen i Sverige 2007-2013. Länsstyrelsen hade i detta skede synpunkter på ansöknings- och beslutsförfarande men fann för övrigt programmet tillfredsställande.

Länsstyrelsen har gått ut med information om möjligheten att söka projektfinansiering inom Europeiska Fiskefonden (EFF) där åtgärderna utgår från den gemensamma fiskeripolitiken och den nationella strategiska planen. Länsstyrelsens handläggning av inkomna ärenden har skett inom ramanslaget.

Länsstyrelsen har försökt vara behjälplig i att finna offentlig medfinansiering till inkomna projektansökningar och själva bidragit genom att använda det statliga

fiskevårdsanslaget, 1:17. Med tanke på regelverket för användningen av dessa medel har Länsstyrelsen även medfinansierat projekt inom området Skydd och utveckling av den akvatiska faunan och florin. Åtgärderna har bidragit till att uppnå målet inom insatsområdet avseende att förbättra förutsättningarna för naturliga fiskbestånd.

Länsstyrelsens medfinansiering, till projektansökningar inom EFF, från anslaget 1:17:

2007: 425 tkr, vilket motsvarar 85 % av erhållen tilldelning

2008: 460 tkr, vilket motsvarar 65 % av erhållen tilldelning

2009: 360 tkr, vilket motsvarar 57 % av erhållen tilldelning.

68. Länsstyrelserna ska redovisa hur de bidragit till arbetet med omprövning av vattendomar.

Omprövning av vattendomar

Länsstyrelsen har sedan tidigare initierat omprövningar beträffande sjön Yxern. Kammarkollegiet har genomfört en utredning men omprövning har inte kunnat fullföljas p.g.a. medelsbrist för att ersätta regleringsinnehavare och lantbrukare. Länsstyrelsen har på andra vägar försökt få till en omprövning bl.a. genom kontakter med kommuner, Naturvårdsverket och intresseföreningar men inte lyckats. Länsstyrelsen kommer att avskryva ärendet.

Åtgärder kan eventuellt komma att ske inom åtgärdsprogram för genomförandet av vattendirektivet.

Länsstyrelsen har under året medverkat i omprövningar av vattendomar vid anläggandet av fyra nya fiskvägar. Ofta kan projektansökningar om t.ex. statliga fiskevårdsmedel för att just etablera nya fiskvägar leda till att vattendomar är tvungna att omprövas.

Tabell K.1

Länsfakta inom fiskeområdet	2009-12-31	2008-12-31	2007-12-31
Antal fiskevårdsområden	98	98	98
Antal yrkesfiske licenser	122	131	131
Antal fartygstillstånd	118	124	121
Antal inkomna ansökningar om stöd ur strukturfondsprogram	10	32	12

Kommentar: Antalet fiskevårdsområden (fvof) i Kalmar län har under flera år legat på en konstant nivå. I dagsläget finns inga inkomna ansökningar om nybildning av fvof. Under en 15-årsperiod har antalet yrkesfiskelicenser, och därmed även fartygstillstånd, halverats men tycks nu ha nått en visserligen låg men stabil nivå. Antalet inkomna ansökningar inom EFF, Europeiska Fiskefonden, har under året minskat med 30 % vilket har sin förklaring i att yrkesfisket befinner sig i en djup svacka och därmed låg investeringsvilja.

Sakområde Social omvårdnad

Läget i länet och Länsstyrelsens prioriteringar

Den sociala tillsynen och tillståndsgivningen har starkt präglats av verksamhetsövergången till Socialstyrelsen 2010. Länsstyrelsen har, p.g.a. verksamhetsövergången, haft svårt att återbesätta vakanser, vilket t.ex. inneburit färre tillsynsbesök. Den stora oro som funnits hos personalen har också inneburit negativa konsekvenser för den sociala tillsynen.

Länsstyrelsen har prioriterat de nationella tillsynerna inom psykiatri, missbruk och uppföljning av HVB-tillsyn. Den egeninitierade tillsynen har däremot nedpriori-

terats till förmån för de nationella tillsynerna. Tillståndsprövningen har prioriterats högt, liksom anmälningsärenden.

Länsstyrelsens uppdrag att fördela statsbidrag är ett viktigt inslag för att kommunerna ska kunna fortsätta att utveckla socialtjänsten. Projektmedlen är också viktiga för det förebyggande arbetet inom alkohol- och drogområdet, inom hedersrelaterat våld och hot samt det förebyggande arbetet för att förhindra att kvinnor och barn utsätts för våld.

Åtterrporteringskrav gällande samtliga länsstyrelser

71. Länsstyrelserna ska redovisa

- i vilken omfattning tillsynen har samordnats med tillsynen av hälso- och sjukvården under året samt
- insatser som genomförts för att tillsynen ska bli mer likvärdig över landet, t.ex. framtagande av bedömningskriterier.

Social tillsyn

Länsstyrelsen och Socialstyrelsen har i det s.k. missbruksuppdraget en gemensam uppgift att öka antalet tillsynsinsatser samt utveckla tillsynen av missbruks- och beroendevården. I denna tillsyn har Socialstyrelsen och Länsstyrelserna utarbetat delvis gemensamma metoder och arbetssätt på nationell nivå. En särskild grupp för ledning och styrning av uppdraget har bildats. Två erfarenhetskonferenser har genomförts. Länsstyrelsen i Kalmar län har tillsammans med Socialstyrelsen planerat och genomfört tillsyn av två HVB i länet, en alkoholpoliklinik samt Beroendecentrum i Kalmar inom ramen för missbruksuppdraget. Länsstyrelsen har enligt uppdraget också genomfört tillsyn av samtliga kommuners missbrukarvård och Socialstyrelsen har granskat vård-/hälsocentraler

i ett antal kommuner. Länsstyrelserna har i denna tillsyn särskilt noterat den samverkan som finns mellan kommuner och Landstingens primärvård. Missbruksuppdraget pågår även under 2010 och skall redovisas 2011, vilket innebär att uppdraget förs över till Socialstyrelsen från den 1 januari 2010.

I psykiatriuppdraget har samordning skett med Socialstyrelsens regionala tillsynsenhet (RT-enheten) i Jönköping.

Regeringen beslutade i juni 2008 att Länsstyrelserna ska fortsätta den tillsyn och det utvecklingsarbete som inleddes gemensamt med Socialstyrelsen inom ramen för det Nationella programmet för tillsyn i tillsynsprojektet Kommunernas insatser för personer med psykiska funktionshinder under åren 2002-2004. Bland annat ska de

bedömningskriterier som tagits fram för tillsyn av kommunernas insatser för personer med psykisk funktionsnedsättning tillämpas så att tillsynen blir tydlig och enhetlig över landet.

Länsstyrelsen har i tillsynen samarbetat med Socialstyrelsens RT-enhet, bl.a. i frågor som rör samverkan mellan socialtjänsten och hälso- och sjukvården och t.ex. handlat om gemensam planering och samordnad vårdplan.

Länsstyrelsen har gjort ett urval av akter som Socialstyrelsen har granskat. Länsstyrelsen och Socialstyrelsen har på detta sätt gjort tillsyn på samma individärenden. I Kalmar län har tillsyn skett i Högsby och Västerviks kommuner.

Ett omfattande arbete för att få till stånd samordning mellan samtliga länsstyrelser har gjorts av Social Samverkan Sverige. I psykiatriuppdraget har detta tydligast visat sig genom en total användning av beslutskriterier och beslutsmallar som arbetats fram inom Social Samverkan Sverige. Nationella bedömningskriterier och gemensamma intervjumallar har använts vid tillsynen.

Nationella erfarenhetsutbyten där även Socialstyrelsen i viss mån har varit representerade har skett under året.

I verksamhetstillsynen av HVB har samordning skett med Socialstyrelsens RT-enhet dels då frågor gällt även medicinska frågor, dels då utgångspunkten för tillsynen varit att denna skulle ske gemensamt med RT-enheten. I tillsynen av enskild verksamhet som riktar sig till barn och unga har samverkan och samordning av tillsynen skett i de ärenden där tillsynen avsåg hela verksamheten, dvs. både den sociala och den medicinska omsorgen och

vården. Som exempel kan nämnas en tillsyn i maj 2009 av verksamheten vid Carl Bobergs gården i Mönsterås kommun. Länsstyrelsen och Socialstyrelsens RT-enhet planerade och genomförde tillsynen gemensamt, varefter varje myndighet för sig fattade beslut.

I Länsstyrelsens individtillsyn har samråd med Socialstyrelsen skett då klagomål även har framförts gällande hälso- och sjukvårdsfrågor. I något tillsynsärende gällande ett barn fanns angivet att klagomål även hade gjorts till Socialstyrelsen angående medicinsk bedömning. I detta tillsynsärende har tydligt samråd skett med RT-enheten.

Under våren genomfördes den nationella tillsynen i tre, av Socialstyrelsen utsedda, kommuner i länet beträffande våld i nära relationer. Brister av olika dignitet fanns i samtliga tre kommuner. Uppföljning av denna tillsyn pågår och kommer att avslutas innan årsskiftet.

Länsstyrelserna har under åren 2003-2008 på regeringens uppdrag arbetat för att påverka kommunerna att upprätta och använda individuell plan enligt 10 § LSS (Lagen om stöd och service) och att samverka kring dessa, särskilt vad gäller barnfamiljer. Länsstyrelserna har under 2009 i en gemensam rapport redovisat och sammanfattat hur arbetet fortskridit och hur utvecklingen av antalet individuella planer skett.

Ett omfattande arbete för att få till stånd samordning mellan samtliga länsstyrelser har, som nämnts ovan, gjorts av Social Samverkan Sverige. Under 2009 har detta visat sig tydligast i Kalmar genom en total användning av beslutskriterier och beslutsmallar som arbetats fram inom Social Samverkan Sverige.

72. Länsstyrelserna ska i den ordinarie tillsynsverksamheten uppmärksamma hur kommunerna efterlever socialtjänstlagens olika bestämmelser om samverkan med organisationer och/eller föreningar och redovisa gjorda insatser och iakttagelser.

Efterlevnad av socialtjänstens bestämmelser om samverkan

Länsstyrelsen har i sin tillsynsverksamhet granskat kommunernas samverkan med organisationer/föreningar inom flera olika fördjupningsområden.

Inom fördjupningsområdet psykiatri har Länsstyrelsen under 2009 genomfört verksamhetstillsyn av socialtjänstens stöd och insatser till personer med psykiska funktionsnedsättningar i tre av länets kommuner i enlighet med verksamhetsplaneringen. I dessa granskningar har kommunernas samverkan med brukar- och intresseorganisationer alltid ingått.

Kommunernas samverkan med organisationer och/eller föreningar gällande personer med psykiska funktionsnedsättningar, varierar mycket i omfattning och innehåll. I flera kommuner har brukar- och intresseorganisationerna stöd från kommunerna t.ex. med lokaler och organisationerna har ofta kontakt och samverkan med de personliga ombuden. I några kommuner har denna samverkan varit relativt omfattande med gemensamma utbildningsinsatser angående brukarinflytande, återhämtning och deltagande vid personalutbildningar. Det förekommer också att organisationerna medverkar i olika brukarråd och även finns representerade i de kommunala handikappråden.

Länsstyrelsens bedömning är dock att samverkan med organisationer inom området stöd och insatser till personer med psykiska funktionsnedsättningar, är ett tydligt förbättringsområde för de flesta kommuner. Det finns behov av fortlöpande stöd till många föreningar så att de kan fortleva även om drivande personer minskar sitt engagemang t.ex. på grund av sjukdom.

Länsstyrelsen har under 2009 inom ramen för missbruksuppdraget kartlagt hur länets 12 kommuner samverkar med organisationer och föreningar. Resultatet visar att samverkan i flertalet kommuner är väl etablerad. Exempel på detta är Borgholms och Nybro kommuner där det finns en aktiv samverkan mellan kommunerna och RIA (Rådgivning i alkoholfrågor). Kommunerna stödjer bl.a. öppenvårdsinsatser för missbrukare som i båda fallen drivs av RIA. I Torsås kommun samverkar kommunen med nykterhetsrörelsen. I Västervik finns en s.k. LP-kontakt (Lewi Petrusstiftelsen) som bedriver öppenvårdsverksamhet och i Kalmar kommun finns samverkan med Stadsmissionen.

Det som framkommit i samband med ansökningar om bidrag för alkohol- och narkotikaförebyggande insatser är att kommunerna inom detta område har samverkan med åtskilliga frivilligorganisationer. Samverkan sker även mellan kommunerna och de kvinnojourer som finns i länet. Främst visar sig denna samverkan genom att kvinnojourerna som själva inte har rätt att från Länsstyrelsen söka statliga medel för sin verksamhet istället söker genom kommunerna. Två ansökningar om medel till kvinnojourer har mot denna bakgrund inkommit från kommungemensamma verksamheter för misshandlade kvinnor och deras barn, Spirea i norra länsdelen respektive ATV (Alternativ Till Våld) i den södra. De två kommuner i länet som inte ingår i dessa samverkansprojekt har i statsbidragsansökningar uppgivit att samarbete pågår med respektive kvinnojour.

Länsstyrelsen har i sin tillsyn funnit att det i samtliga av länets kommuner finns lokala

handikappråd och att Landstinget har ett länshandikappråd för samråd med brukarorganisationerna. Samverkan har bl.a. utmynnat i handikappolitiska program och att planer har upprättats i flertalet kommuner i länet.

Länsstyrelsen har vid ett tillfälle under året träffat brukarorganisationer inom äldreomsorgen för att få deras bedömningar av bostadsområdena.

73. Länsstyrelserna ska redovisa vilka bestämningsfaktorer för hälsan inom folkhälsopolitiken som man anser som särskilt viktiga samt även ange inom vilka områden och på vilka beslutsunderlag man genomfört hälsokonsekvensbedömningar (HKB).

Viktiga hälsobestämningsfaktorer inom folkhälsopolitiken

Länsstyrelsen har under 2009 inte genomfört några nya hälsokonsekvensbedömningar (HKB). Däremot har Länsstyrelsen under året gjort uppföljningar av de bedömningar som gjordes 2008. En del av detta är att rapporten *Bevara lanthandeln – för hälsans skull* fått spridning i alla länets kommuner vid bl.a. konferenser. Rapporten har legat till grund för ökad förståelse

av lanthandelns betydelse för främst äldre på landsbygden.

I Länsstyrelsens arbete med miljöfrågor finns en strävan att integrera HKB i arbetet med miljökonsekvensbeskrivningar (MKB). Viktiga hälsoaspekter här är exempelvis luft, buller och vattenkvalitet. En analys för hälsan för olika grupper är särskilt värdefull.

Uppdrag till samtliga länsstyrelser

75A. Länsstyrelserna ska fortsätta att utveckla den förstärkta tillsynen av den sociala barn- och ungdomsvården. Länsstyrelserna ska särskilt följa upp brister och missförhållanden i tidigare bedrivna tillsyn och kontrollera vad som åtgärdats. Det gäller särskilt socialtjänstens arbete med att följa upp placeringar av barn i familjehem samt tillsynen av hem för vård eller boende (HVB) som tar emot barn och unga eller familjer. Uppdraget ska bedrivas i nära samarbete med Socialstyrelsen som ska överta uppdraget från och med den 1 januari 2010. Uppdraget finansieras via anslaget 6:2 Bidrag till utveckling av socialt arbete m.m. utgiftsområde 9. Beviljade medel fördelas enligt bilaga 12 och rekvideras genom en skrivelse till regeringen (Socialdepartementet) senast den 1 september 2009. Medel som inte har förbrukats under 2009 för avsett ändamål ska återbetalas till regeringen (Socialdepartementet) senast den 1 mars 2010. Redovisning av hur rekviderade medel har använts ska rapporteras i årsredovisningen för 2009.

Utveckling av tillsyn av social barn- och ungdomsvård

Under 2009 genomfördes uppföljningar av den tidigare tillsynen av hem för vård eller boende (HVB) i det s.k. barnuppdraget. Uppföljningar av tidigare granskningar visar på att HVB hemmen vidtagit en rad åtgärder för att förbättra kvaliteten i verk-

samheten. Trots detta har Länsstyrelsen uppmärksammat en rad brister i HVB verksamheten.

Antalet tillståndsärenden har ökat under 2009. Det är uppenbart att många aktörer valt att söka tillstånd under 2009, vilket

kan bero på en osäkerhet hos dem som söker tillstånd om hur tillståndsgivningen kommer att fungera från 2010 då Socialstyrelsen tar över verksamheten. I Kalmar län har tre HVB lagt ner verksamheten. I två av dessa ärenden har Länsstyrelsen återkallat tillstånden. Vid ett av dessa hem kunde Länsstyrelsen konstatera mycket grava brister, vilket föranledde Länsstyrelsen att förbjuda fortsatt verksamhet.

Under året genomfördes i tre av länets kommuner också den nationella tillsynen rörande kvinnor och barn som utsatts för våld i nära relationer och barn som bevittnat våld. Uppföljningen av denna tillsyn inleddes under hösten 2009 och övergick vid årsskiftet till Socialstyrelsens regionala tillsynsenhet i Jönköping.

75B. Länsstyrelserna har under de senaste åren haft i uppdrag att stödja kommunerna i deras arbete med att förstärka stödet till anhöriga, senast i regleringsbrevet för 2008. Regeringen har nu föreslagit en ändring i 5 kap. 10 § socialtjänstlagen (2001:453) som att socialnämnden ska erbjuda stöd för att underlätta för de personer som vårdar en närstående som är långvarigt sjuk eller äldre eller stödjer en närstående som har funktionshinder. Ändringen föreslås träda i kraft den 1 juli 2009. Under förutsättning att riksdagen beslutar om denna lagändring ska länsstyrelserna under 2009 informera om den nya lagstiftningen och stödja kommunerna i genomförandet av den nya bestämmelsen.

Stöd till anhöriga

Forskning och utvecklingsenheten (Fokus) i Kalmar län har på uppdrag av Länsstyrelsen genomfört en omfattande kartläggning av anhörigstödet i länet samt genom s.k. Fokusgrupper bidragit till en utveck-

ling av anhörigstödet. Även det nationella anhörigcentrumet i Kalmar har bidragit till en kvalitetshöjning av kommunernas anhörigverksamhet.

Tabell L.1 Verksamhetskostnader och årsarbetskrafter 2009 för Social omvårdnad

Tabellen skall innehålla verksamhetskostnader enligt resultaträkningen. Fakta i tabellen skall endast redovisas för senaste räkenskapsår (dvs. 2009).

Kostnader och årsarbetskrafter för Social omvårdnad	Kostnader tkr	Årsarbetskrafter
Totala kostnader Social tillsyn (exkl. OH)	5 942	6,63
<i>varav</i> Allmänt och övergripande inom social omvårdnad (700)	1 673	0,92
<i>varav</i> Tillsyn och rådgivning m.m. (701, 709)	3 890	5,32
<i>varav</i> Enskild vård verksamhet (702)	105	0,14
<i>varav</i> Individärenden (703)	7	0,01
<i>varav</i> Fördelning av statsbidrag (704)	172	0,15
<i>varav</i> Alkoholärenden (705)	94	0,10
Verksamhetsgrenens andel av myndighetsövergripande kostnader (10 + 11)	2 647	
Totala kostnader Social omvårdnad (inkl. OH)	8 589	

Kommentarer: Under 2009 har flera projekt initierade av den nationella tillsynen avseende HVB, missbruk och psykiatri genomförts. Detta har ökat kostnaden för Tillsyn och rådgivning (701) med drygt 50 % jämfört med 2008 (2 522 tkr).

Tabell L.2

Sakområde och del av sakområde	Antal tillsynsobjekt i länet ¹⁾	Antal tillsynsobjekt av dessa som varit föremål för någon form av verksamhetstillsyn	Antal tillsynsobjekt där ist lämnat kritik i verksamhetstillsynen	Antal ggr när ist beslutat om en tidsplan för när påtalade brister ska vara åtgärdade
Äldreomsorg	193	4	3	3
Handikappomsorg	353	8	7	7
Individ och familjeomsorg	96	22	21	21
<i>varav – barn och familj</i>	35	8	8	8
<i>– missbruk</i>	27	14	13	13
<i>– ekonomiskt bistånd</i>	14	0	0	0
<i>– familjerätt</i>	12	0	0	0
<i>– familjerådgivning</i>	8	0	0	0
Summa:	642	34	31	31

Definition till tabell L.2

¹⁾ Med ett tillsynsobjekt avses t.ex. en institution (HVB), en särskild boendeform, en daglig verksamhet eller en öppenvårdsverksamhet i offentlig eller privat regi som länsstyrelsen har tillsyn över, oavsett om verksamheten står under löpande tillsyn av socialnämnden i den kommun där verksamheten bedrivs. Med ett tillsynsobjekt avses även myndighetsutövningen inom ekonomiskt bistånd, missbruk, familjer och barn samt familjerätt inom området individ- och familjeomsorg inom en kommun, en kommundel eller en stadsdel. Dessutom avses myndighetsutövningen inom handikappomsorg eller äldreomsorg i en kommun, en kommundel eller en stadsdel som ett objekt. Men inom de olika omsorgsgrenarna räknas verksamheter som egna objekt. Varje äldreboende är ett objekt, varje gruppboende ett objekt, hemtjänsten i en kommun eller en kommundel ett objekt, ekonomiskt bistånd i en kommun ett objekt o.s.v. Med tillsynsobjekt avses däremot inte ett individärende.

Kommentarer: Vid en jämförelse med 2008 har antalet inspektioner inom i synnerhet äldre- och handikappområdet minskat beroende på att länsstyrelsen prioriterat de nationella tillsynerna särskilt inom missbruksområdet och HVB. Länsstyrelsen har som rutin att alltid begära återrapportering i de ärenden där kritik/allvarlig kritik har riktats.

Tabell L.3

Nedanstående tabell svarar mot de krav på återrapportering avseende Social omvårdnad. Observera att det är antal inspektioner som ska anges - inte antalet tillsynsobjekt. Kommuner avser kommuner där länsstyrelsen mer ingående granskat ett eller flera områden.

Genomförda granskningar		Med inriktning barn och unga	Med inriktning missbruk	Med inriktning psykosociala problem
Antal granskade hem för vård eller boende (HVB)	Privata	10	1	3
	Offentliga	0	1	0
	Oanmälda besök	4	1	1
Genomförda granskningar		Äldre	Funktionshindrade	varav psykiskt funktionshindrade
Antal granskade särskilda boendeformer	Privata	0	0	2
	Offentliga	0	0	2
	Oanmälda besök ¹	0	0	1
Antal granskningar	Hemtjänstenheter	0	0	0
	Boendeserviceenheter	0	0	0
	Missbruk	Barn och unga	Äldreomsorg	Stöd och service till funktionshindrade
Antal granskade kommuner	11	0	1	2
Antal granskade kommundelar	0	0	0	0

¹Under oanmälda besök anges antal oanmälda besök, inte antal HVB eller särskilda boendeformer där man gjort oanmälda besök

Kommentarer: Inspektioner inom särskilda boendeformer inom äldre- och handikappomsorgen, med undantag av psykiatri, har nedprioriterats helt för att klara de nationella tillsynerna.

Tabell L.4

	Ekonomiskt bistånd	Missbruk	Barn och unga	Familjerätt	Äldreomsorg	Stöd och service till funktionshindrade
Antal personal	1	2	3	1	1	2
varav antal på heltid	0	0	0	0	0	0
varav antal mer än 50 procent	0	1	2	0	0	2

Kommentarer: Tabellen tydliggör de prioriteringar som gjorts för att kunna genomföra de nationella tillsynsuppgifterna inom HVB, missbruksområdet och psykiatri.

Sakområde Jämställdhet

Läget i länet och Länsstyrelsens prioriteringar

Staten satsade 43 miljoner för att utveckla hållbar jämställdhet som kommuner och landsting hade möjlighet att söka under 2008. Det enskilt största bidraget har gått till Kalmar kommun under 2008. Hos bidragsmottagarna har detta under 2009 omsatts i utbildning av politiker, chefer och handläggare. Villkoren för att få bi-

draget är bl.a. att jämställdhetssatsningarna skall fortsätta även efter programtidens slut och dessutom leda till permanenta verksamhetsförbättringar samt att insatserna ska vara hållbara i ett samhällsperspektiv.

Arbetet med jämställdhetsfrågor har under 2009 haft låg prioritet hos Länsstyrelsen i Kalmar län.

Åtterrporteringskrav gällande samtliga länsstyrelser

78. Länsstyrelserna ska redovisa vilka insatser som gjorts för att övergripande stödja viktiga aktörer i länet när det gäller jämställdhetsintegrering, samt omfattningen och resultatet av dessa insatser.

Jämställdhetsfrågorna har under 2009 haft låg prioritet, vilket medför att länsstyrelsen

inte aktivt arbetat med att stödja aktörerna gällande jämställdhetsintegrering.

Tabell M.1

Kostnader/inträkt för sakområde Jämställdhet	2009	2008	2007
Verksamhetskostnader inkl. OH¹ (tkr)	10	705	744
varav ramanslag 5:1, netto (tkr)	10	705	600
varav övrig finansiering (tkr)	0	0	144
Andel av länsstyrelsens totala verksamhetskostnader (%)	0,01%	0,40%	0,50%
Verksamhetsintäkter	0	0	0

Kommentarer: Jämställdhetsfrågorna har under 2009 haft låg prioritet.

Sakområde Integration

Läget i länet och Länsstyrelsens prioriteringar

Läget i länet

Kalmar län har ett väl fungerande mottagande av flyktingar, enligt Migrationsverkets bedömning. Kommunerna i Kalmar län tar sitt ansvar, dels vad det gäller antalet personer som tagits emot, men också vad gäller kvalitén i verksamheten. Samverkan med handläggarna på kommunerna är mycket god enligt Migrationsverket.

Länsstyrelsen har besökt samtliga kommuner under 2009 och tecknat avtal för 2010 om antalet nyanlända med uppehållstillstånd. Planeringstalen från 2009 har bibehållits i samtliga kommuner med tillägget att ett antal anvisningsbara platser preciserats och förslag på hur kommunerna ska öppna upp för organiserad vidareflytt.

Länsstyrelsen har vid besöken i kommunerna informerat om den nya etableringsreformen som skall träda i kraft den 1 december 2010. Den nya etableringsreformen

innebär en större fokus på arbete och ett ökat ansvar för Arbetsförmedlingen. Kommunerna har samtidigt haft möjlighet att belysa sina frågetecken och farhågor.

Länsstyrelsen planerar att genomföra en konferens i samverkan med Arbetsförmedlingen, där konkreta frågor kring hur den nya reformen kommer att påverka kommunerna och andra aktörers arbete med integrationsfrågor.

Länsstyrelsens prioriteringar

Under året har samverkan mellan Sydlänen (Blekinge, Kronoberg, Jönköping, Skåne och Kalmar län) prioriterats. Samverkan mellan Sydlänen är väl utvecklat och fungerar på ett utmärkt sätt. Sydlänen driver dessutom ett gemensamt projekt (JoBo) tillsammans med Malmö stad och Arbetsförmedlingen, ett projekt där man arbetar med s.k. organiserad vidareflytt.

Åtterrporteringskrav gällande samtliga länsstyrelser

79. Länsstyrelserna ska redovisa hur arbetet med att skapa god beredskap och kapacitet i länet för att ta emot skyddsbehövande som beviljats uppehållstillstånd har bedrivits. Redovisningen ska lämnas med en enhetlig struktur enligt bilaga 9.

Hinder för mottagande

a) Bostadsbrist

Några av länets kommuner har uppgett att det är svårt med bostäder. Bland annat har Borgholms kommun svårt att hitta tillräckligt stora lägenheter. Några kommuner har också pekat på bristen på bra allmänna kommunikationer, vilket begränsar möjligheterna att placera nyanlända inom hela kommunen.

b) Arbetsmarknadssituationen

Den allmänna nedgången i konjunkturen minskar möjligheterna för nyanlända att komma ut på arbetsmarknaden, vilket oroar kommunerna. Det finns en stor insikt i att det inom några år kommer att finnas brist på arbetskraft i länet inom vissa områden.

c) *Färre anvisade/placerade än beräknat*
Migrationsverket har vid möte med Länsstyrelsen uppgett att man är mycket positiv till hur länets kommuner arbetar med mottagandet av nyanlända. De kommuner

som tar emot färre placerade än vad som framgår av överenskommelsen, anger bl.a. bostadsbrist som förklaring.

d) *Annan orsak*

Inga andra orsaker finns redovisade.

De väsentligaste insatserna från Länsstyrelsen för att främja beredskapen att ta emot skyddsbehövande som erhållit uppehållstillstånd (konferenser, besök i kommunerna etc.)

Ett samordningsmöte har genomförts, för att främja beredskapen att ta emot skyddsbehövande som erhållit uppehållstillstånd, där Arbetsförmedling, Migrationsverket, vissa kommuner, Smålandsidrotten och regionförbundet deltagit. Dokumentet Överenskommelse om regional samverkan i integrationsfrågor diskuterades vid mötet. Mötet beslutade att berörda parter skulle revidera sin del av överenskommelsen som sedan skulle överlämnas till Länsstyrelsen. Samverkan kommer att återupptas 2010, då de regionala myndigheterna hunnit få mera

kunskaper kring innebörden av lagändringen inom integrationsområdet.

Länsstyrelsen har deltagit i möten med de kommunala flyktingsamordnarna.

Länsstyrelsen har träffat representanter (oftast kommunledningarna) från samtliga kommuner i Kalmar län för att diskutera mottagningen av flyktingar och andra skyddsbehövande 2010.

Länsstyrelsen har tillsammans med Sydlänen deltagit i ett projekt (JoBo) för organiserad vidareflytt.

Hur samverkan mellan myndigheter, kommuner och andra aktörer bedrivits och utvecklats för att genomföra introduktionsprogram som leder till snabbare arbetsmarknadsetablering

På landshövdingens initiativ har frågan lyfts om hur kompetensen tillvaratas hos sjukvårdsutbildade personer som kommer som flyktingar till Kalmar län. En arbetsgrupp har tillsatts som haft 4 möten.

Resultatet kommer att presenteras för landshövdingen.

I arbetsgruppen finns representanter från Länsstyrelsen, Migrationsverket, Arbetsförmedlingen och Landstinget.

Om nya angreppssätt eller metoder prövats för att öka engagemanget i länet för att ta emot och introducera nyanlända invandrare, samt

Se ovan.

En särskild redovisning om barns situation i mottagandet och introduktionen.

Migrationsverket är nöjda med det mottagande som Kalmar län bereder för ensamkommande flyktingbarn. Eftersom denna grupp ökat i stor omfattning har Länsstyrelsen blivit ombedd av Migra-

tionsverket att vid möten med kommunerna ta upp frågan om mottagande.

Kommunerna har öppnat upp för att öka sitt mottagande av denna grupp och Länsstyrelsen har samordna arbetet mellan kommunerna.

ÖVRIG ÅTERRAPPORTERING

Åtterrporteringskrav gällande samtliga länsstyrelser

82. Länsstyrelserna ska redovisa vilka åtgärder som vidtagits för att genomföra myndighetens antidiskrimineringsstrategi och hur den nya diskrimineringslagen (2008:567) har beaktats i detta arbete. Vid behov ska länsstyrelserna samråda med Diskrimineringsombudsmannen under genomförandet av strategin.

Antidiskrimineringsstrategi

Länsstyrelserna driver sedan maj 2009 ett gemensamt projekt inom området antidiskriminering för att under 2010-2012 ta fram en länsstyrelsegemensam handlingsplan för lika rättigheter och möjligheter. Målet är att samordna och utveckla länsstyrelsernas arbete med mänskliga rättigheter och insatser mot diskriminering. I uppdraget ingår också att ta fram ett

utbildningspaket för länsstyrelsernas behov, att utveckla metoder för verksamhetsintegrering och instrument för uppföljning samt att lämna förslag på en mottagande förvaltningsorganisation för handlingsplanen.

Länsstyrelsen i Kalmar följer utvecklingen av arbetet med handlings- och utbildningsinsatser.

83. Länsstyrelserna ska inom området mänskliga rättigheter kortfattat och översiktligt redovisa de viktigaste prioriteringarna och insatserna under året samt en bedömning av resultatet av dessa.

Mänskliga rättigheter

Länsstyrelsen har i sitt arbete med att utforma en ny vision tagit med mänskliga rättigheter som en värderingsgrund. Med ord som rättssäkerhet, föredomsfrihet och respektfullt bemötande i visionen har aspekten mänskliga rättigheter synliggjorts. Dessa viktiga värdeord har bearbetats på alla nivåer i organisationen

och är en av grundstenarna i verksamhetsplaneringen.

Det pågår ett länsstyrelsegemensamt arbete där målet för arbetet är att samordna och utveckla länsstyrelsernas arbete med mänskliga rättigheter m.m. En handlingsplan ska tas fram för arbetet som ska vara klart till 2012.

84. Länsstyrelserna ska redovisa hur man i genomförandet av sin verksamhet har beaktat 5 § punkt 3 i förordningen (2007:825) med länsstyrelseinstruktion om att inför beslut eller andra åtgärder som kan röra barn analysera konsekvenserna för dem och därvid ta särskild hänsyn till barns bästa.

Barnperspektivet

Länsstyrelsen arbetar med frågor kring hållbar samhällsplanering/fysisk planering och byggande på regional nivå, bl.a. i syfte att bidra till det nationella bostadspolitiska målet. Inom området samhällsplanering har Länsstyrelsen samverkat med kommunerna och andra aktörer. Länsstyrelsen har gett råd och stöd till kommunerna om hur den formella processen med planer kan utvecklas bl.a. genom att verka för att berörda parter ska komma till tals, däribland barn. Länsstyrelsen arbetar för att boende och bebyggelsemiljön i länet bidrar till jämlika och värdiga levnadsförhållanden som särskilt främjar en god uppväxt för barn och ungdomar.

Vid beslut eller andra åtgärder hos Länsstyrelsen som kan påverka barn analyseras konsekvenserna för barnen.

Vid det tillsynsarbete som utförts under året av bl.a. HVB, familjehemsvård och kvinnofridsuppdrag prioriteras barnperspektivet.

Barnperspektivet prioriteras även vid de uppgifter som faller under ramen för Länsstyrelsens uppdrag vad avser länssamordning av drogförebyggande arbete (ANDT).

Länsstyrelsens uppdrag att fördela statsbidrag är också viktigt för att påverka så att barnperspektivet inom samhällets olika områden uppmärksammas.

ORGANISATIONSTYRNING

Åtterrporteringskrav gällande samtliga länsstyrelser

85. Länsstyrelserna ska redovisa

- hur man arbetar för att minska sjukfrånvaron,
- vilka effekter detta arbete har haft, och
- vilka mål länsstyrelsen har satt upp för detta arbete

Insatser för att minska sjukfrånvaron

Grunden för detta arbete utgörs av en god uppföljning av hur sjukfrånvaron utvecklas inom varje chefsområde. Vid varje uppföljning följer länsledning, personalfunktionen och respektive chef upp hur sjukfrånvaron utvecklas. Ansvar för att upprätta handlingsplaner för eventuella insatser vilar på respektive chef med stöd av personalfunktionen.

Chefsgruppen har som stöd för sitt förebyggande arbete en arbetsorganisation där arbetsledarområdena inte är större än att en kontinuerlig dialog med medarbetarna är möjlig. Till detta kommer stöd i form av tydlig rehabiliteringspolicys och ett aktivt chefsstöd från personalfunktion och företagshälsovård.

86. Länsstyrelserna ska redovisa genomförda insatser och uppnådda resultat av sitt arbete med att integrera ett jämställdhetsperspektiv i sin verksamhet.

Integrering av jämställdhetsperspektiv i verksamheten

Länsstyrelsen har under 2009 inlett ett partsgemensamt arbete för att anpassa jämställdhets- och mångfaldsarbetet till en ny diskrimineringslagstiftning. Myndighetens handlingsplan har reviderats och en lönekartläggning har genomförts.

Länsstyrelsens personal består i stora drag av 50 % kvinnor och 50 % män med någon övervikt för kvinnor. Under senare år har det vid rekrytering av handläggare funnits betydligt fler sökande kvinnor än män. Fördelningen män/kvinnor förändras på så sätt att kvinnornas andel av de anställda ökar.

Vid en omorganisation 1 januari 2009 gjordes en medveten satsning på att öka kvinnornas andel av antalet chefer. I ledningsgruppen som består av åtta personer

är fyra kvinnor och i chefsgruppen är sju av femton chefer kvinnor.

Arbetsgivarverkets årliga myndighetsspecifika statistik visar i övrigt följande bild av hur jämställdhetsperspektivet förändrats 2004-2009 vid Länsstyrelsen i Kalmar län (staten som helhet redovisas inom parentes):

- Kvinnors andel av "ledningskompetensen" vid arbetsplatsen ökar från 25 % till 47 % (30-38)
- Relationen genomsnittslön kvinnor/män ändras från 88 % till 94 % (88-89)
- Löneutvecklingen i årsgenomsnitt under perioden är för män 4,1 % (4,3) och för kvinnor 4,5 % (4,5)

- Andelen heltidsanställda kvinnor är 2009 98 % (93)

Under 2009 har ett arbete genomförts för att ta fram en länsstyrelsegemensam *Handlingsplan för lika rättigheter och möjligheter 2010-2012*. Handlingsplanen, som för närvarande är ute på remiss bland länsstyrelserna, innehåller åtgärder inom

områdena: Ledning och Styrning, Rekrytering, Anställningsvillkor och utvecklingsmöjligheter, Arbetsmiljö och Tillgänglighet. Så snart handlingsplanen fastställs kommer den att införlivas i Länsstyrelsens i Kalmar jämställdhets- och mångfaldsplan

REDOVISNING AV KOMPETENSFÖRSÖRJNING OCH SJUKFRÅNVARO

Förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag

3 kap. Resultatredovisning

3 § Myndigheten skall redovisa de åtgärder som har vidtagits i syfte att säkerställa att kompetens finns för att nå verksamhetens mål. I redovisningen skall det ingå en analys och en bedömning av hur de vidtagna åtgärderna sammantaget har bidragit till att nå verksamhetens mål. (F. 2005:797)

Kompetensförsörjning

Länsstyrelsen har under 2009 liksom tidigare år minskat personalstyrkan p.g.a. medelsbrist. För att klara uppdraget har planering, prioritering och rekrytering/kompetensförsörjning krävt extra uppmärksamhet av länsledning och chefskollektivet. Bland chefer och anställda finns numera en större medvetenhet kring hur resurser kan användas utifrån ett helhetsperspektiv. Även om kompetensen på detta sätt har kunnat säkerställas på kort sikt kommer fortsatt medelsbrist att vara det största hotet mot kompetensförsörjningen vid Länsstyrelsen i Kalmar län de närmaste åren.

Insatserna nedan syftar alla till att stärka Länsstyrelsens förutsättningar att:

- möta och uppfylla kommande krav på förändringar i verksamheten, på kort och på längre sikt
- att stärka arbetsplatsens förmåga att möta medarbetarens behov av stöd, personlig utveckling och belöning

Sammantaget skapas på så sätt förutsättningar för att utveckla den attraktiva arbetsplatsen och förmågan att säkerställa den kompetens som krävs för att uppnå fastställda mål.

Att med bristande resurser se till att länsstyrelsen kan behålla och tillföras erforderlig kompetens

Efter uppsägningar p.g.a. medelsbrist två år i rad har planering, prioritering och

rekrytering/kompetensförsörjning krävt och fått extra uppmärksamhet av länsledning och hela chefskollektivet. Bland chefer och anställda finns numera en större medvetenhet kring hur resurser kan användas utifrån ett helhetsperspektiv. Även om kompetensen på detta sätt har kunnat säkerställas på kort sikt kommer fortsatt medelsbrist att vara det största hotet mot kompetensförsörjningen vid länsstyrelsen i Kalmar län.

Fortsatt implementering av ”Strategi för den statliga arbetsgivarpolitiken 2007-2009”

Länsstyrelsen har under 2009 omorganiserat i syfte att åstadkomma tydliga och ändamålsenliga chefsområden. Ledarskapet betonas i förhållande till chefs sakkunskap. Chefsområdenas storlek utformas så att en kontinuerlig dialog med medarbetarna blir möjlig. En större samsyn kring strategiska frågor har noterats inom chefskollektivet. Grunden är därmed lagd för en fortsatt verksamhetsutveckling där chefskollektivet får en mer strategisk och samordnande roll än tidigare. Ett omfattande chefs- och ledarutvecklingsprogram har genomförts under året.

Fortsatt analys av vilka krav som ställs på myndigheten för att klara sina åtagande trots stora pensionsavgångar i en nära framtid

Statistik/kartläggning av pensionsavgångar de närmaste 6-7 åren revideras återkommande. Kartläggningen ger en bild av vilken kompetensförsörjning som blir aktuell med anledning av pensionsavgångar. Kartläggningen omsätts kontinuerligt i behovsanalyser/planer för hur nödvändiga kompetenser ersätts. I scenariot bör hänsyn tas till en möjlig omorganisation/regionalisering av länsstyrelsernas verksamhet inom en inte alltför avlägsen framtid.

Fortsatt arbete med att kvalitetssäkra Länsstyrelsens kärnprocesser

Utbildning av personal och handledare i processtyrning har genomförts under 2009. Arbetet har prioriterats under 2009 och flera av myndighetens kärnprocesser har kunnat analyseras och kvalitetssäkras. Processbeskrivningar ger förutsättningar för bättre kvalitet och kortare ledtider i handläggningen. Introduktionen av nya medarbetare underlättas.

Fortsatt/utökat samarbete mellan Sydlänen vad gäller kompetensförsörjning och metodutveckling inom HR-området

Gemensamma planeringsträffar hålls regelbundet, numera 6-8 gånger per år. Gemensamma utbildningar genomförs inom områdena Förvaltningsutbildning för nyanställda och Ledarutveckling. Samarbetet sparar tid och pengar och kompetensutveckling som inte vore möjligt att driva i varje län för sig blir därmed genomförd.

Utökat samarbete mellan samtliga länsstyrelser vad gäller kompetensförsörjning och metodutveckling inom HR-området

Länsstyrelsernas personalchefer har ett väl etablerat nätverk. Under 2009 har ett gemensamt program för ledarutveckling som

sjösattes under 2008 fortsatt. Programmet möjliggör en gedigen och kostnadseffektiv kompetensförsörjning. Metodutveckling drivs genom omfattande erfarenhetsutbyte. I övrigt se punkten ovan om Sydlänens samarbete

Implementering av "lönesättande samtal" för alla anställda, lönekartläggning

Revidering och anpassning av lönepolicy, stödmaterial och verktyg till detta nya arbetssätt har genomförts. Samtliga chefer och medarbetare har fått omfattande utbildning i ämnet. En tydligare, mer medveten lönepolicy och lönestruktur är resultatet. Chefer och medarbetare har fått en mer aktiv roll i lönebildningsarbetet - en förutsättning för att kunna bli en attraktiv arbetsgivare. Lönebildningens roll i arbetet med att rekrytera och behålla kompetens uppmärksammas mer än tidigare. Samtidigt skapas samsyn kring vilka värden i verksamheten som är viktiga för att nå uppsatta mål.

Lönekartläggning för att hitta och förebygga osakliga löneskillnader genomförs om så påkallas och alltid i samband med lönerevision.

Åtgärder för att hantera verksamhetsövergångar till Transportstyrelsen och Socialstyrelsen i januari 2010

Länsstyrelsens kostnader för att hantera övertalighet i samband med verksamhetsövergångarna har varit omfattande – så omfattande att annan verksamhet ha måst dräneras på resurser. Länsledningen har fått lägga orimligt mycket uppmärksamhet på att omfördela resurser i syfte att klara nödvändig myndighetsutövning. Påtagliga brister i statens förmåga att samordna denna typ av insatser utifrån ett gemensamt arbetsgivarpolitiskt perspektiv har gett sämre förutsättningar än önskat för förändringens genomförande.

Övergripande mål och inriktning för kompetensförsörjningen 2010 – 2012

- En fortsatt mycket stram prioritering av verksamheten utifrån brist på resurser kräver att all rekrytering och kompetensutveckling måste ske ytterst genomtänkt och utifrån ett helhetsperspektiv.
 - Fortsatt implementering av arbetsgivarkollegiets strategier för statlig arbetsgivarpolitik
 - Ledarutvecklingsprogrammet för samtliga chefer vid Länsstyrelsen drivs vidare. Efter omfattande utbildningsinsatser under 2009 följs nu effekterna upp för att kvarvarande utvecklingsbehov ska kunna upptäckas och genomföras
 - Medarbetarskapet utvecklas i syfte att den anställde bättre ska förstå och kunna hantera skälen till de förändringskrav, prioriteringar och kvalitetskrav som verksamheten fortsättningsvis ställs inför
- Chefskollektivet behöver bra underlag för analyser och beslut. Personal- och resultatrapporter behöver utvecklas betydligt.
 - Länsstyrelsens arbete med *Verksamhetsutveckling genom Processtyrning* fortsätter. Tidigare erfarenheter visar att arbetssättet ger stöd för både kvalitetssäkring och kompetensförsörjning
 - Samarbetet och erfarenhetsutbytet kring kompetensförsörjning fortsätter mellan HR-funktionerna på landets länsstyrelser
 - Fortsatt arbete med att förbereda verksamheten inför den stora generationsväxling som för Länsstyrelsens i Kalmar län del inträffar under åren 2010-2013 då ca 40 medarbetare förväntas gå i pension. Metoder för kompetensväxling och kompetensöverföring måste utvecklas. I planeringen ingår scenariot med en eventuell framtida samordning av länsstyrelsernas verksamhet i färre regioner.

7 kap. Tilläggsupplysningar

3 § Uppgift skall lämnas om de anställdas frånvaro på grund av sjukdom under räkenskapsåret. Den totala sjukfrånvaron skall anges i procent av de anställdas sammanlagda ordinarie arbetstid.

Uppift skall också lämnas om

1. den andel av sjukfrånvaron som avser frånvaro under en sammanhängande tid av 60 dagar eller mer,
2. sjukfrånvaron för kvinnor respektive män samt
3. sjukfrånvaron för anställda i åldrarna 29 år eller yngre, 30-49 år och 50 år eller äldre.

Sjukfrånvaron för varje grupp som avses i andra stycket 2 och 3 skall anges i procent av gruppens sammanlagda ordinarie arbetstid. Sådan uppgift skall inte lämnas om antalet anställda i gruppen är högst tio eller om uppgiften kan hänföras till ens enskild individ.

Bestämmelserna i första-tredje styckena gäller inte myndigheter och affärsverk i vilka antalet anställda under de senaste två räkenskapsåren i medeltal uppgått till högst tio. (F. 2002:1061)

Uppgifter om de anställdas frånvaro på grund av sjukdom under 2009 och föregående år

Sjukfrånvaron anges i procent av de anställdas sammanlagda ordinarie arbetstid

Sjukfrånvaro	2008	2009	Diff 08/09
Total sjukfrånvaro	4,5	3,8	-0,7
Kvinnor	5,7	4,3	-1,4
Män	3,1	3,2	0,1
29 år eller yngre	1,1	0,6	-0,5
kvinnor	1,6	0,5	-1,1
män	0,2	0,7	0,5
30 - 49 år	4,3	3,8	-0,5
kvinnor	5,3	2,9	-2,4
män	3,2	5,1	1,9
50 år eller äldre	5,5	4,3	-1,2
kvinnor	8,1	7,4	-0,7
män	3,4	1,2	-2,2

Långtidssjukskrivning*	2008	2009	Diff 08/09
Andel långtidssjukskrivning totalt	70,9	58,5	-12,4
Kvinnor	72	55,3	-16,7
Män	68,6	64,1	-4,5
29 år eller yngre			
kvinnor	0	0	0
män	0	0	0
30 - 49 år			
kvinnor	35,7	28,1	-7,6
män	38,3	11,4	-26,9
män	30,6	57	26,4
50 år eller äldre			
kvinnor	35,2	30,4	-4,8
män	33,7	43,9	10,2
män	38	7	-31

*) sjukskrivning under en sammanhängande tid av 60 dagar eller mer

SAMMANSTÄLLNING ÖVER VÄSENTLIGA UPPGIFTER

Sammanställningen skall göras enl. 2 kap. 4 § Förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag.

		2009	2008	2007	2006	2005
Låneram	beviljad	5 000	8 000	8 000	7 500	7 500
	utnyttjad	3 265	5 145	5 305	7 224	5 974
Kontokredit hos RGK	beviljad	10 000	10 000	12 000	18 000	18 000
	max. utnyttjad	0	0	0	0	0
Räntekonto	räntekostnader	0	0	0	0	0
	ränteintäkter	292	2 479	2 097	1 090	685
Totala avgiftsintäkter	mynd. disponerar	15 363	7 788	7 273	3 917	3 759
	mynd. ej disponerar	5 404	6 127	6 504	5 909	5 822
Jämförelse med beräknade avgiftsintäkter enl. regleringsbrev	mynd. ej disponerar	6 700	5 700	5 700	5 570	5 550
Anslagskredit 01 05:1ap 7 Länsstyrelserna	beviljad	4 880	4 200	3 945	2 421	0
	utnyttjad	203	1 767	0	0	0
19 01:1ap 7 Regionala	beviljad	212	212	254	408	0
	utnyttjad	0	0	0	91	0
Summa utg. Reservationer 01 32:1ap 7 Länsstyrelserna		-203	-1 767	1 879	2 109	2 007
19 33:1ap 7 Allm.reg.pol.åtg.		917	1 345	274	-91	773
Summa anslagssparande		917	1 345	2 152	2 018	2 007
- därav intecknat av åtaganden med stöd av reservationer och anslagssparande		-	-	2 152	2 018	2 007
Bemyndiganden	tilldelat	3 000	4 000	7 000	7 500	7 500
	summa	2 192	2 707	1 246	4 588	3 284
	åtaganden					
Årsarbetskrafter (åa)		179	202	194	190	184
Medelantalet anställda		227	240	237	227	213
Driftkostnad per åa		988	838	824	826	737
Årets kapitalförändring		-791	2 255	-923	-1 715	1 825
Balanserad kapitalförändring		3 339	-9 835	-8 912	-7 197	-9 022

RESULTATRÄKNING

	2009	2008	Not
Verksamhetens intäkter			
Intäkter från anslag	80 668	83 072	1
Intäkter av avgifter o. andra ersättningar	15 363	7 790	2
Intäkter av bidrag	79 947	77 467	3
Finansiella intäkter	292	2 486	4
Summa verksamhetens intäkter	176 270	170 815	
Verksamhetens kostnader			
Kostnader för personal	-102 166	-103 621	5
Kostnader för lokaler	-10 738	-10 368	
Övriga driftskostnader	-63 902	-55 323	
Finansiella kostnader	-47	-248	6
Avskrivningar o. nedskrivn	-2 177	-2 678	
Summa verksamhetens kostnader	-179 030	-172 238	
Verksamhetsutfall	-2 759	-1 423	
Uppbördsverksamhet			
Intäkter av avgifter och andra ersättningar som inte disponeras av myndigheten	5 386	6 127	7
Intäkter av uppbörd	18		7
Medel som tillförts statsbudgeten från uppbördsverksamheten	-5 404	-6 127	
Saldo	0	0	
Transfereringar			
Medel som erhållits från statsbudgeten för finansiering av bidrag	5 301	6 191	1
Medel som erhållits från myndigheter för finansiering av bidrag	74 980	45 863	8
Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag	6 550	24 991	9
Avsättning till fonder för transfereringsändamål	-233	9	10
Lämnade bidrag	-84 629	-73 376	11
Saldo	1 969	3 678	
Årets kapitalförändring	-791	2 255	12

BALANSRÄKNING

	2009-12-31	2008-12-31	Not
TILLGÅNGAR			
Immateriella anläggningstillgångar			
Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar	541	971	13
Materiella anläggningstillgångar			
Maskiner, inventarier mm	2 622	4 129	13
Fordringar			
Kundfordringar	293	390	
Fordringar hos andra myndigheter	12 645	11 214	
Övriga fordringar	6 554	4 280	
Summa fordringar	19 493	15 884	
Periodavgränsningsposter			
Förutbetalda kostnader	2 314	2 253	14
Upplupna bidragsintäkter	2 997	1 460	15
Summa periodavgränsningsposter	5 311	3 713	
Avräkning med statsverket	70 911	76 095	16
Kassa och bank			
Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret	28 792	36 547	
Övriga tillgodohavanden i Riksgäldskontoret	1 452	1 216	17
Summa kassa och bank	30 244	37 763	
Summa Tillgångar	129 122	138 555	

	2009-12-31	2008-12-31	
KAPITAL OCH SKULDER			
Myndighetskapital			
Balanserad kapitalförändring	3 339	-9 835	18
Kapitalförändring enligt resultaträkningen	-791	2 255	
Summa myndighetskapital	2 549	-7 580	
Fonder	249	16	19
Avsättningar			
Avsättningar för pensioner	3 520	1 388	20
Skulder mm			
Lån i Riksgäldskontoret	3 265	5 145	21
Skulder till andra myndigheter	7 234	7 670	22
Leverantörsskulder	10 466	13 024	
Övriga skulder	2 312	2 441	23
Depositioner	1 452	1 227	24
Summa skulder mm	24 729	29 507	
Periodavgränsningsposter			
Upplupna kostnader	9 456	9 419	25
Oförbrukade bidrag	88 620	105 805	26
Summa periodavgränsningsposter	98 076	115 224	
Summa Kapital och Skulder	129 122	138 555	

ANSLAGSREDOVISNING

Redovisning mot anslag (tkr)

Anslag		Ingående överföringsbelopp 2009-01-01	Årets tilldelning enl. reg. brev	Om-disponerat anslagsbelopp	Utnyttjad del av medgivet överskridande	In-dragning	Totalt disponibelt belopp	Utgifter	Utgående överföringsbelopp
01 05:1ap7	Länsstyrelserna mm. Kalmar län (R)	-1 767	88 730	1 340		-1 597	86 706	-86 909	-203
19 01:1ap7	Regionala tillväxtåtgärder Länsstyr. i Kalmar län (R)	1 345	2 115			-1 281	2 178	-1 262	917
26 01:4ap21	Övergångseffekter kosnadsmässig avräkning				3 097		3 097	-3 097	0
Summa Anslag		-422	90 845	1 340	3 097	-2 878	91 981	-91 268	714

Redovisning mot inkomstitel (tkr)

Inkomstitel	Beräknat belopp	In-komster
2511	Expeditions- och ansökningsavgifter	929
2537	Miljöskyddsavgifter	3 384
2539	Täktavgifter	689
2552	Övriga offentligt rättsliga avgifter	
2552 109	Övriga offentligt rättsliga avgifter (stiftelser, tillsyn)	65
2552 209	Övriga offentligt rättsliga avgifter (stiftelser, register)	93
2552 309	Övriga offentligt rättsliga avgifter (avfallsförordningen)	89
2714	Sanktionsavgifter	400
2714 309	Sanktionsavgifter (överlastavgifter)	48
2714 509	Sanktionsavgifter (socialtjänstlagen)	89
9455	Lotteriavgifter	18
Summa Inkomster		5 404

Redovisning mot bemyndiganden

Anslag	Tilldelad bemyndiganderam	Ingående åtaganden	Ute-stående åtaganden	Utestående åtagandenas fördelning per år		
				2010	2011	2012
19 01:1 ap7 Regionala tillväxtåtgärder Länsstyrelsen i Kalmar län	3 000	2 707	2 192	1 916	251	25

Finansiella villkor

Villkor 1: 01 05:1 ap 7 Länsstyrelserna m.m. (Ramanslag)

Länsstyrelsen disponerar ett räntekonto med kredit i Riksgäldskontoret. Kreditutrymmet på räntekontot är 10 000 tkr. Krediten har inte utnyttjats under 2009. Till räntekontot överförs varje månad en tolfedel av tilldelat anslag. Länsstyrelsen har möjlighet att utnyttja en anslagskredit på sitt ramanslag med 4 880 tkr. Anslagskrediten utnyttjas med 203 tkr. Anslaget är tilldelat i regleringsbrev 2008-12-18, 2009-05-13, 2009-05-28, 2009-09-03 och 2009-12-17.

Villkor 2: Deponerade medel

Medel som deponeras hos Länsstyrelsen skall sättas in på ett särskilt räntekonto i Riksgäldskontoret. Länsstyrelserna disponerar var sitt konto i Riksgäldskontoret för detta ändamål.

Villkor 3: 19 01:1 ap 7 Regionala tillväxtåtgärder (Ramanslag)

Länsstyrelsen får med stöd av bemyndiganden under 2009 göra ekonomiska åtgärder som innebär behov av framtida anslag på högst 3 000 tkr under perioden 2010-2017.

Länsstyrelsen kan utöver tilldelat anslag disponera en anslagskredit på 212 tkr. Krediten har inte utnyttjats under 2009.

Av tilldelat anslag får Länsstyrelsen utöver ordinarie ramanslag för förvaltningsändamål använda högst 200 tkr för utvärdering av insatser vilka finansieras av anslaget samt vid behov även säkerställa uppföljningssystem m.m. i samband med bemyndigandesystemet på anslaget. Anslaget är tilldelat i regleringsbrev 2008-12-19.

TILLÄGGSUPPLYSNINGAR OCH NOTER

Redovisnings- och värderingsprinciper

Årsredovisningen är upprättad i enlighet med förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag.

Den 1 januari 2009 infördes kostnadsmässig anslagsavräkning och detta har inneburit att ett antal bokföringar av engångskaraktär har gjorts under 2009.

Länsstyrelsens redovisning följer god redovisningssed enligt 6 § förordning (2000:606) om myndigheters bokföring med nedan angivna undantag

Övriga fordringar har tagits upp med belopp motsvarande vad som beräknas erhållas. Lönegarantifordran har värderats med 95 %. Värderingen av lönegarantifordran har skett efter samråd med konkursförvaltarna och efter analys av tidigare återbetalningar.

I och med införandet av den nya redovisningsplanen har bokföringen av intäkter rättats. Detta innebär att intäkter från andra länsstyrelser för gemensamma projekt från 2009 bokförs som intäkt, under tidigare år var en del av dessa bokförda som bidrag.

Värdering av anläggningstillgångar

Tillgångar avsedda för stadigvarande bruk med ett anskaffningsvärde på minst 10 tkr och en beräknad ekonomisk livslängd på tre år eller längre definieras som anläggningstillgång.

Anläggningarna skrivs av linjärt under den bedömda livslängden.

Följande avskrivningstider tillämpas:

IT-utrustning (ex. stationära persondatorer, skrivare, resursdatorer)	3 år
Maskiner och inventarier (ex. kopiatorer, faxar, mätutrustning, möbler)	5 år
Rättigheter och immateriella anläggningstillgångar	5 år
Bilar	7 år

Kommentarer till noterna

Belopp i tkr där annat ej anges. Belopp som anges inom parentes avser föregående år.

Not 1. Intäkter av anslag

Skillnaden (5 299) mellan Utgifter i anslagsredovisningen (91 268) och summan av intäkter av anslag (80 668) och medel som erhållits från statsbudgeten för finansiering av bidrag (5 301) motsvarar bokföringar p.g.a. införandet av kostnadsmässigt anslagsavräkning. Dessa är anslagsavräkningen för anslag 26 01:4 Övergångseffekter (3 097) och minskningen av semesterlöneskuld upparbetad före 2009 (2 202).

Not 2. Intäkter av avgifter och andra ersättningar

Intäkter av avgifter enligt 4 § avgiftsförordningen uppgår till 10 298 (3 018) tkr och avser framförallt intäkter av utbildning och konsultuppdrag. Intäkterna från den avgiftsfinansierade körkortsverksamheten uppgår till 3 271 (2 868) tkr och kostnaderna uppgår till 5 993 (2 812) tkr. 378 (416) tkr avser intäkter från älgvårdsfonden för bl.a. administrationskostnader.

Not 3. Intäkter av bidrag

	2009	2008
Naturvårdsverket	50 600	46 000
Riksantikvarieämbetet	6 400	7 700
Jordbruksverket	11 000	12 900
Räddningsverket		2 900
Krisberedskapsmyndigheten		1 300
MSB	3 000	
Socialstyrelsen	2 000	
Boverket	300	1 200
Fiskeriverket	200	900
Arbetsförmedlingen	400	400
Övriga statliga bidrag	5 682	3 522
Övriga bidrag	365	645
Summa bidrag	79 947	77 467

Not 4. Finansiella intäkter

292 (2 479) tkr avser ränta på räntekontot i Riksgäldskontoret.

Not 5. Kostnader för personal

Lönekostnaden exkl. arbetsgivaravgift, pensionspremier och andra avgifter enligt lag och avtal uppgår till 67 474 (67 807) tkr.

Not 6. Finansiella kostnader

33 (223) tkr avser ränta på lån för anläggningstillgångar i Riksgäldskontoret.

Not 7. Intäkter av avgifter och andra ersättningar som inte disponeras av myndigheten och intäkter av uppörd

	2009	2008
Expeditions- och ansökningsavgifter	929	1 188
Miljöskyddsavgifter	3 384	3 510
Täktavgifter	689	635
Sanktionsavgifter (överlastavgifter)	48	149
Sanktionsavgifter (socialtjänstlagen)	89	380
Övriga avgifter	247	265
Summa	5 386	6 127
Uppörd: Lotteriavgifter	18	

Not 8. Medel som erhållits från myndigheter för finansiering av bidrag

	2009	2008
Kammarkollegiet	38 400	7 500
Naturvårdsverket	24 700	19 400
Socialdepartementet	2 900	2 000
Riksantikvarieämbetet	900	3 300
Folkhälsoinstitutet	400	1 800
Socialstyrelsen	7 200	8 100
Övriga myndigheter	480	3 763
Summa	74 980	45 863

Not 9. Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag

Det mesta avser utdelning från konkurser eller företagsrekonstruktioner där lönegaranti utbetalats.

Not 10. Avsättning av fonder för transfereringsändamål

Avser medel från älgvårdsfonden. Avsättningen av fonden utgör skillnaden mellan fondens utbetalningar 531 (516) tkr och inbetalningar 764 (507) tkr.

Not 11. Lämnade bidrag

Av årets lämnade bidrag avser 13 850 (5 000) tkr efterbehandling av förorenade områden, 2 600 (7 000) tkr vattenförvaltning, 41 500 (28 700) tkr lönegarantiutbetalningar och 10 700 (12 000) tkr statsbidrag inom det sociala området.

Not 12. Årets kapitalförändring

Årets kapitalförändring består av underskott i avgiftsfinansierade verksamhet, 2 759 tkr och kapitalförändring från lönegarantin, 1 969 tkr. Underskottet från körkortsverksamheten är -2 722 (56) tkr.

Not 13. Immateriella anläggningstillgångar, maskiner, inventarier m.m.

<u>Immateriella anläggningstillgångar.</u>	2009	2008
Ingående anskaffningsvärde	3 009	2 708
Årets anskaffningsvärde	-	301
Årets avskrivning	-430	-518
Ackumulerade avskrivningar	-2 038	-1 520
Utgående balans	541	971
Maskiner, inventarier m.m.	2009	2008
Ingående anskaffningsvärde	25 783	30 492
Årets försäljningar/utrangeringar	-506	-6 520
Årets anskaffningsvärde	245	1 811
Årets avskrivning	-1 747	-2 160
Ackumulerade avskrivningar	-21 153	-19 494
Utgående balans	2 622	4 129

Not 14. Förutbetalda kostnader

2 314 (2 253) tkr avser hyra för första kvartalet 2010.

Not 15. Upplupna bidragsintäkter

	2009	2008
Jordbruksverket	1 912	300
Naturvårdsverket	655	900
Övriga	420	260
Summa	2 997	1 460

Not 16. Avräkning med statsverket

	2009	2008
Uppbörd		
<i>Ingående balans</i>	-599	-35
Redovisat mot inkomsttitel	-5 404	-6 127
Uppbördsmedel som betalats till icke räntebärande flöde	5 175	5 563
<i>Skulder avseende uppbörd</i>	-828	-599
Anslag i icke räntebärande flöde		
<i>Ingående balans</i>	0	0
Redovisat mot anslag	1 262	847
Medel hänförliga till transfereringar m.m. som betalats till icke räntebärande flöde	-1 237	-847
<i>Fordringar/Skulder avseende anslag i icke räntebärande flöde</i>	25	0
Anslag i räntebärande flöde		
<i>Ingående balans</i>	1 767	-1 879
Redovisat mot anslag	90 006	88 416
Anslagsmedel som tillförts räntekonto	-93 167	-84 770
Återbetalning av anslagsmedel	1 597	
<i>Fordringar avseende anslag i räntebärande flöde</i>	203	1 767
Fordran avseende semesterlöneskuld som inte har redovisats mot anslag		
<i>Ingående balans</i>	7 546	
Redovisat mot anslag under året enligt undantagsregeln	-2 202	
<i>Fordran avseende semesterlöneskuld som inte har redovisats mot anslag</i>	5 344	
Övriga fordringar på statens centralkonto i Riksbanken		
<i>Ingående balans</i>	74 927	85 602
Inbetalningar i icke räntebärande flöde	82 690	74 224
Utbetalningar i icke räntebärande flöde	-87 511	-80 183
Betalningar hänförliga till anslag och inkomsttitlar	-3 938	-4 716
<i>Saldo</i>	66 167	74 927

Not 17. Övriga tillgodohavanden i Riksgäldskontoret

Avser särskilt konto för deponerade medel.

Not 18. Balanserad kapitalförändring

	2009	2008
Ingående balans	-9 835	-8 912
2008 (2007) års kapitalförändring	2 255	-923
Semesterlöneskuld (1)	7 822	-
Anslag 26:1 (1)	3 097	-
Utgående balans	3 339	-9 835

(1) avser justeringar som gjorts 2009 p.g.a. införandet av kostnadsföretag avräkning

Posten 3 339 (-9 835) tkr består 2009 av -339 tkr, underskott i den avgiftsfinansierade verksamheten samt 3 678 tkr, periodiseringseffekter från lönegarantin.

Not 19. Fonder

	2009	2008
Älgårdsfonden		
Ingående balans	16	25
Inbetalningar	764	507
Utbetalningar	-531	-516
Utgående balans	249	16

Not 20. Avsättningar

	2009	2008
Ingående avsättning	1 388	732
Årets pensionskostnad	2 624	1 051
Årets pensionsutbetalningar	-492	-395
Utgående avsättningar	3 520	1 388

Avsättningarna avser delpensioner och pensionsersättningar.

Not 21. Lån i Riksgäldskontoret

Länsstyrelsen disponerar en låneram på 5 000 (8 000) tkr.

	2009	2008
Ingående balans	5 145	5 305
Nyupptagna lån, brutto	149	2 600
Amortering	-2 029	-2 760
Utgående balans	3 265	5 145

Not 22. Skulder till andra myndigheter

2 462 (1 886) tkr avser arbetsgivaravgifter och 348 (70) tkr avser skuld till Kammarkollegiet för lönegarantier.

Not 23. Övriga skulder

Skuld för personalens källskatter avdragen i december uppgår till 1 621 (1 726) tkr och källskatten för lönegarantin uppgår till 687 (710) tkr.

Not 24. Depositioner

Hela beloppet avser utomstatliga depositioner för båda åren.

Not 25. Upplupna kostnader

Posten består bl.a. av semesterlöneskuld inkl. sociala avgifter 7 082 (7 822) tkr, 1 492 (619) tkr avser avsättning för upplupen lön i samband med beviljad arbetsbefrielse vid uppsägningar och tidigare pensionsavgång, avsättning för kompetensväxling 661 (828) tkr och revisionskostnader för årsredovisning 2009 150 (150) tkr.

Not 26. Oförbrukade bidrag

	2009	2008
Naturvårdsverket	79 200	89 100
Regeringskansliet	2 600	4 000
Övriga inomstatliga	6 450	11 923
Övriga utomstatliga	370	782
Summa	88 620	105 805

Av de oförbrukade bidragen avser 65 300 (70 400) tkr bidrag för transfereringar. Av dessa är de utomstatliga medlen 336 (782) tkr medel från Holmen AB och Metsä Tiisue AB som ska användas för efterbehandlingsåtgärder inom Övre resp. Nedre Svartsjön.

Ersättningar och förmåner - myndighetens ledning (kr)

	2009	2008
Landshövding Sven Lindgren		
- Lön (exkl. sociala avgifter)	959 215	944 857
- Bostadsförmån	111 084	106 310
Länsråd Anne-Li Fiskesjö	786 503	712 850
	2009	2008
Insynsrådet		
- Lennart Beijer	1 500	4 350
- Agneta Bladh	3 000	2 900
- Eva Bengtson Skogsberg	3 000	2 900
- Désirée Liljevall	3 720	3 410
- Kjell-Åke Hansson	3 000	-
- Claes-Göran Nilsson	1 500	1 450
- Marie Norregårdh	3 000	1 450
- Chatrine Pålsson Ahlgren	3 110	4 350
- Jonas Settlin	-	0

Ledningens uppdrag i andra statliga myndigheter och aktiebolag 2009

Länsrådet Anne-Li Fiskesjö har haft följande statligt uppdrag:

- Strålsäkerhetsmyndighetens insynsråd

Insynsrådet

Lennart Beijer

Förvaltning AB Smålandsbanan

Musikklinik AB

Rockmetropol AB

RockCity AB

Agneta Bladh

Statens Pensionsverk (SPV)

Statens Arbetsgivarverk

Växjö universitet

Högskolan i Kalmar

Högskoleverket

Claes-Göran Nilsson

Swecon AB

Gransjöverken AB

Kalmar Hamn AB

Chatrine Pålsson Ahlgren

Statens Medicinskt Etiska Råd (SMER)

Socialstyrelsens rättsliga råd

Statens Institutionsstyrelse

Hälso- och sjukvårdens ansvarsnämnd

Polisstyrelsen i Kalmar län

Varje länsstyrelse skall varje år kortfattat och översiktligt redovisa en bedömning av det arbete som genomförts, de viktigaste prioriteringarna och insatserna under året, samt göra en kortfattad och översiktlig bedömning av länsstyrelsens resultat.

De fem viktigaste prioriteringarna och insatserna för Länsstyrelsen Kalmar län har under 2009 varit att implementera vattenförvaltningen i länsstyrelsens övriga verksamhet, att samordna det kärnkraftsrelaterade arbetet inom länsstyrelsen parallellt med SKB:s val av plats för djupförvar av använt kärnbränsle, att genomföra Landsbyggsprogrammet, att koppla arbetet med tillståndsprövning för bl a miljöfarlig verksamhet till samordningsuppdraget mot varsel, att ställa om arbetet med introduktion av djurskyddsinspektörer och avveckla verksamheterna social tillsyn samt trafik- och körkortsärenden.



Länsstyrelsen
Kalmar län

www.lansstyrelsen.se/kalmar